

**DIE PROBLEME GEASSOSIEER
MET OOPRUIMTES: DIE PAARL AS VOORBEELD**

HERCULÉ LE ROUX

Werkstuk ingelewer ter gedeeltelike voldoening aan die vereistes vir die graad van
Magister in Stads- en Streekbeplanning aan die Universiteit van Stellenbosch.

STUDIELEIER: Dr. W.P. PIENAAR

DESEMBER 2002

VERKLARING

Ek, die ondergetekende, verklaar hiermee dat die werk in hierdie werkstuk vervat, my eie oorspronklike werk is wat nog nie vantervore in die geheel of gedeeltelik by enige universiteit ter verkryging van 'n graad voorgelê is nie.

HANDTEKENING

DATUM

Sinopsis

Hierdie studie lewer 'n ondersoek na die probleme geassosieer met oopruimtes en natuurgebiede in die Paarl. Daar is ook onder Paarlite 'n houdings- en behoeftebepaling aangaande hulle oopruimtes gedoen en 'n vergelyking is met area spesifieke misdaadstatistieke getref om sodoende 'n gevolgtrekking te maak oor die areas se daadwerklike veiligheid. Die gemeenskap se behoeftes is na aanleiding van die behoeftebepaling weergegee.

Hierdie studie is gedoen om die volhoubaarheid en bewaring van oopruimtes en natuurgebiede te verseker, en te sorg dat die gemeenskap se behoeftes bevredig word. Die benutting van die areas moet, relatief tot die finansiële insette verbonde aan die instandhouding en voortbestaan van die areas, voldoende wees.

Hierdie werkstuk poog om deur middel van 'n ondersoek na die Paarlite se gebruike, houdings en behoeftes 'n vergelyking met die beskikbare statistieke van oopruimtes en natuurgebiede te tref om sodoende te bepaal of die areas werklik probleemareas is. As die openbare mening oor die areas se veiligheid nie gesubstansieer word nie, kan mense teruggelok word om hierdie areas te benut.

Die ondersoek het bevind dat die Paarlse oopruimtes en natuurgebiede onderbenut word. Dit kan daaraan toegeskryf word dat die areas nie in die respondente se behoeftes voldoen nie; die respondente ontevrede is as gevolg van hulle persepsies oor die swak instandhouding van die areas; die aktiwiteite wat daarop plaasvind, asook die algemene persepsie dat die areas onveilig is. Die navorsing toon egter dat daar slegs twee areas is wat as onveilig beskou kan word.

Abstract

This study investigated the problems associated with open spaces and nature areas in Paarl. The attitudes and needs of Paarlites towards these open spaces were also assessed. A comparison was then made with area specific crime statistics to assess the actual safety of these problem areas. The needs of the community are stated according to the needs assessment.

This study was conducted to ensure the sustained conservation of open spaces and nature areas, and to ensure that the needs of the community are met. The public use of these areas should also justify the financial input required for maintenance and up grading of these areas.

This study tried by means of an investigation into the needs, patterns of use and attitudes of Paarlites, and a comparison with the true crime statistics of the relevant areas to ascertain whether these areas are truly problematic. If public opinion about the safety of these areas cannot be substantiated, people can be lured back into using these areas.

The open spaces and nature areas in Paarl is underutilized. This is due to the inadequate nature of the areas in terms of the needs of the respondents, the discontentment of the respondents because of their perceptions about the poor maintenance of the areas, the activities that take place there, and the general perception of the areas as unsafe. There were only two areas that could be perceived as unsafe after research.

DANKBETUIGINGS

Ek betuig my opregte dank en waardering aan:

- Dr. W.P. Pienaar, Universiteit Stellenbosch.
- J. Carstens en A. v.d. Merwe, Drakenstein Munisipaliteit.
- M.H., P.J.W. en E. Le Roux.
- M. Fourie.
- H.J.C.

INHOUDSOPGAWE

Lys van tabelle	i x
Lys van figure	iii x i
Lys van addendums	v x iii

HOOFSTUK 1

1.1 Inleiding	1
1.2 Doel van die studie	3

HOOFSTUK 2

2.1 Definisie van oopruimte en natuurgebiede (insluitend rivieroewers)	5
2.2 Die klassifikasie van oopruimtes	7
2.3 Die rol van oopruimtes	10
2.4 Die funksies van oopruimtes	12
2.5 Stedelike riviere	16

HOOFSTUK 3

3.1 Historiese oorsig van oopruimtes	19
3.2 Die behoefte aan oopruimtes	22

HOOFSTUK 4

4.1 Doelwitte met die beplanning van oopruimtes	25
4.2 Die beplanning van oopruimtes	26

HOOFSTUK 5

5.1	Probleme geassosieer met die voorsiening van oopruimtes	33
5.1.1	Misdaad en vandalisme	33
5.1.2	Bestuursprobleme: finansiering en instandhouding	34
5.1.3	Fisiese onbeleefthede	35
5.1.4	Grondaanskaffing	36
5.2	Probleme geassosieer met oopruimtes	37
5.2.1	Polisiëring	37
5.2.2	Haweloosheid	37
5.2.3	Instandhouding	37
5.2.4	Minimale gebruik	38
5.2.5	Die insidensie van misdaad	38

HOOFSTUK 6

6.1	Die Paarl in konteks	39
6.2	Die Paarl se demografiese profiel	40
6.3	Die probleem oopruimtes in die Paarl	43
6.3.1	Die Stasie area	43
6.3.2	Die Bloekombos area	44
6.3.3	Die Arboretum en die Markstraatbrug area	45
6.3.4	Die Limietberg area	46
6.3.5	Die Paarlberg area	46
6.3.6	Die Rivieroewer noord van die Lady Greystraatbrug	47

HOOFSTUK 7

7.1	Statistieke van oopruimtes en natuurgebiede in die Paarl	48
7.1.1	Die Bloekombos en Stasie area	48
7.1.2	Die Arboretum en die Markstraatbrug area	48
7.1.3	Die Limietberg area	49
7.1.4	Die Paarlberg area	51
7.1.5	Die Rivieroewer en oopruimtes noord van die Lady Greystraatbrug	54

HOOFSTUK 8

8.1	Navorsingsontwerp	56
8.2	Vraelys	56
8.3	Steekproef	58
8.4	Data	59
8.5	Verwerking van die data	59
8.6	Samevatting en gevolgtrekkings	78

HOOFSTUK 9

9.1	Voorstelle vir verbeterings	80
9.1.1	Respondente se voorstelle	80
9.1.2	Voorstelle van die Polisie	81
9.1.3	Algemene voorstelle vir die verbetering van oopruimtes	82
9.2.1	Die bekamping van misdaad en vandalisme	88
9.2.2	Inheemse plante	88

Lys van tabelle:

Tabel 2.1: Klassifikasie van parke	9
Tabel 2.2: Klassifikasie van oopruimte	10
Tabel 6.1: Die bevolkingsgroei van die Paarl	40
Tabel 6.2: Die beraamde bevolkingsgroei van die Paarl	41
Tabel 6.3: Die Paarl se ouderdom en geslagstruktuur as persentasie van elke groep	42
Tabel 7.1: Misdaadregister van die Limietberg area vir die tydperk 2001/01/01 tot 2002/06/01	50
Tabel 7.2: Paarlberg Natuurrreservaat: Maandverslae vir die tydperk Julie 2000 tot Mei 2002 met verwysing na wetstoepassing, vandalisme en brande geblus.	52
Tabel 8.1: Respondente se beskikbare tyd vir ontspanningsaktiwiteite of stokperdjies	60
Tabel 8.2: Respondente se bewustheid van spesifieke oopruimtes	61
Tabel 8.3: Respondente se redes vir die gebruik of nie-gebruik van oopruimtes	62
Tabel 8.4: Respondente se gebruik van oopruimtes: as gesin of individueel	64
Tabel 8.5: Die afstand en toeganklikheid van die respondent se naaste oopruimte	64
Tabel 8.6: Respondente se modus van vervoer na oopruimtes: mans	65
Tabel 8.7: Respondente se modus van vervoer na oopruimtes: vroue	65
Tabel 8.8: Die menings van respondente oor die moontlikheid van beter oopruimte instandhouding	70
Tabel 8.9: Die tevredenheid van respondente oor die aktiwiteite op oopruimtes	70

Tabel 8.10: Persepsies oor die moontlikheid van verbeterde veiligheid op POR	72
Tabel 8.11: Bewustheid van respondente t.o.v. onwettige aktiwiteite of misdade	73
Tabel 8.12: Die hoeveelheid respondente wat al geaffekteer is deur onwettige aktiwiteite of misdade op oopruimtes	73
Tabel 8.13: Houding van respondente t.o.v. die Paarl se oopruimtes	74
Tabel 8.14: Die persepsies van respondente t.o.v. moontlike bydrae van oopruimtes tot die dorpskarakter	74
Tabel 8.15: Die persepsies van respondente t.o.v. die bydrae van oopruimtes tot hulle lewenskwaliteit	75
Tabel 8.16: Die persepsies van respondente t.o.v. moontlike bydrae van oopruimtes tot hulle lewenskwaliteit	75

Lys van figure:

Figuur 4.1: Stedelike komponente vir 'n gebalanseerde gemeenskap	25
Figuur 7.1: Limietberg: Oortredings as persentasie van die totaal vir die tydperk 2001/01/01 tot 2002/06/01	49
Figuur 7.2: Die aantal besoekers aan die Paarlberg Natuurreservaat vir die tydperk Julie 2000 tot Mei 2002	53
Figuur 7.3: Paarlberg Natuurreservaat: gevalle van optredes, vandalisme en brande vir die tydperk Julie 2000 – Mei 2002	54
Figuur 8.1: Respondente se bewustheid van oopruimtes: mans	60
Figuur 8.2: Respondente se bewustheid van oopruimtes: vroue	60
Figuur 8.3: Respondente se gebruik van oopruimtes: mans	61
Figuur 8.4: Respondente se gebruik van oopruimtes: vroue	61
Figuur 8.5: Respondente se algemene tyd van oopruimtegebruik: mans	63
Figuur 8.6: Respondente se algemene tyd van oopruimte gebruik: vroue	63
Figuur 8.7: Algemene seisoen van oopruimte gebruik: mans	64
Figuur 8.8: Algemene seisoen van oopruimte gebruik: vroue	64
Figuur 8.9: Die houding van respondente teenoor oopruimtes: mans	66
Figuur 8.10: Die houding van respondente teenoor oopruimtes: vroue	66
Figuur 8.11: Die persepsies van respondente oor die nodigheid van oopruimtes: Mans	67
Figuur 8.12: Die persepsies van respondente oor die nodigheid van oopruimtes: Vroue	67
Figuur 8.13: Die voldoening van oopruimtes aan respondente se behoeftes: mans	68

Figuur 8.14: Die voldoening van oopruimtes aan respondente se behoeftes: vroue	68
Figuur 8.15: Die persepsies van oopruimte instandhouding: mans	69
Figuur 8.16: Die persepsies van oopruimte - instandhouding: vroue	69
Figuur 8.17: Respondente se persepsies oor die veiligheid van oopruimtes: mans	71
Figuur 8.18: Respondente se persepsies oor die veiligheid van oopruimtes: vroue	72
Figuur 8.19: Die mate van voldoening van die Paarl se oopruimtes aan respondente se behoeftes: mans	76
Figuur 8.20: Die mate van voldoening van die Paarl se oopruimtes aan respondente se behoeftes: vroue	76

Lys van addendums:

Addendum A: Vraelys

97

Addendum B: Die areas noord van Lady Greystraat

B1) Lugfoto

B2) Kaart

Addendum C: Die Bloekombos area (Die area suid van Lady Greystraat)

C1) Lugfoto

C2) Kaart

C3) Fotos van die area

Addendum D: Die area suid van Markstraat en die Arboretum

D1) Lugfoto

D3) Fotos van die area

Addendum E: Die Stasie area

E1) Lugfoto

E2) Kaart

Addendum F: Die Paarlberg area

F1) Lugfoto

F3) Fotos van die area

Addendum G: Die Limietberg area

G1) Lugfoto

G2) Advertensie van Kaapse Natuurbewaring

**Addendum H: Die Paarl polisie: Klagte: Onooglike en onhigiëniese toestande
in die Paarl Munisipale area**

HOOFSUK 1

1.1 Inleiding:

Die Paarl is geleë in 'n streek wat bekend is vir sy natuurskoon en landelike atmosfeer. Die dorp lê tussen die Limietberge in die ooste, Paarlberg in die weste en het die Bergrivier wat deur die vallei vloei. Die dorp is bekend vir sy wyne, skole en kerke, en die middedorp is 'n belangrike sentrum vir die bevolking van die omliggende landelike gebiede. Weens die dorp se nabyheid aan Kaapstad beskik die dorp oor 'n redelike sterk toerisme potensiaal.

Met inagneming van die groot rykdom aan natuurskoon verwag 'n mens vrye toegang tot die natuurgebiede en mense wat vrylik gebruik maak van hierdie areas vir ontspanningsdoeleindes. Daar word ook verwag dat die oopruimtes in die residensiële areas 'n bydrae tot die landelike atmosfeer moet maak.

Daar heers egter 'n persepsie onder die inwoners dat die Jan Phillipsbergpas teen Paarlberg en die uitsigpunte op die Du Toitskloofpas oor die Limietberge onveilig is. In sekere areas word die Bergrivier se oewer deur haweloses as verblyfplek gebruik en word dit deur die dorp se inwoners as onveilig beskou. Om dieselfde rede gebruik Paarliete nie die Arboretum teen die rivier as ontspanningsarea nie.

In Paarl - Oos beoefen bendes hul aktiwiteite op skole se skoolgrond. (Paarl Post, 21 Maart 2002). In hierdie areas is die gronde onveilig vir die inwoners en word nie

as oopruimte benut nie. Die oopruimte het trouens 'n bydrae tot die omgewing se misdaadsyfer gelewer. In Paarl - Sentraal dien skoolgrond as nagtelike vergaderplek vir minderjariges wat daar alkohol misbruik en die rus versteur. Gedurende die dag dien die skoolgrond as 'n integrale deel van die sosiale verkeer en lewenspatroon van die inwoners en ander wat dit besoek.

Oopruimtes kan 'n potensiële bydrae maak tot die frekwensie van huisinbrake (Welch, 1992: iii). Daar is ook ander oopruimtes wat deur probleemgebruike gekenmerk word. Dit doen afbreuk aan die dorp en omliggende omgewing. Die misbruik van hierdie ruimtes lei direk tot verhoogde koste - 'n las vir die plaaslike owerheid.

Die verhoogde koste wat met die instandhouding van oopruimtes gepaard gaan, hou negatiewe gevolge in vir die bewaring van natuurlike oopruimtes en stedelike natuurgebiede. Dit is 'n direkte gevolg van parke en ontspanningsfasiliteite se lae prioriteitsfunksie binne die konteks van die plaaslike owerhede se begroting en doelwitraamwerk (De Manielle, 1990: 1). Dit is duidelik dat die finansiële insette vir die instandhouding en bestuur van oopruimtes, vrye en gereelde gebruik deur die belastingbetalende publiek regverdig. Sodoende kan oopruimtes 'n bate vir die gemeenskap word, eerder as slegs 'n las vir die plaaslike owerheid en 'n seeroog vir die dorp.

Hierdie studie sal 'n ondersoek loods na die probleme wat met oopruimtes en natuurgebiede in die Paarl geassosieer word. Daar sal ook 'n houdings- en behoeftebepaling van Paarliete ten opsigte van hulle oopruimtes gedoen word en 'n

vergelyking getref word met area - spesifieke misdaadstatistieke om sodoende 'n aanname te maak oor die daadwerklike veiligheid in die areas. Die behoeftes van die gemeenskap sal na aanleiding van die behoeftebepaling weergegee word.

1.2 Die doel van die studie:

Daar is tans in die Paarl 'n daadwerklike probleem met sekere sentraalgeleë oopruimtes en wel binne die vloedvlakte en die areas onder die brûe oor die Bergrivier. Hawelose mense gebruik hierdie areas as skuiling. Die toeloop haweloses in hierdie areas en die gevolglike hoër rommelproduksie en besoedeling veroorsaak verhoogde munisipale uitgawe omdat die aantal werksure en aantal werkers betrokke in die areas vermeerder. Die groeperings in en om hierdie oopruimtes skep 'n onooglike beeld en onhoudbare situasie in 'n area wat die potensiaal besit om te dien as 'n bate vir die dorp. Die moontlikheid van besoedeling van 'n belangrike waterbron in die distrik is 'n realiteit.

Ongewensde aktiwiteite en elemente word ook na die dorpskern gelok.

Die persepsie ontstaan vervolgens onder die inwoners dat die oopruimtes en natuurgebiede onveilig is, en dit lei tot 'n situasie waar 'n bate onderbenut word en 'n las word vir die gemeenskap en belastingbetalers. Die oopruimte laat gevolglik groter koste relatief tot die aantal persone wat wel die areas gebruik, ontstaan. Hierdie situasie word as ongewens en onvolhoubaar beskou.

Stedelike natuurgebiede is areas wat groot potensiaal inhou vir die inwoners sowel as besoekers, omdat dit kan dien as 'n toeriste-aantreklikheid. Die bewaring van

hierdie areas is dus belangrik. Die plaaslike owerheid ervaar probleme met etlike oopruimtes in die Paarl. Dit strek van die stygende koste, instandhoudingsprobleme en munisipale behuisingstekorte tot misdaadvoorkoming deur die polisie diens. Hierdie kwessies skep problematiese situasies vir die betrokke instansie en dra by tot die probleme geassosieer met onder andere die instandhouding van oopruimtes.

Hierdie studie word gedoen om die volhoubaarheid en bewaring van oopruimtes en natuurgebiede te verseker en te sorg dat die gemeenskap se behoeftes bevredig word. Verder moet die areas se benutting relatief wees tot die finansiële insette om die areas instand te hou en hul voortbestaan te regverdig.

Hierdie werkstuk sal poog om deur middel van 'n ondersoek na die gebruike en die Paarl se houdings en behoeftes 'n vergelyking met die beskikbare statistieke van oopruimtes en natuurgebiede te maak om sodoende te bepaal of die areas werklik probleemareas is. As die openbare mening nie gesubstansieer word nie, kan mense na hierdie areas teruggelok word.

Die teoretiese onderbou vir die studie sal eerstens met behulp van 'n literatuurstudie gelê word, waarna die Paarl se probleem oopruimtes aangetoon en bespreek sal word. Die ondersoek na die publiek se gebruike, houdings en behoeftes sal deur middel van 'n steekproef wat bespreek sal word, bepaal word. Daarna sal gevolgtrekkings gemaak word oor die daadwerklike toestand van die Paarl se oopruimtes. Voorstelle vir die verbetering van oopruimtes sal daarna gegee word.

HOOFSTUK 2

2.1 Definisie van oopruimte en natuurgebiede (insluitend rivieroewers):

Definisies van oopruimtes is veelvuldig en daar sal vir die doel van die studie veralgemeen moet word. Eerstens moet daar 'n onderskeid gemaak word tussen oopruimtes en natuurgebiede.

Oopruimtes is, volgens Visser (1992: 4), in die algemeen 'n breë begrip wat 'n verskeidenheid grondgebruike omsluit, met as 'n algemene kenmerk die ruimte wat as 'n natuurlike of mensgemaakte landskap gedefinieer word. Oopruimte kan gesien word as alle areas in 'n stedelike gebied wat nie bedek word deur geboue nie; enige onontwikkelde grond met die potensiaal om benut te word vir opelug ontspanning- en rekreasiedoeleindes; vir die bewaring van grond en natuurlike hulpbronne of historiese en ander besienswaardighede.

Natuurgebiede is areas wat toeganklik is vir mense, maar beperkte aktiwiteite aanbied, gewoonlik om natuurbewaring aan te help, asook om veiligheid te verseker soos die vloedvlakte by riviere.

Binne die stedelike omgewing kan daar onderskei word tussen harde en sagte openbare oopruimtes. Volgens die *Guidelines for Human Settlement Planning and Design* (CSIR, 2000: 5.3, 5.4) is openbare ruimtes meestal alle areas wat nie in instansies soos besighede of individuele privaatbesit is nie.

Harde oopruimtes is areas wat toeganklike, beboude openbare ruimtes binne die stad se beboude omgewing is en wat gesien kan word as openbare of semi-openbare areas. Sagte oopruimtes is onbeboude groen areas met 'n meestal vegetatiewe of poreuse oppervlakte wat natuurlik kan voorkom binne die beboude omgewing. Toegang tot hierdie oopruimtes strek van privaat, semi-openbare of openbare areas.

Die term oopruimte sal in lyn met die fokus van hierdie studie verwys na sagte oopruimtes.

Stedelike oopruimte word onderverdeel in groen en bruin (sagte/harde) areas en vervolgens baie algemeen omskryf deur Behrens (1996: 3) as enige beplante (groen) area binne die stedelike omgewing soos natuurreserve, openbare en privaat tuine, parke, gholfbane, enige sport- en rekreasiegrond, gekultiveerde, verlate of onontwikkelde grond, padreserwes, spoorreserwes en transmissielyn-servitude.

Die rivieroewer is die area binne die bestek van die 1:50 - jaarvloedlyn waar munisipale regulasies normaalweg beperkte aktiwiteite en ontwikkeling toelaat.

Volgens De Maniëlle (1990: 18-19) moet grondgebruik binne die vloedlyn beperk word tot gebruike wat :

- a) Die potensiële verlies van lewe of eiendom sal minimaliseer,
- b) nie die vloei van vloedwater sal verhinder nie,
- c) nie permanente geboue benodig nie.

'n Vloedlyn is die maksimum hoogte wat stormwaterafloop tydens 'n reënstorm kan bereik. In Suid Afrika word 'n ontwerpersvloed, die 1:50 - jaarvloed gebruik vir die bepaling van vloedlyne in stedelike gebiede. Die 1:50 - jaarvloedlyn dui op die risiko van 'n vloed se voorkoms in enige jaar, en gevolglik is daar in enige jaar 'n 2% kans vir die voorkoms van die 50 - jaarvloed. Van Aartsen en Koen noem verder dat daar 'n 64% kans is dat binne 'n 50 - jaarperiode, die 50 - jaarvloed ten minste een keer kan voorkom (Van Aartsen en Koen, 1992: 16).

Vloedgevaar kan met die bou van vloedbeheerdamme en stuwalles verhoed of verminder word. Retensiedamme wat die stormwaterafloop vertraag en sodoende die hoeveelheid wegsyfering en voeding van die ondergrondse waterbronne verhoog, moet ook benut word (De Manielle, 1990: 18).

2.2 Die klassifikasie van oopruimtes:

Oopruimtes kan in verskillende tipes verdeel en daarvolgens geklassifiseer word. Die volgende definisies word verskaf om die verskillende tipes oopruimtes en parke aan te dui. Die Outdoor Recreation Resources Review Commission verskaf 'n breë indeling van buitelug ontspanning soos aangehaal deur Rootman (1991: 13-14) en Pienaar (2001: 2-3):

a) Ontspanningsgebiede vir massa gebruik:

Intensief ontwikkelde gebiede met hoë digtheid in die omgewing van stede met 'n besetting wat tot oor 70% van die terrein kan strek, soos byvoorbeeld

strate, paaie, parkeerterreine, kampeerareas, stadsparke, strande, mere en riviere.

b) Algemene opelug ontspanningsgebiede:

Ekstensiewe groot buitelug ontspanningsgebiede binne die bereik van verskeie dorpe, maar nie verder as 60 kilometer nie. Hierdie areas word minder druk gebruik en word benut vir aktiwiteite soos pieknieks en natuurgerigte kampering vir 'n dag, naweek of langer vakansie.

c) Natuurlike omgewings:

Natuurgebiede waar die mens so min as moontlik inbreuk maak op die fisiese omgewing. Slegs die basiese dienste soos toegangspaaie en voetpaaie word verskaf en geboue word beperk tot sanitêre geriewe. Ontspannings-aktiwiteite is natuurgerig soos byvoorbeeld stap, visvang, kampering in tente, kanovaart en buitelugbesigtiging.

d) Unieke natuurgebiede:

Unieke areas soos gebiede van opvoedkundige of wetenskaplike belang wat in 'n natuurlike toestand bewaar word. Toegang en enige verbeterings (ontwikkelings) word beperk volgens streng beheermaatreëls.

e) Primitiewe gebiede:

Gebiede wat as primitief geag word en as sulks bewaar word. Geen addisionele verbeterings word toegelaat nie.

f) Historiese en kulturele omgewings:

Terreine van historiese of kulturele waarde wat as monumente en erfenisgebiede bewaar word met onbeperkte toegang.

Die Nederlandse hiërargiese klassifikasie van parke verskaf voorgestelde groottes van die parke met 'n indeling volgens tipe, afstand van die dorp/stad en die oppervlakte per persoon (Pienaar, 2001: 3; Claassen, 1975: 102):

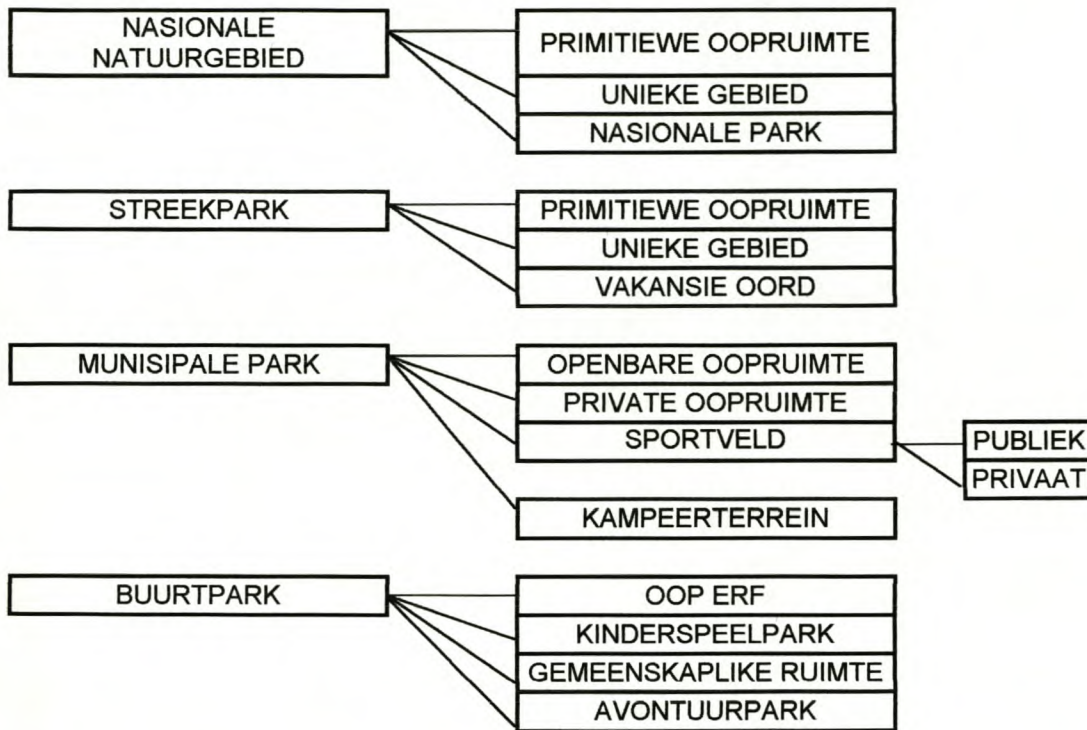
Tabel 2.1: Klassifikasie van parke

TIPE PARK	AFSTAND VAN STAD (KM)	OPPERVLAK (Ha)	KM ² PER PERSOON
NASIONAAL	50.0	6 – 100000	250
STREEK	15.0	10 – 30000	125
STAD-DISTRIK	6.5	1000 – 3000	65
STAD	3.5	200 – 400	32
VOORSTAD	1.6	30 – 60	16
GEMEENSKAP	0.8	6 – 10	8
BUURT	0.4	1	4

(Bron: Pienaar, 2001: 3; Claassen, 1975: 102)

Die bogenoemde klassifikasie kan verfyn word deur onderskeid te tref tussen openbare en privaat oopruimtes asook die tipes parke (Rootman, 1991: 15- 16; Van Rooyen, 1984: 14):

Tabel 2.2: Klassifikasie van oopruimte

(Bron: Rootman, 1991: 16; Van Rooyen, 1984: 14)

2.3 Die rol van oopruimtes:

Oopruimtes en groot parke in stedelike gebiede wat vir menslike gebruik ingerig is met wandelpaaië, sitplekke en skadubome waar ontspan kan word, het 'n skaars kommoditeit geword (Visser, 4: 1992). Daarom is dit nodig om bestaande stedelike oopruimtes te bewaar en op so 'n manier te bestuur dat 'n volhoubare bestaan vir hierdie areas verseker word.

Die rol van sagte oopruimtes in stedelike gebiede is volgens die *Guidelines for Human Settlement Planning and Design* (CSIR, 2000: 5.4) eerstens om ekologiese prosesse toe te laat om volhoubaar en veilig te bestaan binne omgewings wat

drasties deur menslike aktiwiteite en impakte verander is. Tweedens om 'n verskeidenheid gemeenskapsbehoefte te bevredig en in 'n mindere mate grense te verskaf wat stadskruip beperk en beheer. Hierdie areas se funksies is egter nie tot die bogenoemde beperk nie en die areas moet so veel funksies as moontlik verrig.

Volgens Mallows (in Middleton, 1988: 4-5) bevredig openbare oopruimtes die volgende sielkundige behoeftes:

- 1) Die herbevestiging van lewenskontinuiteit: dit is die plekke waar lewenservarings kan afspeel. As dit te veel verander, verloor dit betekenis en word verwaarloos omdat mense nie omgee vir plekke sonder betekenis nie.
- 2) Oriëntasie: mense beweeg te voet of per voertuig tussen verskillende plekke of areas deur oopruimtes en aan hierdie ruimtes word betekenis gegee deur landmerke of uitstaande kenmerke in die landskap. Gevolglik word aan areas 'n sekere karakter toegeskryf en mense oriënteer hulle volgens hierdie kenmerke omdat hulle nie verlore wil voel nie.
- 3) Sensoriese stimulasie: die seisoene bring veranderings mee in die bome se kleure in die parke, die blomme wat lekker ruik, riviere en strome met ontspannende kwaliteite wat visuele afwyking bied van die stedelike milieu.
- 4) Kontak met die natuur: hierdie areas bied die stedeling die kans om nader aan kleiner diere en verskillende tipes plantegroei in hul natuurlike omgewing te beweeg.
- 5) Kommuniqueer breë gemeenskapsgevoelens: die lewenskwaliteit van 'n spesifieke omgewing is grotendeels van die omgewing self afhanklik. Gevolglik is gemeenskappe die produk van hul fisiese omgewing en dit

beïnvloed die mense se mening oor hulle stad. Dus sal 'n goeie kwaliteit fisiese omgewing verantwoordelik wees vir 'n hoë dunk van lewenskwaliteit.

6) Skep privaatheid: Om alleen te wees is een van die stedeling se grootste behoeftes.

7) Gee menslike skaal en verskeidenheid aan die omgewing: Verskaf aan 'n mens teksture, kleure en groottes wat nie deur die mens nagmaak of reproduseer kan word nie.

2.4 Die Funksies van oopruimtes:

Oopruimtes het diverse funksies wat afhanklik is van die natuurlike hulpbronne wat in die area beskikbaar is (Behrens, 1996: 3).

- 1) Oopruimtes verrig 'n strukturele funksie deurdat dit vorm, rigting, karakter en integrasie gee aan ontwikkeling en stedelike woonbuurte (Behrens, 1996: 4). Onbeheerde groei binne stede kan die gesogte kwaliteite van stedelike lewe minimaliseer, veral as daar toegelaat word dat stedelike groei en ontwikkeling willekeurig plaasvind. Stedelike oopruimtes, soos die Groengordel van Londen, het 'n belangrike rol in die strukturering van groei (Pienaar, 2001: 5). Stedelike oopruimtes bepaal ook die vorm van die metropolitaanse struktuur, byvoorbeeld die vingerplan van Kopenhagen en Parys se groeiasse langs die Seinerivier (Pienaar, 2001: 5).
- 2) Stedelike oopruimte het 'n rol te speel in die visuele aantreklikheid van 'n stad en verrig so 'n estetiese funksie. Volgens Pienaar (2001: 7) hang die visuele indruk van 'n stedelike area af van faktore soos die argitektuur,

vervoerstelsels, gebrek aan besoedeling en die leesbaarheid, maar interne stads- en woonbuurtparke wat as harde en sagte oopruimtes geklassifiseer kan word en natuurareas op die dorps periferie, het ook 'n groot rol te speel.

- 3) Oopruimtes het ook 'n rol in die bestuur van natuurlike hulpbronne en prosesse en verrig dus 'n ekologiese funksie (Behrens, 1996: 4; Pienaar 2001: 7). Deur die korrekte bestuur van natuurlike hulpbronne sal die hulpbronne waarde vir die mens, en volhoubare stede tot gevolg hê. Daarom moet gemeenskappe onderrig word om hulle oopruimtes te bestuur en volhoubaarheid te bewerkstellig (Behrens, 1996:4).

Die ekologiese funksie kan volgens Pienaar (2001: 7) verdeel word in bewarings- en benuttingsfunksies. Grondeienskappe kan benut word, byvoorbeeld vrugbare grond wat vir landboudoeleindes gesoneer word, produseer landbouprodukte. Oopruimtes dien as opvanggebiede vir ondergrondse waterbronne en die watertafel en voorkom erosie deur met dreinerings te help. Geologiese formasies soos berge en minerale hulpbronne kan slegs benut word as dit bewaar word. Die bewaring van hierdie hulpbronne asook die habitat van bedreigde fauna en flora, natuurreserve, beskermde areas, voëlreservate, strande en duine word moontlik gemaak deur die bewaring van oopruimtes (Behrens, 1996: 4).

- 4) Oopruimtes bied aan die stedelike areas vir rekreasie - aktiwiteite en interpersoonlike kontak en verrig so 'n ontspannings- en sosiale funksie. Die belangrikste ontspanningsaktiwiteite word deur die ORRRC (1962, in Pienaar, 2001: 8) geïdentifiseer as die volgende: piekniek, stap, natuurbesigtiging, opelugkonserter, sportbyeenkomste, sport soos fietsry, draf, perdry, kampeer, jag, asook watergebaseerde aktiwiteite soos kano-, seil-,

roeiboot- en bootvaart, waterski en visvang. Hierdie aktiwiteite vind binne die natuur weg van die beknopte, stresvolle en besoedelde stadsomgewing plaas.

Die vraag na ontspanningsgeriewe en areas waar ontspanningsaktiwiteite beoefen kan word, neem toe en die behoeftes verander ook. Jonger mense verlang bane en oppervlaktes vir skaatsplank en BMX-fietse in areas wat nie steurend is vir ander mense nie, maar tog binne 'n gemaklike afstand is.

Harde oopruimtes verskaf sosialiserings- en ontspanningsareas binne die stedelike omgewing, maar bied slegs beperkte aktiwiteite aan.

- 5) Die kwaliteit van die stedelike omgewing kan verbeter word deur oopruimtes omdat steurende elemente soos geraas en besoedeling verminder word en die mikroklimaat binne die stad verbeter word. Oopruimtes met water-oppervlaktes kan die stedelike hitte - eilande en weerkaatsings wat teweeg gebring word deur die swak geleiding van hitte as gevolg van besoedeling verbeter. Afkoeling vind plaas wanneer die wind oor hierdie oppervalktes waai en die stad afkoel. Geraas kan verminder word deur sagte oopruimtes te gebruik as buffers tussen geraasintensiewe areas en woonbuurte (Claassen, 2001: 9; Pienaar, 2001: 9). Onaantreklike stedelike elemente soos fabriek en ander industriële areas kan visueel afgeskerm word deur sagte oopruimtes wat die stedelike omgewing visueel aangenaam maak (Pienaar, 2001: 7).

- 6) Oopruimtes het 'n (omgewings-) opvoedkundige rol te speel in die samelewing omdat dit na aan die stad en opvoedkundige inrigtings is (Egan, 1991: 7). Oopruimtes stel die moderne stedeling wat van die natuur vervreemd is in staat om kennis te verkry. Deur opvoeding en kontak met die

natuur kom hy meer te wete oor ekologiese prosesse en interverwantskappe en sodoende word empatie met die omgewing bewerkstellig en degradering en vernietiging daarvan verminder (Pienaar, 2001: 9).

7) Oopruimtes het op vier maniere 'n direkte en indirekte bydrae tot die ekonomiese waarde van omliggende eiendom (Pienaar, 2001: 10):

- 1- Dit verhoog die eiendoms waarde van omliggende grond as gevolg van die uitsig, nabyheid van ontspanningsgeriewe, atmosfeer van oopheid, natuurlikheid en rustigheid,
- 2- dit trek industrieë omdat dit aangename werksomgewings skep,
- 3- dit lei tot verhoogde produktiwiteit omdat die ontspanne atmosfeer wat deur oopruimtes geskep word, lei tot optimisme, motivering en dryfkrag. Dit is 'n direkte ekonomiese voordeel vir werker en werkgever,
- 4- hierdie ruimtes is belangrik vir vakansies en toerisme. Dit lei tot direkte kapitale inkomste vir die openbare en privaat sektore en indirekte bydraes uit toeriste wat geld in die gemeenskap op goed soos verblyf, voedsel en kommersiële aktiwiteite bestee.

8) Oopruimtes dra by tot die gesondheid, welstand en kulturele waarde van individue en gemeenskappe omdat dit areas skep waar hulle kan ontspan en waar ontvlugting verkry kan word weg van die druk van die stedelike lewe (Behrens, 1996: 4). Die sielkundige waarde van oopruimtes lê in die gevoel van kalmte en tevredenheid wat dit skep te midde van die druk, gejaagdheid, geraas, besoedeling en gebrek aan ruimte in die stad. Die geruis van vallende water soos fonteine van natuurlike elemente skep 'n gevoel van

psigologiese en emosionele kalmte, 'n skoner omgewing en dit bevorder gesondheid (Pienaar, 2001: 10).

- 9) Oopruimtes verskaf openbare veiligheid omdat deur beplanning kan areas wat beskou word as gevaarlik vir stedelike ontwikkeling en soortgelyke grondgebruike geïdentifiseer word en as oopruimte gelaat word. Sommige van hierdie areas kan produktief gebruik word soos die areas onder die vloedvlakte en die areas onder damme, steil en onstabiele hange, brandsones en buffers langs snelweë (Behrens, 1996: 4).
- 10) Oopruimtes kan gebruik word vir diensvoorsiening, soos padreserwes wat stormwaterdreinerings, elektriese kables, water- en rioolpype bevat. Oopruimtes kan ook minder aantreklike produktiewe funksies verrig, soos rioolwerke, begraafters, vullisstortingsterreine, opdamningsfasiliteite, reservoars en watersuiweringswerke (Pienaar, 2001: 11; Behrens, 1996: 4).
- 11) Produktiewe funksies van oopruimtes sluit in stedelike landbou - areas, plase en kleinboes wat landbouprodukte produseer en werksgeleentheid skep (Pienaar, 2001). Hulpbronsproduksie verskaf beter lewenskwaliteit en addisionele inkomste word gegenereer (Behrens, 1996: 3-4).

Oopruimtes help verminder die impak van die stedelike omgewing en help verbeter die stedelike se psigo-fisiologiese welsyn.

2.5 Stedelike riviere:

Stedelike riviere is volgens Visser (1992: 8-9) areas met potensiaal om as parke en ontspanningsgebiede ontwikkel te word. Riviere skep geleentheid vir die

ontwikkeling van liniêre parke omdat ruimte binne die stedelike omgewing kosbaar word, maar die vloedvlak bly onderbenut as gevolg van die negatiewe persepsie by Suid - Afrikaners dat dit besoedelde, onveilige en nie-standhoudende waterbronne is.

Die grootste potensiaal van stedelike riviere is die vermoë daarvan om 'n groot hoeveelheid mense te bedien en te akkommodeer. Die ontwikkeling van riviere vanaf swak toestand tot esteties aantreklike en nuttige ontspanningsareas hou sosiale en ekonomiese voordele vir 'n dorp in. Die liniêre parkstroke wat riviere vorm, verskaf 'n sentrale skakeling en toeganklikheid aan die hele stedelike gebied waardeur dit vloei. Dit kan 'n belangrike verbindingskomponent tussen die woonbuurte en die sentrale sakekern vorm.

Die Bergrivier verdeel die Drakensteinvallei, asook die Paarl in twee en kan geografies beskou word as die slagaar van die vallei (Van Breda in Oberholser, 1987: 1, 60). Hierdie rivier loop van suid na noord deur die Paarl en verdeel die dorpsfases en sosio-ekonomies in Paarl – Oos, die nywerheidsarea en laerinkomste-woonbuurt, en Suider-, Sentraal-, en Noorder - Paarl die middel tot hoër inkomste-groepwoonbuurte.

In 1657 het een van Jan van Riebeeck se verkenningsgroepe onder leiding van Abraham Gabbema die Drakensteinvallei vir die eerste keer bereik en die naam Groot-Bergrivier aan wat vandag slegs as die Bergrivier bekend staan, gegee (Swanevelder in Oberholser, 1987: 1). Die Bergrivier is dus sentraal geleë, en het historiese betekenis.

Kultuurhistoriese elemente en die bewaring daarvan is 'n belangrike komponent van oopruimtes omdat dit bydra tot die karaktervorming van 'n dorp of stad (De Maniëlle, 1990: 50). Hierdie komponente tesame met die funksies van oopruimtes kan as voordelig vir die Berggrivier se bestuur beskou word.

HOOFSTUK 3

3.1 Historiese oorsig van oopruimtes:

Die mens se lewensruimte is noodsaaklik vir effektiewe funksionering en reeds sedert die vroegste tye was oopruimtes sentrale elemente in die stedelike struktuur en die aktiwiteite binne die gemeenskap, soos die Agora van die antieke Griekse beskawings en die Forum van die Romeine (Rootman, 1991: 18).

Middeleeuse dorpe is gekenmerk deur omliggende of nabye velde, landerye, boorde, tuine en markpleine (Pienaar, 2001: 1). Die dorpe is gesentreer rondom die funksies van 'n landbousamelewing, byvoorbeeld die stad Vienna c.a. 1480. Daar is nie openbare oopruimte as sulks voorsien nie, maar wel landbougrond en tuine. Die afskaling van die verdedigingsfunksies van die Middeleeuse stad, het tot gevolg gehad dat sommige groen areas ontwikkel het tot markpleine. Die huise van hierdie era het erwe gehad waarin daar groente geplant en ontspan is (Rootman, 1991: 18).

Die Renaissance is gekenmerk deur die ontwerp en uitleë van tuine wat formeel en uitermatig groot was met simmetriese patrone, groeperings en rangskikkings rondom 'n sentrale as, waterbronne en terrasse. Voorbeelde van vroeë Renaissance tuine is Tivoli en Villa d'Este. La Notre is beïnvloed deur hierdie uitlegte en het Franse tuine vervolgens ontwikkel (Rootman, 1991: 19).

Vanaf die 16de eeu ontwikkel daar 'n sterk verband tussen landskapering en stadsbeplanning. Die 17de - eeuse tuine het die 18de - eeuse beplanning vervolgens swaar beïnvloed (Rootman, 1991: 20).

Tydens 1789, die tydperk van die Romantiek in Engeland, is daar terselfdertyd in München, Duitsland die eerste keer "Peoples parks" as openbare oopruimtes ontwikkel. Die Engelse het egter die waarde van oopruimtes eers na gesondheidsprobleme ontstaan het, besef. Dit is gebruik in 'n poging om die problematiese nagevolge van die Industriële Revolusie te verlig. Gedurende die Industriële Revolusie is groot digbeboorde stede ontwikkel wat ongesonde toestande tot gevolg gehad het. Hierdie toestande het gelei tot die bewuswording dat parke en oopruimtes belangrik vir gesondheid is. Die verspeiding van geboue in die voorstede gedurende die 19de- en vroeg 20ste - eeu het die toegang van stedelinge tot die landelike omgewing beperk. Gevolglik het die waarde van oopruimtes verhoog (Rootman, 1991: 20; Pienaar, 2001: 2).

Teen die 1850's was daar steeds 'n gebrek aan groot stedelike parke in die V.S.A. In 1856 het Olmstead en Vaux begin met die ontwikkeling van stedelike parke soos Central Park in New York wat suksesvol was en gelei het tot die skepping van groot parke in ander Amerikaanse stede (Rootman, 1991: 21). Verdere ontwikkelings in die V.S.A. het gekonsentreer op die ontwikkeling van streekparke wat hoofparke met mekaar verbind en dus 'n geïntegreerde sisteem vorm. In 1884 het Franklin Park ontstaan as 'n reeks parke wat aan mekaar geskakel is. Gedurende 1893 is in Boston en Chicago binne die konteks van die stadsuitleg ontspanningsareas as deel van die uitleg beplan (Pienaar, 2001: 2).

In die laat 19de- en vroeg 20ste - eeu het Ebenezer Howard begin met die ontwikkeling van tuinstede in Engeland. Die stede was kommersieel en industrieel van aard en het 'n nuwe era in stedelike ontwerp ingelei met sentrale parke, groengordels, en pleine wat prominent in hierdie uitlegte gebruik is. Skole, kerke, openbare geboue, sakesentrums en speelgronde is met hierdie areas geïntegreer. Die hoofdoel van hierdie tuinstad - konsep was om 'n gesonde leefwyse en hoër lewenstandaard te bevorder. Huise en erwe van wisselende groottes is voorsien, elk met 'n individuele erf. Die sentrale parke in hierdie stede het belangrike instellings soos skole, kerke en speelgronde bevat (Pienaar, 2001: 2; Rootman, 1991: 21).

Aan die begin van die 20ste - eeu het die voorsiening van parke in Engeland 'n afname getoon. Elders in Europa het die voorsiening van oopruimtes 'n integrale deel van stadsbeplanning en die totale stedelike omgewing uitgemaak. Na afloop van die Tweede Wêreldoorlog moes Europese stede weer leefbaar gemaak word. Die sisteem van miniparke het ontwikkel wat gelei het tot die voorsiening van parkies in woonbuurte. Gedurende die tweede helfte van die 20ste - eeu het die proses om die stad oop te maak groter oplewing getoon, deur die skepping van nuwe ruimtes en openbare oopruimtes soos ontwikkelde parke, wandelroetes en terreine vir passiewe en aktiewe ontspanning (Pienaar, 2001: 2; Rootman, 1991: 22).

Openbare oopruimtes is vandag 'n bekende en integrale en samebindende deel van die stads struktuur waarsonder geen stad suksesvol kan funksioneer nie. 'n Goeie voorbeeld van 'n stad waar die oopruimtes 'n suksesvolle bydrae maak tot die lewenskwaliteit van die omgewing en 'n integrale deel van die stadsvorm uitmaak is Curitiba in Brasilië (Rootman, 1991: 21).

3.2 Mense se behoefte aan oopruimtes:

Die oorgrote meerderheid stadsbewoners het nie die vermoë of middele om met 'n motor te ry na areas of wildparke waar daar ontspan en sielkundig herlaai kan word nie en vir hierdie groep mense moet 'n wegomkans letterlik om die hoek wees (Middelton, 1988: 5).

Volgens Van Rooyen (1984: 32) kan 'n effektiewe sisteem van oopruimtes slegs beplan word as die beplanner bewus is van die betrokke groep se behoeftes aan oopruimte. Die laerinkomstegroep wat normaalweg in digbewoonde en -beboude areas woon en dus beperkings het ten opsigte van oopruimtes se behoefte aan buitemuurse openbare ruimtes, sal groter wees as dié onder die hoër -inkomstegroepe. Die vraag ten opsigte van mense se behoefte aan oopruimtes en die benutting daarvan ontstaan gevolglik, omdat die eise wat aan oorbevolkte stede gestel word met die voorsiening van 'n gerief wat so onekonomies soos oopruimtes is, dit ongewens maak.

Die mens het egter 'n inherente behoefte aan oopruimtes (Van Rooyen, 1984: 32; Rootman, 1991: 38; Visser, 1992: 4).

Volgens Van Rooyen (1984: 34-35) is die volgende punte van toepassing op die mens se behoefte aan oopruimte:

- a) Die mens het wel oopruimte nodig vir 'n gebalanseerde bestaan binne die stedelike omgewing en veral naby tuistes.
- b) Die behoefte aan eenvoudige oopruimtes neem daaglik saam met toenames in

bevolkingsgetalle, vrye tyd en hoër ouderdom toe.

- c) Parke skep 'n mate van vryheid vir mense binne die digbeboede stedelike omgewing. In hierdie areas kan mense spanningsvlakke en eensaamheid verlig.
- d) Plattelandse areas raak toenemend meer toeganklik vir die stedeling en dit het tot gevolg dat buurtparke, gemeenskaplike oopruimtes en parkies naby tuistes belangriker word.
- e) Oopruimte moet 'n integrale deel van die stadsontwerp vorm om enigsins effektief en produktief gebruik te word.
- f) Die finansiering van en grond vir oopruimtes verminder daaglik weens die feit dat oopruimtes as onekonomies beskou word en as gevolg van die vinnige uitbreiding van beboede areas.

Volgens Visser (1992: 5) is daar hoofsaaklik twee onderliggende oorwegings wat belangrik is en betrekking het op die nut van oopruimtes, estetika en gesondheid. Estetika is histories die belangrikste oorweging, en gesondheid het selde oorweging geniet. Gesondheid verwys na die biologiese behoefte om binne die stedelike omgewing 'n mate van assosiasie met die natuurlike omgewing te behou en 'n psigologiese behoefte vir kontras en verandering in ruimtelike omgewings en aktiwiteite waaraan nie deur binneshuise omgewings voldoen word nie, te bevredig.

Die groot en komplekse gemeenskappe wat tans in stedelike gebiede aangetref word, maak dit noodsaaklik om die werklike behoeftes van mense aan oopruimtes te bepaal. Dit word genoodsaak deur veranderings in die tegnologie en ontwikkelings

binne groter stede en metropole wat lei tot veranderde menslike behoeftes en veranderde funksies vir oopruimtes (Rootman, 1991: 38).

Burton (in Rootman, 1991: 39) dui die belangrike invloed van inkomste, beroep en onderwys op rekreasiebehoeftes en die voorsiening van openbare oopruimtes aan. Die gemeenskap word gekondisioneer deur tradisionele houdings ten opsigte van ontspanningsbehoeftes wat ontwikkel in 'n patroon van gebruik wat sy oorsprong in die kultuur van die spesifieke gemeenskap vind.

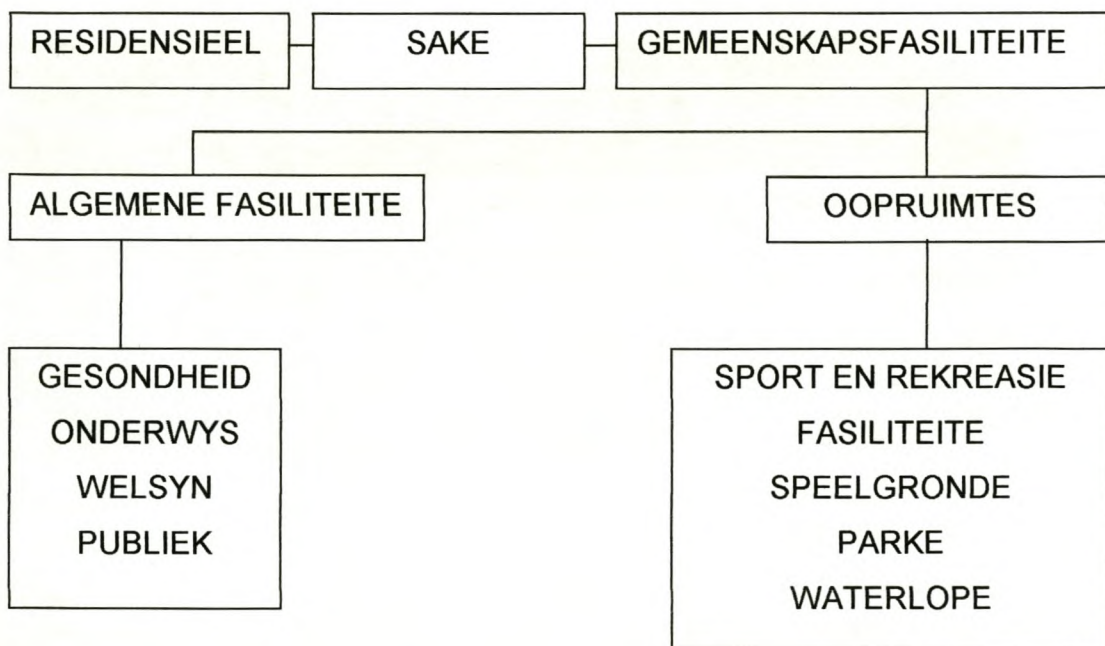
Die behoeftes van die gemeenskap is van kardinale belang in die voorsiening van oopruimtes omdat die ontspannings- en rekreasiebehoeftes tussen sosio-ekonomiese en kulturele groepe verskil (Rootman, 1991: 38). Openbare deelname is gevolglik belangrik in die belanning en voorsiening van oopruimtes.

HOOFSTUK 4

4.1 Doelwitte in die beplanning van oopruimtes:

Volgens Grobler en Koen (1992: 45) moet die doelwitte van oopruimtebeplanning wees om:

- Mense se lewenskwaliteit te verbeter. Dit is bewys dat mense nie net in 'n werks- en slaap-omgewing kan bestaan nie,
- die interaksie tussen mens en die natuur te handhaaf. Die mens is afhanklik van die natuur vir sy voortbestaan, soos byvoorbeeld bome en plante wat suurstof verskaf,
- 'n balans te verskaf tussen al die stedelike komponente.

Figuur 4.1: Stedelike komponente vir 'n gebalanseerde gemeenskap
(Bron: Grobler en Koen, 1992: 46).

Die verhouding tussen al die komponente in figuur 1 moet in balans gehou word, omdat een van die komponente wat nie ten volle voorsien word nie of weggelaat word 'n ontevrede of gefrustreerde gemeenskap tot gevolg sal hê (Grobler en Koen, 1992: 46).

4.2 Die beplanning van oopruimtes:

Die beplanning van oopruimtes is essensieel vir die volhoubare voortbestaan daarvan. Oopruimtes wat egter klaar bestaan en gevestig is, moet steeds in terme van bestuur beplan word om sodoende al die voordele daaruit te verkry en te voorkom dat dit verval, onbenutte en gevaarlike areas word.

'n Deel van die doel van hierdie studie is om oplossings te genereer vir die probleem met oopruimtes in die Paarl. Daarom moet daar gekyk word na die ideale vir die beplanning van oopruimtes sodat daar moontlike oplossings vir hierdie areas gegenereer kan word. Alhoewel hierdie areas beskou word as reeds ontwikkelde of gevestigde oopruimtes. Volgens Egan (1991: 7-10) dien die volgende as riglyne vir die belangrikste aspekte van oopruimtebeplanning en -bestuur:

1. Oopruimtestandaarde:

Die standaard vir die minimum groottes van stedelike grond vir oopruimtes en ontspanning in terme van oppervlaktes of digtheidsformules moet veranderbaar wees en nie regied toegepas word nie. Daar moet voorsiening gemaak word vir verskillende areas se liggings, fisiese kenmerke en die funksies daarvan binne die

stedelike omgewing en die omvang daarvan moet in samewerking met die plaaslike owerheid bepaal word.

Hierdie standarde moet met verloop van tyd heroorweeg en aangepas word om sodoende veranderde omstandighede te akkommodeer. Toepassing hiervan moet deur die plaaslike owerheid gemonitor word.

2. Ekologiese stelsels:

Stedelike oopruimtes moet ekologiese prosesse en stelsels bewaar deur middel van die toepassing van beskermingsaksies en –regulasies. Die strengheid van hierdie bewaringsaksies word bepaal deur die ekologiese, natuurskoon en ontspanningsbelangrikheid van die oopruimte op sigself. Die aksies moet beskerming aan plante en diere bied. Die oopruimtes moet beplan en bestuur word sodat plant- en dierelewe in die algemeen beskerm word, maar in gevalle van besondere ekologiese, ontspannings- of opvoedkundige belang moet daar prioriteit gegee word aan hierdie waardes. Die aksies moet gebaseer wees op ekologiese navorsing, opnames en inventarisse van die biofisiese en ander betrokke stedelike omgewings.

Beskerming moet veral gegee word aan areas met belangrike topografiese kenmerke. Waterstelsels en waterkwaliteit kan beskerm word deur die voorsiening van voldoende natuurgebiede en vlei - areas om die absorpsie en opdamming van afloopwater te vergemaklik en sodoende erosie, sedimentasie, waterbesoedeling en die oorbenutting van oppervlaktes of grondwater te beheer.

Indringerplante en onkruid moet stelselmatig uitgeroei word uit natuurgebiede soos rivieroewers waar hierdie plante vinnig groei en versprei.

Aaneenlopende korridors moet geskep word deur oopruimtes soos reserwes, padrante en oewers met mekaar te verbind. Sodoende word migrasie deur wild- en plantlewe bevorder, en is daar 'n visuele kontinuïteit in die habitat. Oopruimtes moet so bestuur word dat dit 'n beskermende funksie kan verrig soos in die geval van die 1:50 - jaarvloedlyn, skuinstes en onstabiele grondtipes en die beperking van erosie.

3. Ontspanning:

Die volhoubare voortbestaan van oopruimtes kan verseker word deur die werklike ontspanningsbehoefte en voorkeure van die gemeenskap te verkry deur middel van wetenskaplik verantwoordbare navorsing, opnames en ondersoeke wat op gereelde basis uitgevoer word. Hierdie ondersoeke moet veral betrekking hê op die hoeveelheid en ligging van oopruimtes en die tipe fasiliteit wat voorsien word.

Skade aan die omgewing kan voorkom word deur tydens beplanning van die oopruimte, die geskiktheid en dravermoë van die grond ten opsigte van die area se geskiktheid vir die tipe aktiwiteit wat beplan word, te bepaal.

Fasiliteite kan geplaas word om botsende grondgebruik van mekaar te skei. Voorsiening vir aktiewe en passiewe ontspanning moet gedurende beplanning oorweeg word. Die fasiliteite moet geskik wees vir pendelaars van alle bevolkingsgroepe, dit moet voet-, fiets, en drafpaaidjies insluit.

Die veiligheid van mense moet in aanmerking geneem word tydens die ontwerp, beplanning en bestuur van die oopruimte en die skakeling tussen die oopruimtes moet ook gerig wees op groter toeganklikheid en groter ontspanningspotensiaal.

4. Visuele aantreklikheid:

Landskappe en bakens wat natuurskoon en visueel aantreklik is en 'n bydrae maak tot die karakter van die stedelike omgewing, moet behou en bewaar word om sodoende daardie waardes en kwaliteite te benut. Oopruimtes moet ontwerp word om 'n integrale deel uit te maak van die stedelike omgewing. Deur die elemente van diversiteit, uniformiteit, teksture, en natuurlike kleure van die oopruimtes te kontrasteer of harmoniseer met die stedelike vorm of strukture kan oopruimtes as visuele element 'n bydrae maak tot die karakter van die stedelike omgewing.

5. Geraas:

Die funksie wat oopruimtes kan verrig as buffers tussen geraas sensitiewe en geraas intensiewe gebruike moet in die stedelike omgewing optimaal benut word om die welstand van alle inwoners te verseker. Beplante grondwalle kan in die stedelike vorm geïnkorporeer word sodat dit die waarde van die oopruimte vermeerder. Dit kan benewens die bufferfunksie 'n estetiese funksie vervul.

6. Omgewingsopvoeding:

Die opvoedingspotensiaal van stedelike oopruimte moet ontwikkel en bestuur word sodat omgewingsbewustheid onder stedelinge kan groei. Opvoeding kan aangehelp word deur die oprig van sentrums, uitstallings, aktiwiteite en

opvoedingsroetes. Bystand en kundigheid kan deur samewerking met opvoedkundige instellings, professionele organisasies en bewarings-departemente verkry word.

7. Finansies:

Plaaslike owerhede moet aan oopruimtebeplanning 'n langtermynstrategie of program koppel om die areas te verkry, ontwikkel en bestuur. Toegang tot fondse vir die voorsiening, ontwikkeling en bestuur van oopruimtes uit die begroting moet geprioritiseer word volgens die waarde daarvan binne die gemeenskap. Ten einde die bekostiging en koste - effektiewe bestuur van oopruimtes en ontspanningsfasiliteite te bevorder moet daar aandag gegee word aan:

- Die doeltreffende organisasie van die departemente verantwoordelik vir die bestuur van oopruimtes,
- die personeel se opleiding en motivering om hoë produktiwiteit en standarde te bevorder,
- grond te verkry deur alternatiewe metodes soos die oordrag van ontwikkelingsregte,
- om privaat grond te verkry vir openbare gebruik deur 'n ruiling vir sekere regte of reklame vir die eienaars,
- bystand vir die instandhouding van oopruimtes van uit die publiek,
- gebruik van lae onderhoudsfasiliteite en ontwikkeling,
- die gebruik van voorkomingsmaatreëls eerder as rehabilitasie,
- die privaatsektor te betrek waar moontlik,
- sekere privaat oopruimtes ooreenkomstig te soneer met kompensasie in die vorm van addisionele regte op die restant van die erf.

Plaaslike owerhede moet streef na die maksimum gebruik van ontspannings-fasiliteite en oopruimtes deur die duplisering van ontspanningsfasiliteite te vermy; voldoende voorligting te verskaf vir die gebruik van oopruimtes en ontspannings-fasiliteite, en deurlopend die aktiwiteite in hierdie areas te monitor om sodoende aan te pas by enige veranderings in behoeftes.

'n Mark - georiënteerde benadering wat gemik is op die verkryging van inkomste uit lewensvatbare oopruimtes en fasiliteite waarmee fondse vir die verkryging, ontwikkeling en bestuur van oopruimtes aangevul kan word, moet gevolg word. Die privatisering van sommige oopruimtes kan oorweeg word.

8. Navorsing:

Navorsing op die gebied van stedelike oopruimtes en ontspanning moet ingestel wees op probleemareas met onvoldoende navorsingsdata, soos verskillende kulture en bevolkingsgroepe se ontspanningspatrone. Die navorsing moet deur sentrale navorsingsliggame gekoördineer word en moet verskillende dissiplines se perspektiewe, soos die ekologiese, ekonomiese en die maatskaplike wetenskappe insluit.

9. Beplanning:

Plaaslike owerhede moet 'n beplanningsbeleid aanvaar om die voorsiening en bestuur van oopruimtes te rig. Aangrensende munisipaliteite in metropolitaanse areas moet hulle onderskeie beleide koördineer vir die voorsiening, ontwikkeling en beskerming van oopruimtes.

Oopruimtebeplanning en -bestuur moet 'n multidissiplinêre praktyk wees wat die professionele dissiplines soos stadsbeplanning, argitektuur, landskapering, parkeadministrasie, ontspanning en tuinboukundige, ekologiese en maatskaplike wetenskap insluit.

Die beplanning van oopruimtes moet gekoördineer word tussen die verskillende departemente van die plaaslike owerheid, sowel as die provinsiale en nasionale vlakke waar toepaslik. Konsultasie met toepaslike nie-staatsorganisasies en plaaslike gemeenskappe moet deel vorm van die beplanningsproses om openbare insette te verkry en behoeftes te bepaal.

Waar nuwe uitbreidings en dorpsgebiede ontwikkel of beplan word, moet daar vooraf omgewingsanalises gedoen word om faktore soos hellings, dreinerings, fauna en flora, die ontspanningspotensiaal van die grond, ekologiese stelsels, kulturele en openbare belange deeglik in ag te neem. Tydige identifikasie en sonering van korridors vir toekomstige infrastruktuur moet gedoen word om die verlies aan oopruimte vir sodanige doeleindes te verhoed.

Dit is noodsaaklik dat oopruimtebeplanning gelyktydig met die beplanning van ander grondgebruik geskied om te verhoed dat oopruimtes areas is wat oorgebly het na beplanning, d.i. oop stukkies grond met min of geen funksionele, fisiese of visuele integrasie met die stedelike dinamika en struktuur nie. Hiervoor is 'n doelgerigte en sentraalbeheerde oopruimtebeleid nodig om 'n funksioneel effektiewe sisteem van oopruimtes te voorsien en sodoende enige verval of probleemgebruik te voorkom (De Maniëlle, 1990: 47).

HOOFSTUK 5

5.1 Probleme geassosieer met die voorsiening van oopruimtes:

Die voordele van oopruimtes is veelvuldig en teoreties onvervangbaar, maar daar bestaan probleme met die praktiese voorsiening van oopruimtes.

5.1.1 Misdaad en vandalisme:

Misdaad en vandalisme vind in oopruimtes plaas en in baie stede vrees mense oopruimtes en besoek dit nie of probeer dit vermy as gevolg van die vrees. Die probleem van misdaad en vandalisme in hierdie areas is dat dit nie net beperk is tot die oopruimte nie, maar versprei na omliggende omgewings en ontwikkelings. Die gevolg is dat inwoners en die publiek gekant is teen die voorsiening van oopruimtes en teen die bestaande oopruimtes weens die skade wat aan omliggende privaat eiendom aangerig word, sowel as die gevare vir individue in hierdie areas (Pienaar, 2001: 4; Rootman, 1991: 26).

Volgens Pienaar (2001, 4) is die misdaad en vandalisme verbonde aan oopruimtes toeskryfbaar aan die feit dat oopruimtes skuiling, wegkruipplek en voetganger-korridors voorsien waarvandaan aanslae op privaat eiendom gemaak kan word. Misdadigers sien die areas as gerieflike roetes waarvandaan hul kan ontvlug na kriminele optrede. Dit is ook areas waar hulle ontslae kan raak van onwettige of gesteelde goedere as hulle aangekeer word.

5.1.2 Bestuursprobleme: finansiering en instandhouding:

Befondsing vir die aankoop, voorsiening, bestuur en instandhouding van oopruimtes en ontspanningsfasiliteite geniet 'n lae prioriteit in die begrotings van plaaslike owerhede. Geld word eerder op die voorsiening en instandhouding van dienste, behuising en infrastruktuur bestee (Pienaar, 2001: 4; Rootman, 1991: 28).

Dit is egter so dat sonder die nodige instandhouding, oopruimtes vervalde areas sal word en die voordele en funksies wat daaruit verkry kan word verlore sal gaan. Instandhouding dien om die area aantreklik en aangenaam te hou en sodoende deurlopende gebruik te verseker. Die instandhouding van oopruimtes kan finansieel en in terme van intensiteit verminder word deur korrekte beplanning en landskapering ongeag die voorkoms van misdaad, vandalisme, veiligheidsprobleme en verwerping (Rootman, 1991: 29).

Die instandhouding en voorsiening van oopruimtes is egter 'n duur onderneming. Opleide personeel is nodig vir die gebied se bestuur en instandhouding en om die gebruik daarvan te stimuleer en te verseker. Kundiges is ook nodig vir die hantering van toerusting en stowwe soos insekdoders en die bewerking van die grond en plante (Rootman, 1991: 29). Uitgawes verbonde aan oopruimtes is deurlopend; vir die instandhouding is toerusting, plantvoedingstowwe, chemiese middels en personeel nodig wat hoë onkoste kan meebring (Pienaar, 2001: 4).

Vullisstorting en rommelstrooiing is vir die plaaslike owerheid 'n duur probleem wat onderskat word. Dit verskaf probleme vir die instandhouding van die areas omdat die personeel toenemend meer tyd en insette aan rommel bestee en sodoende word

tyd en mannekrag vir ander essensiële take verloor (Van der Merwe, 2002; Rootman 1991, 29).

Hierbenewens word die estetiese waarde van oopruimtes verminder, want rommel het besoedeling tot gevolg wat die gebruikers negatief beïnvloed. Weens die negatiewe konnotasie verbonde aan rommelstrooiing en stortingsterreine verloor oopruimtes die waarde as natuurlike areas in die stedelike omgewing (Rootman, 1991: 29). Gevolglik is die insette van die plaaslike owerheid problematies en 'n absolute verlies omdat areas wat deur hierdie probleme geraak word nie optimaal benut word nie.

5.1.3 Fisiese onbeleefdheid:

Volgens Mozingo (1995: 43) twyfel die mens oor die positiewe krag van sy kollektiewe landskap. Dit word omvat in die persepsie van openbare oopruimtes as bedreigend, as 'n area wat bevorderend is vir misdaad eerder as 'n area vir kontak met ander lede van die gemeenskap. Gevolglik verander gemeenskappe die toeganklikheid van openbare oopruimtes met fisiese afskortings of hulle vermy die areas in die geheel.

Die wortel van die mens se vrees vir oopruimtes is die toename in gewelddadige misdaad oor die afgelope 20 jaar. Dit het tot gevolg dat die vrees vir misdaad ook vermeerder. Die gemeenskap se angstigtheid met betrekking tot die toenames in waargenome en werklike misdaad het op die gerugte rondom openbare ruimtes gefokus. Die vrees vir misdaad hou min verband met werklike misdaadskoerse. Mense baseer hul vrees vir misdaad op verskeie faktore sonder dat hulle self

daadwerklik slagoffers van misdaad was of eerstehands kennis dra van spesifieke misdadige insidente. Fisiese onbeleefdheid ("Physical incivilities") is die kollektiewe term wat deur omgewingsielkundiges aan die fisiese eienskappe van omgewings soos swak instandhouding, leë erwe, hoë verkeer, graffiti, leë winkelfronte en vuil strate gegee word. 'n Omgewing se fisiese onbeleefdhede speel 'n beduidende rol in die mens se waarneming van bedreigings, alhoewel dit min te make het met persoonlike veiligheid. Dit is belangrik vir beplanners omdat fisiese onbeleefdhede verhoog met kleiner munisipale begrotings. Daarom verhoog die gevolge daarvan ook in die gemeenskap (Mozingo, 1995: 44).

Die mate van instandhouding van oopruimtes is dus belangrik omdat swak instandhouding persepsies van onveiligheid in die gemeenskap tot gevolg sal hê. Die instandhouding van oopruimtes staan dus sentraal tot die suksesvolle bestuur van oopruimtes.

5.1.4 Grondaanskaffing:

Grond vir die voorsiening van oopruimtes en ontspanningsareas word moeilik aangeskaf. As gevolg van hoë grondwaardes in sekere gebiede en mense se onsensitiewe houding teenoor oopruimtes sowel as kompeterende grondgebruike is die voorsiening van oopruimtes van sekondêre belang. Grond word eerder afgestaan vir die funksie wat finansieel die meeste voordele inhou. Die gevolg is dat oopruimtes slegs voorsien word waar grond na beplanning en die voorsiening van alle ander funksies oorbly. Hierdie grond is heel dikwels ongeskik vir die volwaardige benutting as oopruimte weens die ligging, grootte, vorm, helling,

grondtipe en die tipe plantegroei (Pienaar, 2001: 5; Rootman, 1991: 30). Dit veroorsaak probleemgebruik en die onderbenutting van hierdie areas.

5.2 Probleme geassosieer met oopruimtes:

5.2.1 Polisiëring:

Die polisiëring van oopruimtes word beperk deur die mag se lae befondsing; die lae prioriteit verbonde aan oopruimtes omdat misdaad en polisiëring elders alle beskikbare mannekrag in beslag neem. Onbeperkte toegang tot oopruimtes; oopruimtes wat skuiling en toegang verleen aan haweloses en misdadigers as gevolg van onvoldoende instandhouding daarvan, asook die blote hoeveelheid mense of oortredings in hierdie areas is verdere probleme.

5.2.2 Haweloosheid:

Haweloosheid en die gebrek aan skuiling veroorsaak die besetting van sentraal-geleë oopruimtes en natuurgebiede omdat hierdie areas beskou word as onderbenut en geskik vir die benutting daarvan as skuiling. Hierdie areas word weer onderbenut deur belastingbetalers weens die ongewenste gebruik daarvan deur haweloses. Die uitsetting van haweloses is vir die plaaslike owerheid 'n duur en moeisame proses en word vererger deur gebrekkige polisiëring en onvoldoende wetgewing (Marais, 2002).

5.2.3 Instandhouding:

Die instandhouding van oopruimtes word gesien as problematies omdat dit 'n deurlopende uitgawe vir die plaaslike owerheid is. Enige afwyking in gebruik van

hierdie ruimte, of die onbeplande, ongewensde gebruik van die oopruimte is 'n absolute verlies omdat dit nie die insette verbonde aan die instandhouding daarvan deur die plaaslike owerheid regverdig nie.

5.2.4 Minimale gebruik:

Soos hierbo genoem, is die instandhouding van oopruimtes 'n deurlopende uitgawe vir die plaaslike owerheid. Dus sal die onderbenutting en minimale gebruik deur belastingbetalers nie die areas se instandhouding regverdig nie. Hierbenewens sal geen instandhouding lei tot verdere beperkte gebruik en probleme omdat so 'n aksie ongewensde elemente na hierdie areas mag lok.

5.2.5 Die gevalle van misdaad:

Die gevalle van misdaad op oopruimtes sal tot gevolg hê dat belastingbetalers nie die oopruimte optimaal benut nie en lei tot negatiewe houdings en gebruike. Weereens is dit vir die plaaslike owerheid 'n absolute verlies wat gepaardgaan met die insette verbonde aan die instandhouding daarvan.

HOOFSTUK 6

6.1 Die Paarl in konteks:

In Oktober 1657 het Abraham Gabbema en geselskap in opdrag van Jan van Riebeeck uit die Kaap vertrek in die rigting van Klapmutsberg wat uit die Kaap sigbaar was. Die doel van hul reis was om onder andere met die Khoistamme te onderhandel vir die aankoop van vee om die tekorte aan vleis te verminder. Gabemma word erken as die eerste Europeër wat die Drakensteinvallei of Paarlvallei aanskou het. Hy word ook met die benaming van Paarlberg en die Bergrivier verbind (Joubert, 1952: 1).

Daar bestaan voldoende getuienis dat die Khoigroepe wel die Paarlvallei besoek het in die tyd wat die Nederlanders 'n verversingspos aan die Kaap gestig het, maar dat dié nomadiese veebesitters hulle nooit permanent in die gebied gevestig het nie. Die eerste permanente bewoners van die Paarlvallei word dus teruggevoer na die blanke Vryburgers aan wie goewerneur Simon van der Stel op 16 Oktober 1687 plase langs die Bergrivier toegestaan het. Hierdie plase het 30 jaar na Gabemma se ontdekking van die Paarlvallei die fundamente van die Drakensteinkolonie gelê (Oberholster, 1987: xi; Hanekom, 1972: 3).

Die nedersetting met die vernaamste plase teen Paarlberg geleë, het tot 1690 die vorm van 'n plaasgemeenskap aangeneem. Na 1690 het 'n groter bevolking hier gevestig geraak en die nedersetting het uitgebrei en die vorm van 'n dorp begin aanneem. Die eerste kerk is in 1720 aangebou en die ontwikkeling van die dorp het

aanvanklik stadig begin - teen 1800 was daar slegs 30 huise wat in verskillende areas gebou is. In 1839 is die eerste landdros in die Paarl aangestel en in 1840 het die Paarl munisipale status verkry (Hanekom, 1979: 3-4).

Die nedersetting het mettertyd tot 'n dorp ontwikkel met die sentrale sakekern in die omgewing van Lady Grey- en Hoofstraat gesentreer. Die nywerheidsareas is in Suider - Paarl, Paarl - Sentraal en Dal Josefat geleë naby spoorwegverbindings (Hanekom, 1979: 5).

6.2 Die demografiese profiel van die Paarl:

Volgens Van Rooyen (2001: 7) het die Paarl in die laaste 26 jaar redelik konstante groei getoon, soos aangetoon in die onderstaande tabelle. Die hoë gemiddelde bevolkingsgroeikoers van 3.1% per jaar vir die periode van 1970 tot 1996 kan grootliks aan immigrasie toegeskryf word omdat die dorp naby aan die metropool geleë is en verskeie ekonomiese sektore bevat wat werksoekende mense na die dorp lok.

Tabel 6.1 Die bevolkingsgroei van die Paarl

SENSUSSYFERS							
	1970	g	1980	g	1991	g	1996
BLANK	14567	1.95	17664	0.34	18331	1.28	19531
BRUIN	28896	3.97	42631	2.32	54857	2.67	62575
SWART	5781	4.91	9388	4.90	15798	8.41	23660
TOTAAL	49244	3.53	69633	2.25	88986	3.52	105766

(Bron: Van Rooyen, 2001: 7)

Die beraamde bevolking vir die jaar 2000 is 118 424 mense, en aan die hand van hierdie getalle sal die bevolking volgens Van Rooyen (2001: 7) groei tot meer as 170 000 mense in die jaar 2020, wat 'n toename van meer as 50 000 mense oor die 20 - jaarperiode inhou.

Hierdie getal mag egter minder as die voorspelde 170 000 mense wees as daar 'n afname in die getal geboortes per vrou is. Dit gaan gepaard met meer toeganklike voorligting en as geboortebeplanningspraktyke in berekening gebring word.

Tabel 6.2: Die beraamde bevolkingsgroei van die Paarl

GESKATTE BEVOLKINGSGROEI VAN DIE PAARL							
	1996	G	2000	g	2010	g	2020
BLANK	199531	1.00	20324	1.00	22450	0.50	23598
BRUIN	62575	2.60	69341	2.00	84526	1.60	99067
SWART	23660	5.00	28759	3.00	38650	2.50	49475
TOTAAL	105766	2.87	118424	2.09	145626	1.69	172140

(Bron: Van Rooyen, 2001: 8)

Die toename in die bevolking sal gepaard gaan met toenemende druk op bestaande oopruimtes en natuurgebiede. Volgens Hayward (in Visser, 1992: 49) affekteer demografiese veranderinge in die gemeenskap die gebruik van parke aansienlik.

Die voorsiening van dienste vir en instandhouding van oopruimtes sal deur middel van beplanning die volhoubare voortbestaan van bestaande gebiede moet verseker.

Tabel 6.2 toon die relatiewe groot getalle mense tussen 20 en 49 wat die potensiaal het om met veroudering groter druk op die oopruimtes van die Paarl te plaas omdat daar 'n groter behoefte onder ouer mense is aan oopruimtes.

Tabel 6.3: Die Paarl se ouderdom en geslagstruktuur as persentasie van elke groep

Ouderdom en Geslagstruktuur as persentasie van elke Groep						
Ouderdom	Swart		Bruin		Blank	
Kohorte	M%	V%	M%	V%	M%	V%
0 tot 4	5.05	5.22	5.45	5.68	2.9	3.38
5 tot 9	4.74	5.03	5.65	5.49	3.38	3.15
10 tot 14	4.02	4.98	5.3	5.34	4.68	3.83
15 tot 19	4.21	4.84	4.47	4.31	6.46	4.51
20 tot 24	6.66	6.65	4.81	5.16	3.02	3.25
25 tot 29	6.97	6.2	5.01	4.86	3.32	3.95
30 tot 34	3.96	4.01	4.79	5.03	4.22	4.38
35 tot 39	3.97	3.26	3.56	3.72	3.99	3.87
40 tot 44	2.72	3.00	2.91	2.86	3.51	3.79
45 tot 49	2.15	2.04	2.18	2.15	2.73	3.36
50 tot 54	1.65	1.75	1.59	1.75	2.78	2.87
55 tot 59	1.50	1.03	1.06	1.42	2.39	2.57
60 tot 65	1.28	0.88	1.08	1.50	2.27	2.14
65+	1.50	0.73	1.22	1.65	3.46	5.52
Totaal	50.38	49.63	49.09	50.91	49.11	50.89
Mense	28660		96056		24522	

(Bron: Van Rooyen, 2001: 3)

Die voorsiening van oopruimtes in toekomstige ontwikkelings sal volgens riglyne en standarde moet geskied. Sodoende word die voorsiening van oopruimtes, die behoud van natuurareas en die behoud van die positiewe funksies van oopruimtes verseker omdat oopruimtes as deel van 'n geïntegreerde sisteem volhoubaar is.

Plaaslike owerheidsamptenare kan deur te werk vir en met gemeenskappe verseker dat korttermynontwikkelingsdoelwitte nie die kwaliteit van Suid -Afrika se stedelike omgewings oor die langtermyn benadeel nie (Roberts, 1996: 5).

6.3 Die probleem oopruimtes in die Paarl:

Die oopruimtes wat die meeste probleme besorg, is hoofsaaklik in die sentrale deel van die Paarl geleë, in die omgewing van die rivieroewer en Lady Greystraat naby die sentrale sakekern en die areas rondom die spoorwegstasie en die hoeke van Klein Drakensteinweg en Ambagsvalleistraat, bekend in die gemeenskap en onder die polisie as “agter Allan se bar”.

Die natuurgebiede in die Limietberg area en Paarlberg ervaar relatiewe wetsgehoorsaamheid en die probleem gebruike wat daar voorkom, is minder ernstig as dié van die bogenoemde areas.

6.3.1 Die Stasie area:

Hierdie area is in die omgewing van die Hugenote stasie. Die area is geleë tussen Klein Drakensteinweg en Ambagsvalleistraat waar hierdie strate aansluit by die Hugenote Verbypad. Die Hugenote Verbypad verbind die N1 deur die Paarl met Wellington en is 'n belangrike skakel vir die dorp se industriële areas met die afset-areas. Dit skakel ook met Lady Greystraat en is 'n belangrike skakelverbinding tussen Paarl - Oos en die dorp se sakekern.

Die area is ook geleë langs belangrike roetes vir mense wat vir vervoer van die trein afhanklik is, omdat hierdie areas as skakel dien tussen die residensiële area en die stasie. Hierdie feit word uitgebuit deur die haweloses wat skuiling vind in die gebied en weens veiligheidsredes gebruik pendelaars noodgedwonge taxi's of hulle moet in groepe beweeg.

6.3.2 Die Bloekombos area:

Die benaming van hierdie area is te wyte aan die Bloekombome aan die westelike oewer van die Bergrivier wat binne die vloedvlakte geleë is en skuiling gee aan 'n klein gemeenskap haweloses. Hierdie area is 'n sensitiewe area omdat dit direk langs die Bergrivier is en daar geweldig rommel gestrooi word en omdat die moontlikheid van besoedeling bestaan.

Die noordelike grens van hierdie area is Lady Greystraat en die brug oor die Bergrivier. Die westelike grens is die Bergrivier Boulevard wat die area 'n geweldige probleem vir die estetika van die dorp maak omdat daar groot volumes verkeer verby hierdie area beweeg. Die Bloekombos area doen afbreuk aan die geheelbeeld van die dorp.

Die situasie word vererger deur 'n busdiens wat vanuit Kaapstad beheer word wat busse op hierdie oopruimtes parkeer. Hierdie ongewensde gebruik van die oopruimte veroorsaak verdere onderbrekings in die visuele en funksionele eenheid van die area. Dit maak 'n bydrae tot die wetteloosheid wat heers op hierdie oopruimte en veroorsaak dat daar 'n onwenslike beeld van die rivieroewer geskep word.

Hierdie area veroorsaak ook probleme vir voetgangers wat van Paarl Oos na die sentrale sakekern, die munisipale kantore of die landdroshof wil beweeg. Dit veroorsaak 'n onderbreking in die natuurlike voetgangerroete en die integrasie van die rivieroewer as aaneenlopende oopruimte. Daar is dus min integrasie van die

rivieroewerarea vanaf hierdie area tot die Markstraatbrug area en die Arboretum - 'n gebied wat die potensiaal het om 'n funksioneel geïntegreerde oopruimte te vorm.

6.3.3 Die Arboretum en die Markstraatbrug area:

Die Arboretum is 'n inheemse tuin en wandelroete aan die oostelike oewer van die Bergrivier met toegang vanaf die suidelike deel van die Bergrivier Boulevard deur middel van 'n voetgangerbrug of vanaf die Markstraatbrug.

Die Arboretum word onderbenut deur die dorps inwoners omdat inwoners die area as onveilig sien weens ongewenste elemente wat daar voorkom en misdaad wat in die area gepleeg is. Toeganklikheid beperk ook die benutting van die Arboretum omdat toegang hoofsaaklik vervoer vereis. Direkte toegang tot die area is slegs vanaf 'n voetgangerbrug oor die rivier, of 'n verdere voetgangerroete parallel met die rivieroewer vanaf die Markstraatbrug area.

Die area in die omgewing van die Markstraatbrug is die area oos van die rivier en suid van Markstraat in die omgewing van die Paarl Rugbyklubhuis en die -hokkie en -muurbalbane. In hierdie area is daar groot oopruimtes wat die vorm aanneem van parkeerareas, die hokkievelde en die rivieroewer. Gedurende die somer word hierdie area deur groot getalle mense benut. Gebruik in hierdie tyd sluit in heersende wetteloosheid, drankmisbruik en rusverstoring in 'n area wat nie openbare ablusie - fasiliteite het nie en waar die rivier baie gevaarlik is.

6.3.4 Die Limietberg area:

Vir die doel van hierdie studie word die bestek van hierdie area beperk tot die area van die Limietberge aangrensend aan die Du Toitskloofpas, insluitend die uitsigpunte.

Hierdie area word beskou as 'n probleem area omdat mense die area en veral die uitkykpunte as onveilig beskou. Ten spyte van die area se natuurskoon en die unieke uitsig word die area dus nie voldoende benut nie.

Die resente (circa Mei 2002) aanranding en moord op twee Matie - studente naby hierdie omgewing, asook die aanranding, gewapende roof en moord op drie mense in die Franschhoekpas (in 2000) dra by tot mense se houding jeens die area se veiligheid.

6.3.5 Die Paarlberg area:

Hierdie gebied is die natuurreservaat in munisipale besit bo - op Paarlberg en sluit die Taalmonument in. Die area word toeganklik gemaak deur die historiese Jan Phillipsbergpad wat teen die oostelike hange van Paarlberg geleë is. Toegang na die natuurgebied word egter ook verkry deur 'n diverse aantal paaie en eiendomme teen die hange van Paarlberg.

Hierdie area word as 'n probleem area beskou omdat dit nie ten volle benut word nie, maar ook omdat daar talle brande ontstaan as gevolg van onwettige vure. Daar word ook deur plaaslike amptenare vermoed dat Rastafariërgroepe onwettige plante (dagga) in die area aanplant.

6.3.6 Die Rivieroewer noord van die Lady Greystraatbrug:

Die area word gekenmerk deur digter plantegroei en steil walle wat skuiling bied vir haweloses omdat sigafstande beperk word. Toegang tot die oostelike oewer is nie beperk nie, maar die grondgebruik van die area is hoofsaaklik industrieel of nywerhede wat nie gekenmerk word deur baie haweloses nie. Toegang tot die westelike oewer word verkry van verskeie strate wat hoofsaaklik residensiële areas bedien. Hier is die frekwensie van hawelose mense wat op die rivieroewer skuiling vind veel meer. Die gevolg is dat die area deur groot hoeveelhede rommel gekenmerk word en glad nie deur inwoners besoek word nie.

Die oopruimtes in die omgewing van die Zanddrift sportgrond naby die hoek van Optenhorststraat en die Bergrivier Boulevard is 'n area wat die potensiaal besit om benut te word as oopruimte vir ontspanningsdoeleindes. Hierdie area word egter nie daarvoor benut nie omdat mense onveilig voel en daar haweloses teen die rivieroewer skuiling vind. Die area is nie duidelik sigbaar vanaf die Bergrivier Boulevard nie.

HOOFSTUK 7

7.1 Statistieke van oopruimtes en natuurgebiede in die Paarl:

Weens 'n moratorium op die verskaffing van statistieke deur die Polisie is dit nie moontlik om die presiese aantal gevalle van misdaad op die Paarl se sentrale oopruimtes weer te gee nie. Na 'n onderhoud met kaptein Marais van die Misdaadvoorkomingseenheid in die Paarl, kan die tipes misdade en oortredings egter verstrek word. Hierdie oortredings is almal ernstig en maak 'n bydrae tot misdade elders in die dorp.

7.1.1 Die Bloekombos en Stasie area:

Hierdie areas word gekenmerk deur ernstige misdade soos verkragtings, die onwettige handel of smokkel van dwelms, gesteelde goedere en drank, diefstal uit motorvoertuie, aanranding en openbare onsedelikheid. Rommelstrooiing en die oprig van onwettige, tydelike huise lei ook tot probleme. Leeglêery is ook problematies. Diefstal en die rapportering van misdaad in hierdie areas is problematies vir die polisie omdat sommige van die klagtes gelê word deur die onwettige besetters van die areas. Hulle word beroof van nietige of reeds gesteelde goedere en sodoende word die polisie se misdaadsyfers verhoog.

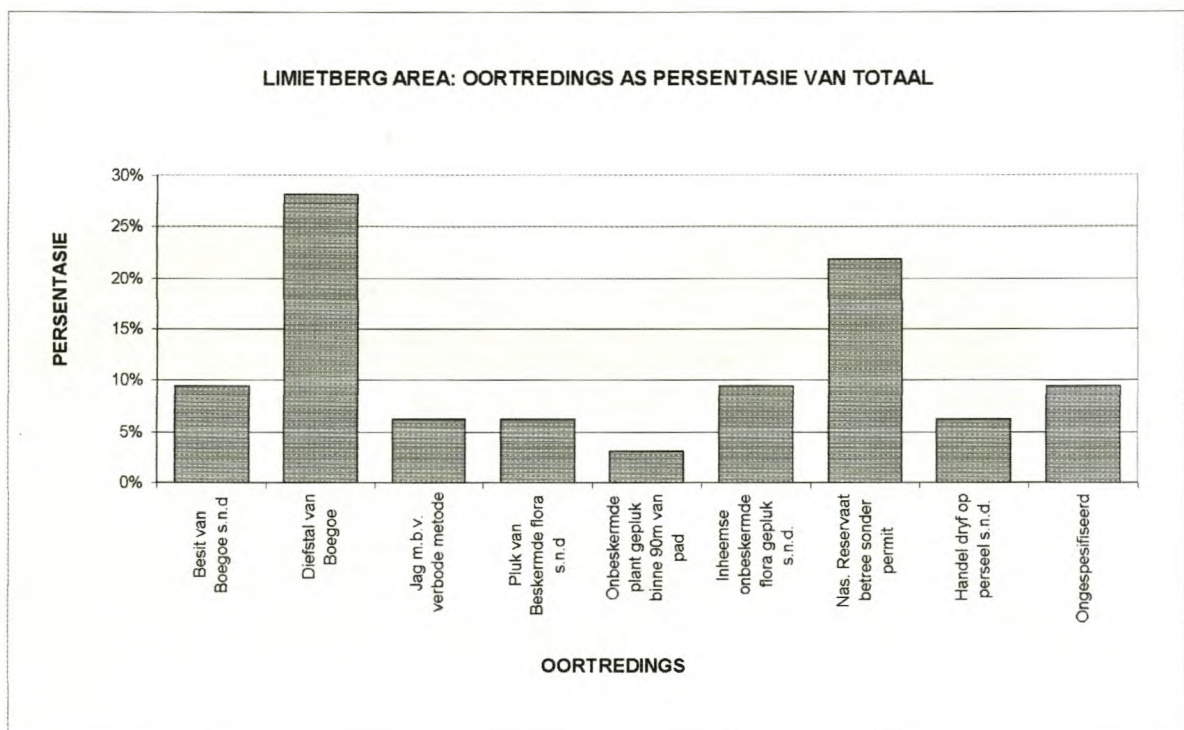
7.1.2 Die Arboretum en die Markstraatbrug area:

Hierdie area ondervind problematiese gevalle van onsedelikheid, rommelstrooi,

die onwettige maak van vure, verkragtings, openbare dronkenskap, rusverstoring en die teistering van openbare gebruikers deur onder andere haweloses asook diefstal vanuit motorvoertuie. Dit is verbode om in die deel van die rivier wat aan hierdie area grens te swem omdat daar al talle mense verdrink het.

7.1.3 Die Limietberg area:

Probleme wat die parkbestuur ervaar, is hoofsaaklik die diefstal van, en die besit van boegoe wat van die reservaat afkomstig is; die onwettige pluk van flora; die onwettige betreding van die park en die onwettige jag van diere (Kaapse Natuurbewaring, 2002).

Figuur 7.1: Limietberg: Oortredings as persentasie van die totaal vir die tydperk 2001/01/01 tot 2002/06/01

Afkortings: s.n.d: sonder die nodige dokumentasie

Die figuur 7.1 is verwerk vanaf die misdaadregister van die Limietberg area wat in tabel 7.1 weergee word.

Tabel 7.1: Misdaadregister van die Limietberg area vir die tydperk
2001/01/01 tot 2002/06/01

MISDAADREGISTER:		
LIMIETBERG AREA (LM01)		
Verw. No.	Datum	Oortreding
LM01/001	n/b	Besit van Boegoe s.n.d
LM01/002	n/b	Diefstal van Boegoe
LM01/003	2001/03/18	Besit van Boegoe s.n.d
LM01/004	2001/06/15	Jag m.b.v. verbode metode
LM01/005	2001/06/21	Pluk van Beskermde flora s.n.d
LM01/006	2001/06/23	Jag m.b.v. verbode metode
LM01/007	2001/08/06	Diefstal van Boegoe
LM01/008	2001/08/28	Onbeskermde plant gepluk binne 90m van pad
LM01/009	2001/08/28	Inheemse onbeskermde flora gepluk s.n.d.
LM01/010	2001/09/12	Inheemse onbeskermde flora gepluk s.n.d.
LM01/011	2001/09/12	Inheemse onbeskermde flora gepluk s.n.d.
LM01/012	2001/09/22	Nas. Reservaat betree sonder permit
LM01/013	2001/10/10	Diefstal van Boegoe
LM01/014	2001/10/15	Diefstal van Boegoe
LM01/015	2001/10/16	Diefstal van Boegoe
LM01/016	2001/10/16	Diefstal van Boegoe
LM01/017	2001/10/16	Diefstal van Boegoe
LM01/018	2001/10/16	Diefstal van Boegoe
LM01/019	2001/10/16	Diefstal van Boegoe
LM01/020	2001/10/25	Handel dryf op perseel s.n.d.
LM01/021	2001/10/25	Handel dryf op perseel s.n.d.
LM01/022	2001/11/28	Besit van Boegoe s.n.d
LM01/023	2001/12/31	Nas. Reservaat betree sonder permit
LM01/024	2002/01/01	Nas. Reservaat betree sonder permit
LM01/025	2002/01/02	Nas. Reservaat betree sonder permit
LM01/026	2002/01/02	Nas. Reservaat betree sonder permit
LM01/027	2002/01/04	Nas. Reservaat betree sonder permit
LM01/028	2002/01/04	Nas. Reservaat betree sonder permit
LM01/029	2001/11/01	Boegoe saak kom voor in Hof
LM01/030	2002/01/24	Restio saak kom voor in Hof
LM01/031	2002/05/24	Pluk van Beskermde flora s.n.d

Afkortings: n/b: nie beskikbaar; s.n.d.: sonder nodige dokumentasie
(Bron: Kaapse Natuurbewaring, 2002)

Boegoe word deur Rastafariërs gesteel om te verkoop. Hierdie groep word daarvan verdink dat hulle in die berggebied onwettige plante soos kanabis sativa (algemeen bekend as dagga) kweek vir handel en persoonlike gebruik. Hierdie aksies is onwettig en die groep of hul plantasies kon nog nie opgespoor en vervolg word nie weens die grootte van die park en die beperkte mannekrag.

Dit is afleibaar uit die bogenoemde statistieke dat misdaad hoofsaaklik teen die natuur georiënteer is en hoofsaaklik met die plantegroei in die park verband hou. Daar was geen misdaad teen mense gerig vir die vermelde tydperk nie en amptenare en veldwagters het per onderhoud gesê dat in die Limietberg area nog geen sulke misdade aangemeld is nie. Daar is wel melding gemaak van misdade, insluitende moorde, in Fransshoek en Du Toitskloof.

7.1.4 Die Paarlberg area:

Paarlberg se natuurreseervaat ervaar probleme wat gepaard gaan met openbare areas, hoofsaaklik oortredings soos vandalisme en rusvestoring.

Hierdie gebied word aan die oostelike kant van die Jan Phillipsbergpad begrens deur verskeie residensiële areas asook landbou areas. Toeganklikheid na die park word verhoog deur die nabye paaie, die bergpad asook die feit dat die area nie omhein is nie. Die gevalle van brande wat periodiek ontstaan en geblus moet word deur die bestuur is dus problematies en gevaarlik juis omdat daar huise in die nabye omgewing geleë is. Hierdie brande word deur plaaslike amptenare as brandstigting beskou.

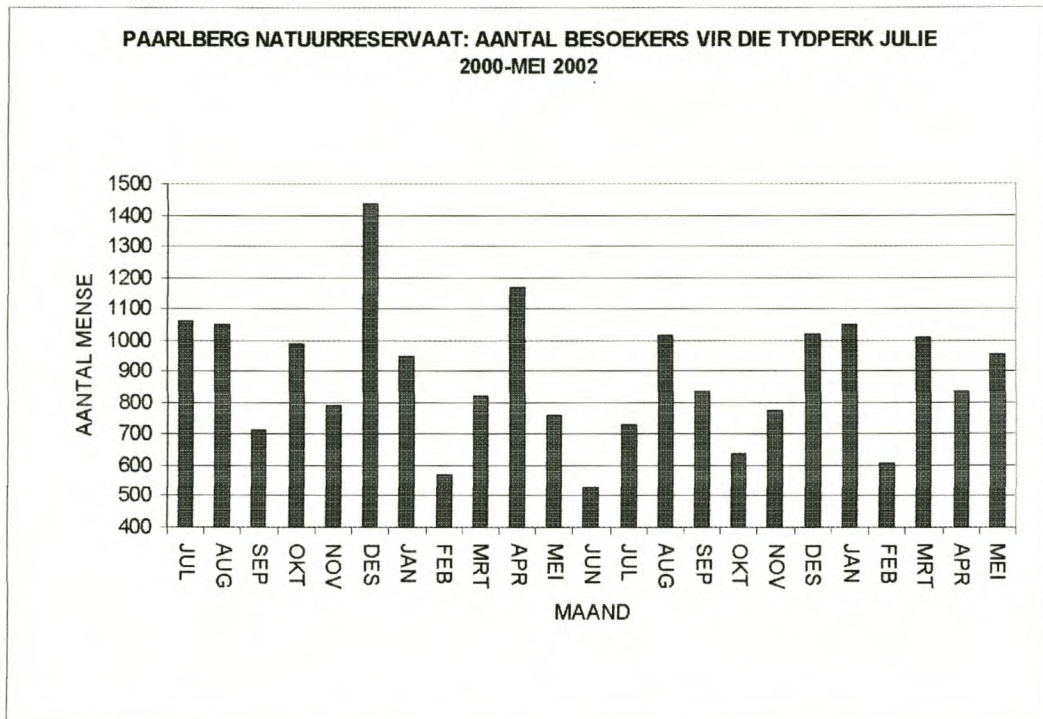
Tabel 7.2: Paarlberg Natuurreservaat: Maandverslae vir die tydperk Julie 2000 tot Mei 2002 met verwysing na wetstoepassing, vandalisme en brande geblus.

DATUM	WETSTOEPASSING	VANDALISME	BRANDE GEBLUS
Jul-00	WAARSKUWING: HOND	-	1
Aug-00	3 BEBOET: PLUK VAN FLORA S.N.D.	-	-
Sep-00	-	BORDE VERWYDER: 2	-
Okt-00	4 BEBOET: PLUK VAN FLORA S.N.D.	PALE BESKADIG	-
	WAARSKUWINGS 4: OORTREDING		
Nov-00	-	PALE BESKADIG	2
Des-00	-	PALE BESKADIG	2
Jan-01	WAARSKUWINGS 6: RUSVERSTORING	KANTORE BESKADIG	2
Feb-01	WAARSKUWINGS 6: RUSVERSTORING	-	2
Mar-01	HAWELOSES VERWYDER: 3	SLOT GEBREEK	4
Apr-01	WAARSKUWINGS 2: RUSVERSTORING EN ONWETTIGE VURE	-	-
Mei-01	WAARSKUWINGS 2: RUSVERSTORING	-	-
Jun-01	-	VENSTERS GEBREEK: 2	-
Jul-01	WAARSKUWING: ONWETTIGE PLUK VAN FAUNA	1 TOILET BEKADIG, 1 MOTORINBRAAK	-
Aug-01	-	VERF VAN ROTSE	-
Sep-01	-	-	-
Okt-01	ARRESTASIE; INBRAAK BY MUNISIPALE HUIS	POGING TOT ROOF VAN MUNISIPALE VOERTUIG	-
Nov-01	-	VENSTERS GEBREEK: 4	-
Des-01	HAWELOSES VERWYDER: 1	-	1
Jan-02	-	PALE BESKADIG	-
Feb-02	-	KRAAN BESKADIG	2
Mar-02	-	KRAAN BESKADIG: 3	-
Apr-02	-	-	1
Mei-02	-	-	-

(Bron: Drakenstein Munisipaliteit, 2002)

Die maandverslae van die ingenieursdepartement van die plaaslike owerheid vermeld egter nie oortredings wat ernstige bedreigings vir die besoekers inhou nie. Die gemiddelde aantal persone wat die reservaat vir die bogenoemde tydperk besoek het, was 20292 mense teen 'n gemiddeld van 881 mense per maand (Drakenstein Munisipaliteit, 2002). Hierdie getal mag egter veel hoër wees omdat dit nie die mense wat die Jan Phillipsbergpad gebruik en die area binnegaan vanaf residensiële areas in ag neem nie. Die gevalle van wetstoepassing deur die bestuur is dus relatief min as die getal besoekers in ag geneem word. Die hoogste

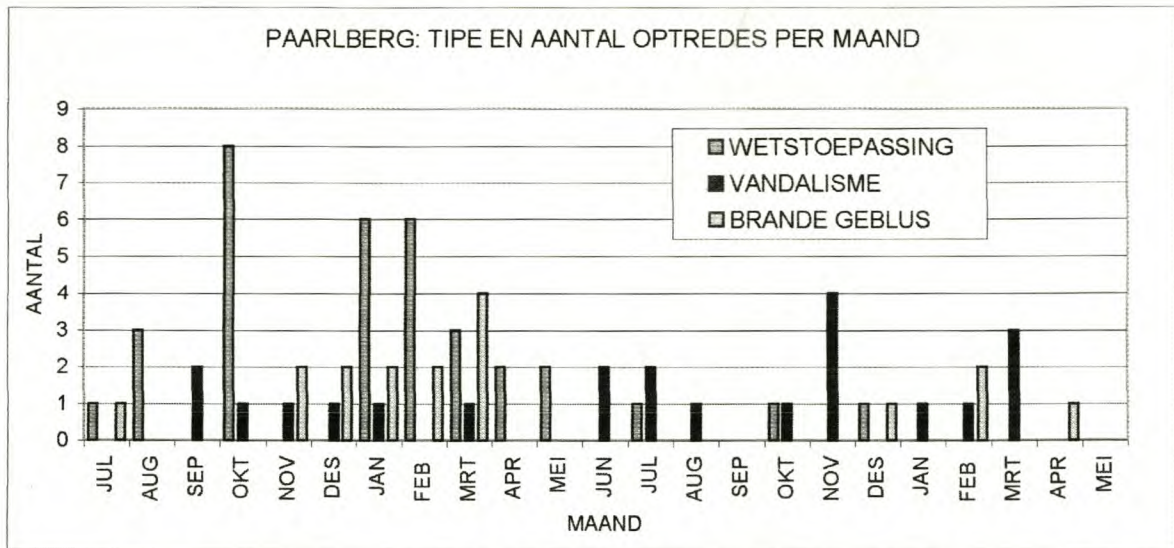
besoekergetalle is gekonsentreer rondom maande wat gekenmerk word deur skoolvakansies.

Figuur 7.2: Die aantal besoekers aan die Paarlberg Natuurreservaat vir die tydperk Julie 2000 tot Mei 2002

(Bron: Drakenstein Munisipaliteit, 2002)

Die wetstoepassing wat in die Paarlberg Natuurreservaat area gemaak is, sowel as die gevalle van vandalisme wat aangemeld is en die hoeveelheid brande wat geblus is, word in figuur 7.3 weergegee. Daar is nie 'n duidelike korrelasie tussen die gevalle van optredes en vandalisme vir 'n sekere tydperk van die jaar nie.

Figuur 7.3: Paarlberg Natuurreservaat: gevalle van optredes, vandalisme en brande vir die tydperk Julie 2000 – Mei 2002
(Bron: Drakenstein Munisipaliteit, 2002)

7.1.5 Die Rivieroewer en oopruimtes noord van die Lady Greystraatbrug:

Hierdie areas is instrumenteel in die voorkoms van huisbraak in die omliggende omgewings omdat dit skuiling bied vir voornemende inbrekers en 'n roete vir ontvlugting skep. Die Paarl Polisie erken hierdie area as 'n roete vir ontvlugting wat deur misdadigers gebruik word na onder andere Paarl Oos en veral die Hugenate Verbypad (Marais, 2002). Dit bied ook skuiling aan hawelose mense.

Die oopruimtes in die omgewing van die sportgrond en die rivieroewer skakel nie met die oopruimtes suid van Lady Greystraatbrug nie weens die brug wat 'n onderbreking veroorsaak asook die rivierwalle wat in hierdie area redelik steil is. Die Paarlsportgrond se heinings, nabygeleë huise en onbeheerde plantegroei verhinder ook 'n aaneengekakelde oopruimtesisteem. Gevolglik is daar disintegrasie van 'n potensiële oopruimtenetwerk wat 'n belangrike skakel in die dorp kan wees. Hierdie

netwerk het die potensiaal om mense woonagtig in Noorder Paarl deur middel van 'n oopruimtesisteem tot die middedorp te verbind, maar word tans nie as sodanig gebruik nie weens die fisiese onderbrekings.

HOOFSTUK 8

8.1 Navorsingsontwerp:

Ten einde die houding en behoeftes van Paarliete ten opsigte van oopruimte te bepaal is 'n vraelys saamgestel. Die doel van die vraelys is om te bepaal of die gemeenskap se houding enigsins geregverdig kan word deur amptelike statistieke of daadwerklike oortredings, en om te bepaal of oopruimtes in die omgewing na gelang van die gemeenskap se behoeftes is.

Om die bogenoemde doelstellings te bewerkstellig is 'n gestratifiseerde, willekeurige steekproef onder die gemeenskap gedoen. Erwe in residensiële areas is gekies en besighede is besoek. Die bereidwilligheid van die gemeenskap tot sulke deelname was nie altyd goed nie omdat daar groot ontevredenheid onder hulle is juis oor hierdie onderwerp.

8.2 Vraelys:

Die vraelys wat gebruik is, kan onderverdeel word in ses afdelings wat elk betrekking het op 'n spesifieke aspek van oopruimtes.

- Afdeling 1: Vraag 1 tot 2.1 handel oor die ingesteldheid van die respondent ten opsigte van oopruimtes, tyd vir ontspanning of stokperdjies en die bewustheid van enige van die Paarl se beskikbare fasiliteite en natuurlike omgewings.

- Afdeling 2: Vraag 3 tot 7 handel oor die respondent se gebruike met betrekking tot hierdie areas. Die gebruik van spesifieke areas, die redes daarvoor, wie dit gebruik, watter tye en watter seisoen. Hieruit kan die frekwensie van die areagebruik deur die respondent afgelei word.
- Afdeling 3: Vraag 8 tot 14 handel oor die respondent se naaste spesifieke oop ruimte, die afstand tot by die area, mate van toeganklikheid, middel van vervoer tot by die area, houding jeens hierdie areas, die nodigheid van hierdie areas, die area se voldoening aan die respondent se behoeftes, die respondent se houding tot die instandhouding van hierdie areas, en voorstelle vir verbeterings van die instandhouding.
- Afdeling 4: Vraag 15 tot 16 handel oor die respondent se mening oor die aktiwiteite wat plaasvind op hierdie areas en die verduideliking van enige probleme.
- Afdeling 5: Vraag 17 tot 21 handel oor die respondent se persepsies ten opsigte van die veiligheid van die areas en wettige/onwettige aktiwiteite op hierdie areas. Die respondent se gevoel ten opsigte van die area se veiligheid, en die redes daarvoor, voorstelle vir verbeterings van die veiligheid, bewustheid van enige onwettige aktiwiteite of misdade op die areas en die respondent se persoonlike ervarings ten opsigte van die bogenoemde.

- Afdeling 6: Vraag 22 tot 28 handel oor die dorp se oopruimtes: Die respondent se houding daartoe, die moontlike bydrae van hierdie areas tot die dorp se karakter, die wesenlike en moontlike bydrae van hierdie areas tot die respondent se lewenskwaliteit, die voldoening van die dorp se oopruimtes aan die respondent se behoeftes, spesifieke behoeftes vir hierdie areas en enige voorstelle vir die verbetering van die dorp se oopruimtes.

Binne die konteks van afdelings 3 en 6, is daar vrae om die respondente se houdings teenoor hul naaste oopruimtes en die van die Paarl as geheel te bepaal, dit is vraag 10,11,22 en 24. In dieselfde afdelings is vraag 12, 26 en 27 wat die behoeftes van die respondente met betrekking tot oopruimtes en natuurgebiede naby aan hulle en in die dorp as geheel probeer vasstel.

8.3 Steekproef:

'n Vraelysopname met die doel om 'n houding en behoeftebepaling ten opsigte van oopruimtes onder die totale bevolking van die Paarl te bepaal, is te duur en tydrowend vir die doel van hierdie studie. Gevolglik is daar besluit op 'n steekproef in Paarl - Sentraal waar die meeste van die probleem oopruimtes wat bespreek is, geleë is. Die 100 vraelyste is onwillekeurig deur die gemeenskap ingevul deur wooneenhede en besighede in die area te trek.

8.4 Data:

Die data is met behulp van 'n rekenaarpakket verwerk om die effektiewe hantering en akkurate verwerking daarvan te verseker. Die ingesamelde data is versyfer en word grafies voorgestel om die interpretasie daarvan te vergemaklik. Die data van sekere vrae is gestratifiseer om die belangrikste verskille in die antwoorde van die respondente volgens geslag te bepaal. Die verwerkte data en grafiese voorstelle word bespreek om die houding en antwoorde van die respondente te bepaal.

8.5 Verwerking van die data:

Van die 100 vraelyste wat gesirkuleer is, is slegs 98 in die steekproef opgeneem omdat die ander onvolledig ingevul is. Uit die 98 respondente is 47 manlik en 51 vroulik.

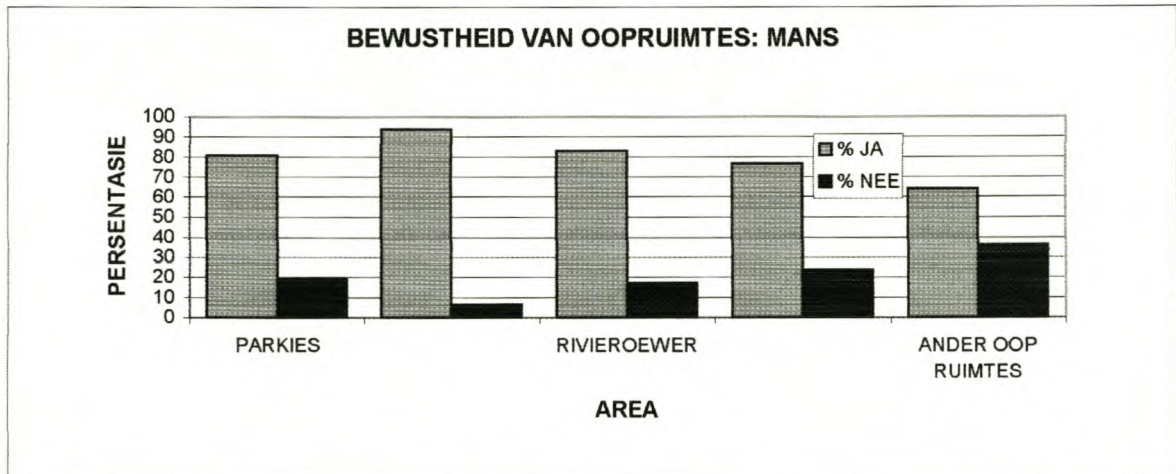
Daar is 'n onderskeid gemaak tussen die antwoorde van die geslagte om te bepaal of daar 'n houdingsverskil tussen die geslagte bestaan. Dit is gedoen omdat die verdeling tussen die aantal respondente van elke geslag as eweredig beskou kan word. Die gemiddelde ouderdom van die respondente kan nie met akkuraatheid weergegee word nie omdat die meerderheid respondente dit nie aangedui het nie.

Die oorgrote meerderheid respondente het tyd vir ontspanning en stokperdjies, soos in vraag 1 gevra. Daar word verwag dat die aantal respondente wat wel tyd vir ontspanning en stokperdjies het oopruimtes sal gebruik vir ontspanning.

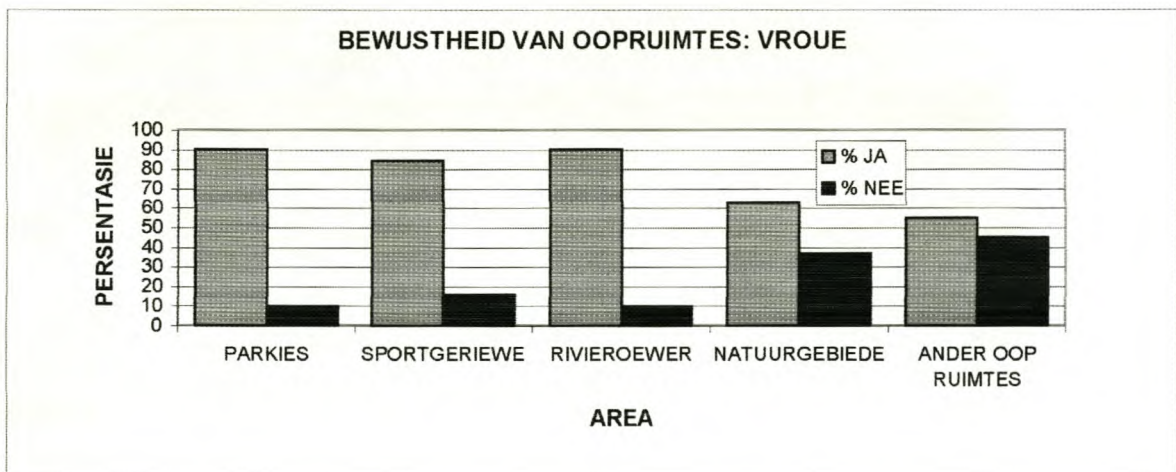
Tabel 8.1: Respondente se beskikbare tyd vir ontspanningsaktiwiteite of stokperdjies

TYD VIR ONTSPANNING OF STOKPERDJIES			
M JA	M NEE	V JA	V NEE
95.7%	4.3%	96.1%	3.9%

Hierdie stelling word gesteun deur die bewustheid van die genoemde oopruimtes onder die respondente wat onder beide geslagte beduidend is.

Figuur 8.1: Respondente se bewustheid van oopruimtes: mans

Figuur 8.2: Respondente se bewustheid van oopruimtes: vroue

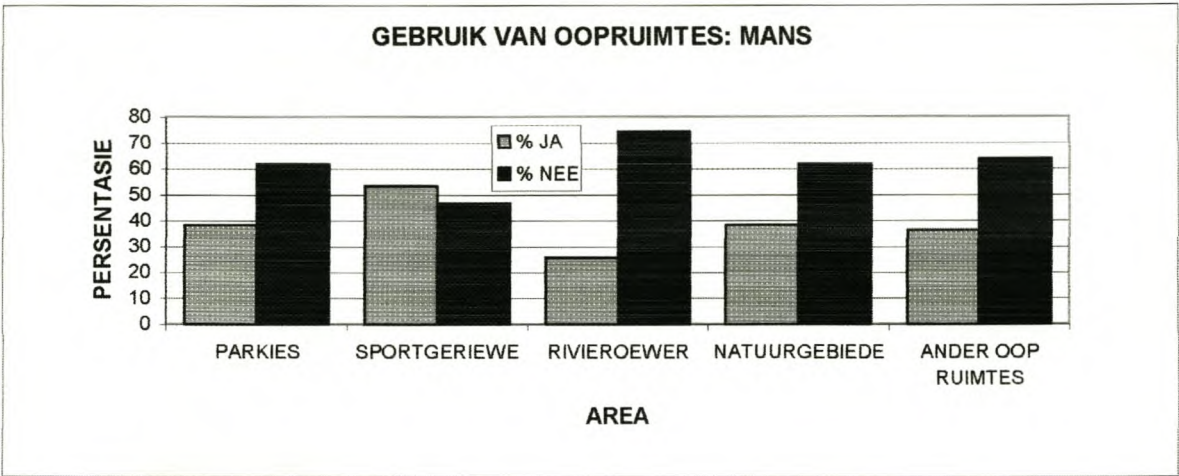
Uit die onderstaande tabel is dit duidelik dat Paarliete bewus is van oopruimtes omdat die beduidende meerderheid respondente van beide geslagte wel korrekte

voorbeeld van die spesifieke oopruimtes aangedui het.

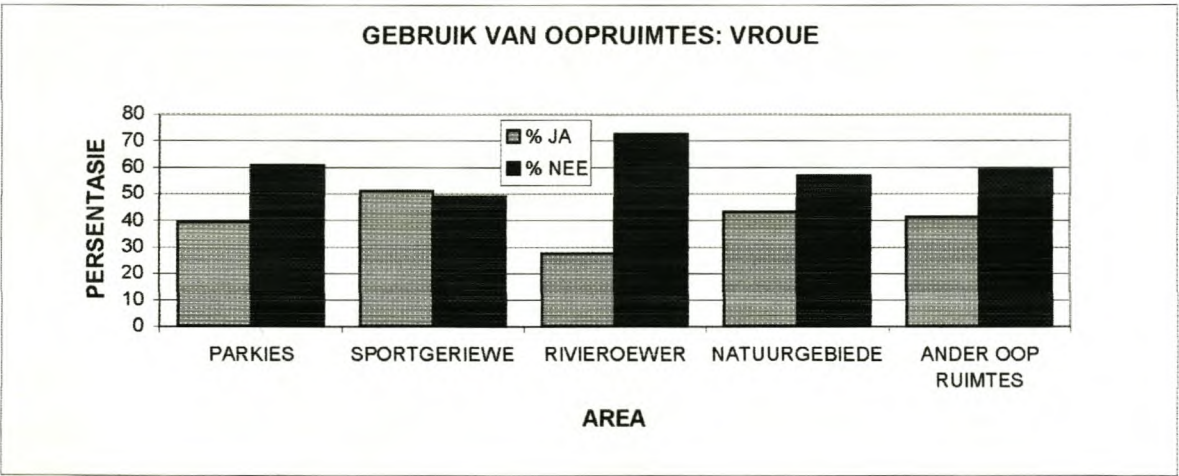
Tabel 8.2: Respondente se bewustheid van spesifieke oopruimtes

BEWUSTHEID T.O.V. SPESIFIEKE POR			
M: JA	M: NEE	V: JA	V: NEE
39	8	41	10

Met die uitsondering van sportgeriewe, gebruik meer respondente nie die genoemde areas nie, in vergelyking met die wat dit wel benut.

Figuur 8.3: Respondente se gebruik van oopruimtes: mans

Figuur 8.4: Respondente se gebruik van oopruimtes: vroue

Die aantal persone wat oopruimtes gebruik, is deurgaans laer as die wat dit nie gebruik nie vir beide geslagte. Hieruit is dit dus duidelik dat die Paarl se oopruimtes en natuurgebiede deur die respondente onderbenut word. Hierdie tendens is moontlik kenmerkend van die dorp se inwoners in die algemeen.

Tabel 8.3: Respondente se redes vir die gebruik of nie-gebruik van oopruimtes

REDES VIR DIE GEBRUIK/NIE-GEBRUIK VAN POR					
M: JA	M: NEE	M: GEEN	V: JA	V: NEE	V: GEEN
18	29	0	21	26	4

Onder beide geslagte het die meerderheid respondente aangetoon dat hulle nie oopruimtes gebruik nie, en dat hulle wel 'n rede daarvoor het. Hierdie getal is meer beduidend onder die mans met 62% wat redes aangevoer het waarom hulle nie oopruimtes gebruik nie.

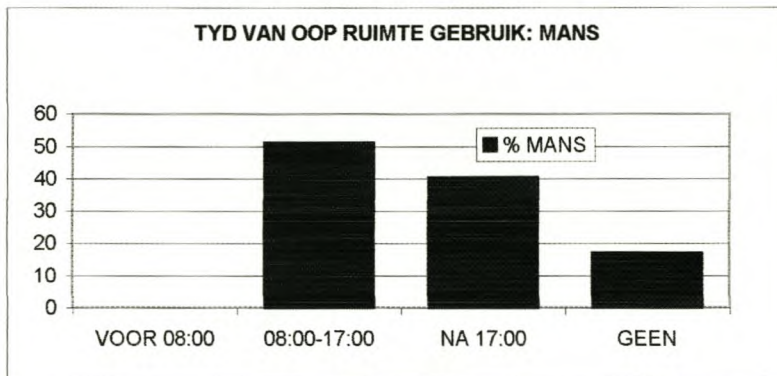
Tabel 8.4: Respondente se gebruik van oopruimtes: as gesin of individueel

DIE GEBRUIK VAN POR			
M: GESIN	M: INDIV	V: GESIN	M: INDIV
21	26	23	28

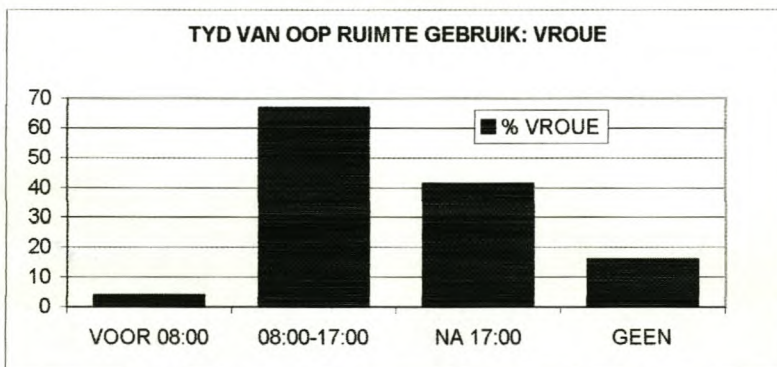
Die gebruik van oopruimtes blyk uit die bogaande tabel nie beperk tot slegs individue of die gesin as geheel nie. Die verspreiding van die gebruik van hierdie areas is nie beduidend onder 'n enkele groep nie, alhoewel meer individue die areas gebruik as gesinne in geheel.

Die tye waartydens oopruimtes die meeste gebruik word, is vir beide geslagte gegroepeer rondom die werksure tussen 08:00 en 17:00. Hierdie verskeinsel kan moontlik toegeskryf word aan gebruikers wat skoolagtig, reeds afgetree of werkloos

is. Na afloop van normale werksure (na 17:00) is daar ook 'n beduidende aantal gebruikers van oopruimtes vir beide geslagte. Uit die respondente se terugvoering is dit duidelik dat daar geen of min gebruik van oopruimtes vroegoggend of voor normale werksure is nie.

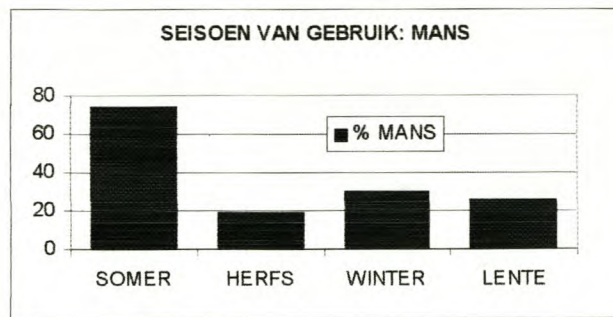

Figuur 8.5: Respondente se algemene tyd van oopruimtegebruik: mans

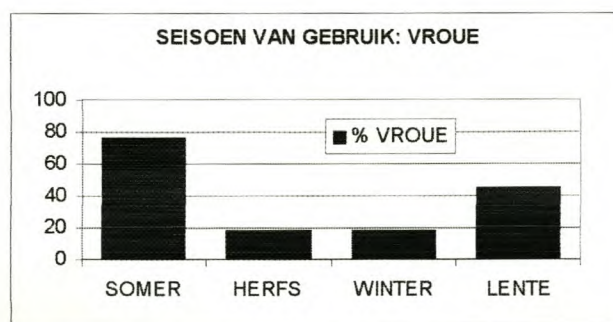
Figuur 8.6: Respondente se algemene tyd van oopruimte gebruik: vroue

Die seisoen waarin beide geslagte die meeste oopruimtes gebruik, is die somermaande. Hierdie seisoen is die enigste beduidende seisoen van gebruik wat die manlike respondente aangedui het. Die vroulike respondente het egter ook die lente aangedui as 'n seisoen waar 'n beduidende aantal oopruimtes gebruik.

Figuur 8.7: Algemene seisoen van oopruimte gebruik: mans

Die onderbenutting van die Paarl se oopruimtes en natuurgebiede is dus die hoogste gedurende die herfs en winter, met 'n effense toename in die lente en die maksimum gebruik gedurende die somer.

Figuur 8.8: Algemene seisoen van oopruimte gebruik: vroue

Die afstand van die meerderheid respondente na hul naaste oopruimte is vir beide geslagte minder as een kilometer vanaf hul wonings. Onder die manlike respondente is 73%, en onder die vroue is 77% nader as een kilometer woonagtig van hul naaste oopruimte.

Tabel 8.5: Die afstand en toeganklikheid van die respondent se naaste oopruimte

AFSTAND EN TOEGANKLIKHEID VAN DIE NAASTE OOPRUIMTE							
M: <1 km	M: >1 km	M: JA	M: NEE	V: <1 km	V: >1 km	V: JA	V: NEE
30	11	36	5	30	9	37	2

Die toeganklikheid van hierdie areas vir beide geslagte dui beduidend op geen toegangsprobleme nie. Van die manlike respondente het 88%, en 95% van die vroue, aangetoon dat hul naaste oopruimte vrylik toeganklik is.

Uit vraag 8 is dit gevolglik afleibaar dat die meeste respondente relatief naby aan 'n oopruimte woonagtig is en dat toegang tot hierdie areas nie beperk is nie.

Dit is dus te verwagte dat die algemeenste modus van vervoer te voet sal wees wat die geval is vir beide geslagte, alhoewel 'n beduidende aantal mans hulle motors gebruik. Dit beteken dus dat hierdie groep nie noodwendig hul naaste oopruimte besoek nie en dus gebruik maak van ander oopruimtes, sportgeriewe soos rugbyvelde of die gholfbaan, of natuurgebiede.

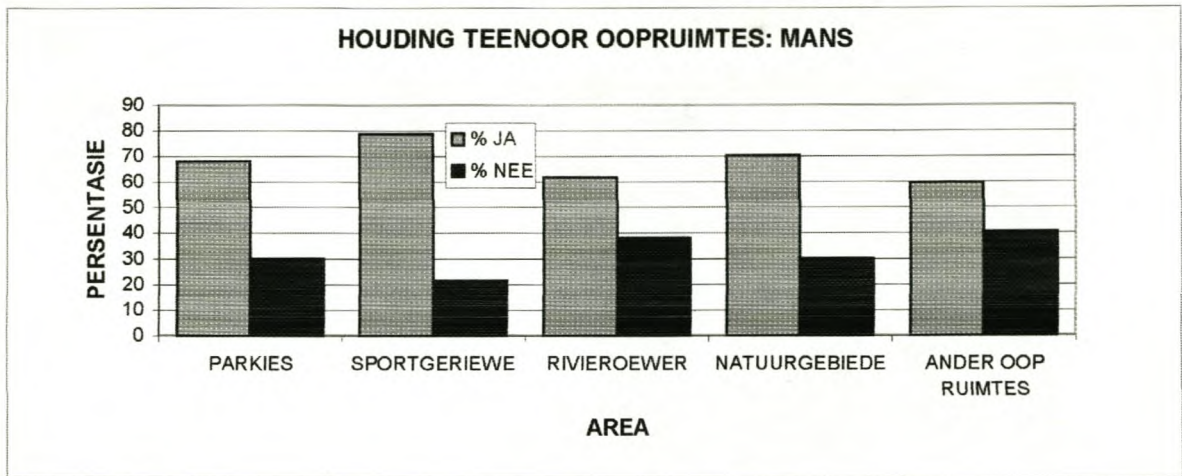
Tabel 8.6: Respondente se modus van vervoer na oopruimtes: mans

MODUS VAN VERVOER NA OOPRUIMTES: MANS				
STAP	DRAF	FIETS	MOTOR	ANDER
28	6	4	14	4

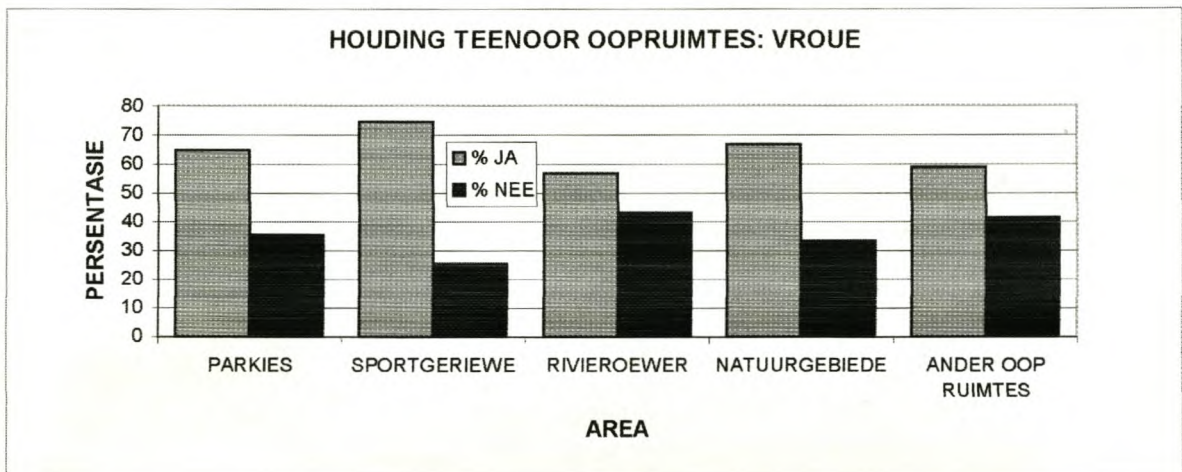
Tabel 8.7: Respondente se modus van vervoer na oopruimtes: vroue

MODUS VAN VERVOER NA OOPRUIMTES: VROUE				
STAP	DRAF	FIETS	MOTOR	ANDER
38	13	5	11	3

Op die vraag of die respondente hou van hulle naaste oopruimte, het 'n beduidende aantal aangetoon dat hulle wel van al die areas hou. Dit is veral die sportgeriewe waarvan die meeste respondente hou.

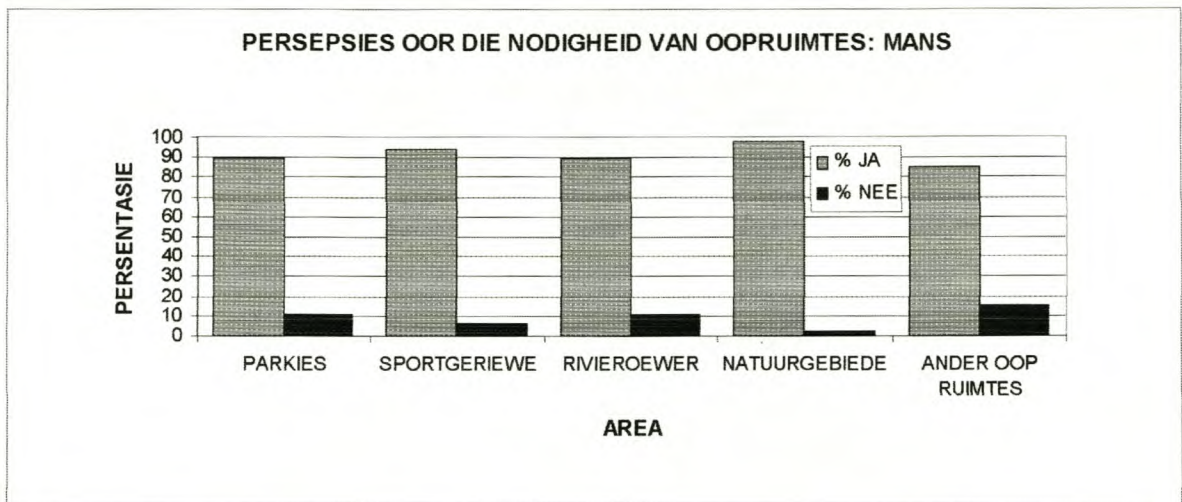

Figuur 8.9: Die houding van respondente teenoor oopruimtes: mans

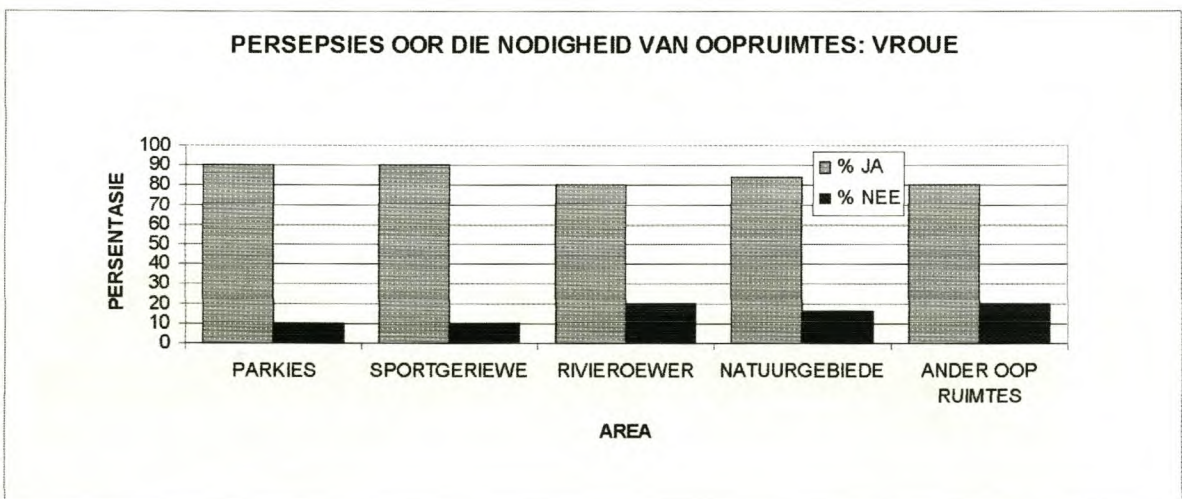

Figuur 8.10: Die houding van respondente teenoor oopruimtes: vroue

Op vraag 11 wat handel oor die nodigheid van oopruimtes, het die respondente van beide geslagte weereens beduidende antwoorde gegee. Alle respondente is van mening dat oopruimtes wel nodig is binne die dorpstruktuur.

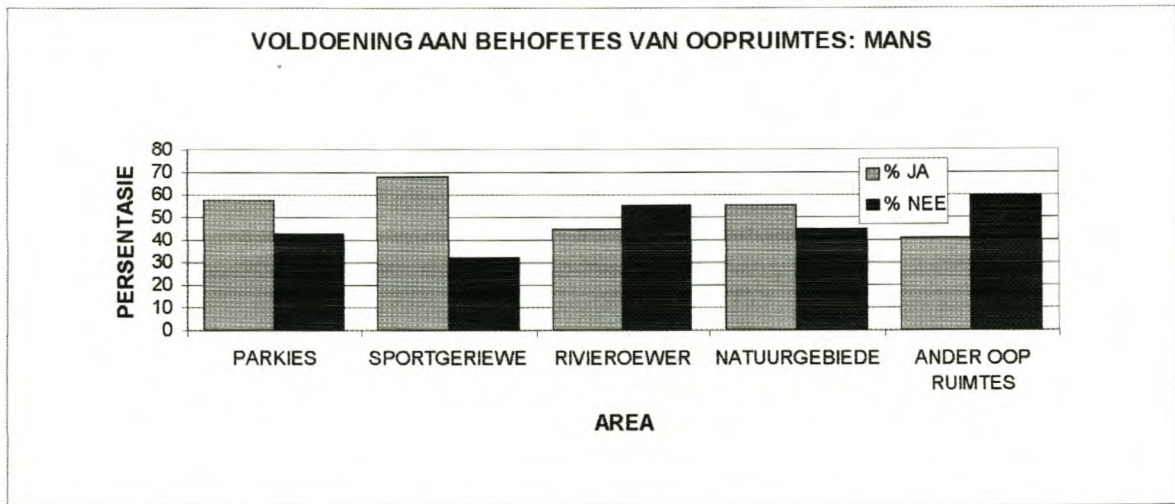
Figuur 8.11: Die persepsies van respondente oor die nodigheid van oopruimtes:
mans

Figuur 8.12: Die persepsies van respondente oor die nodigheid van oopruimtes:
vroue

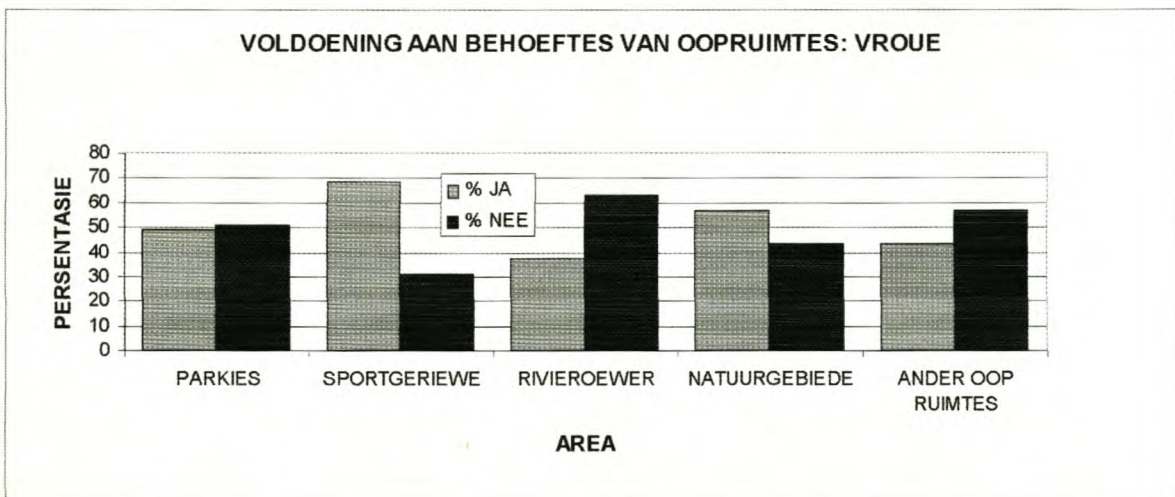
Daar is 'n veel gelyker verdeling in die antwoorde van die mans oor die vraag wat toets of die oopruimtes aan hulle behoeftes voldoen. Die rivieroewer en ander tipes oopruimtes voldoen nie aan die groep se behoeftes nie, met 57% van hulle wat

ontevrede is met die rivieroewer. Die ander areas dui ook nie 'n beduidende tevredenheid onder hierdie groep aan nie.

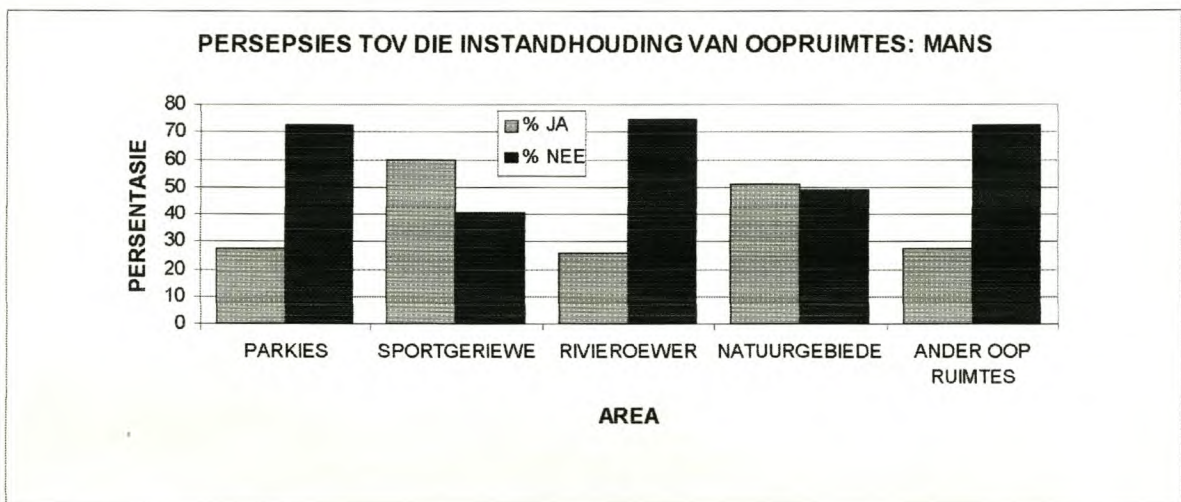
Figuur 8.13: Die voldoening van oopruimtes aan respondente se behoeftes: mans

Die vroulike respondente is oorwegend ontevrede met die mate waaraan oopruimtes aan hulle behoeftes voldoen. Dit is slegs die natuurgebiede wat huidig aan hul behoeftes voldoen, met die rivieroewer weereens die area wat die meeste beduidende ontevredehied uitlok onder hierdie respondente.

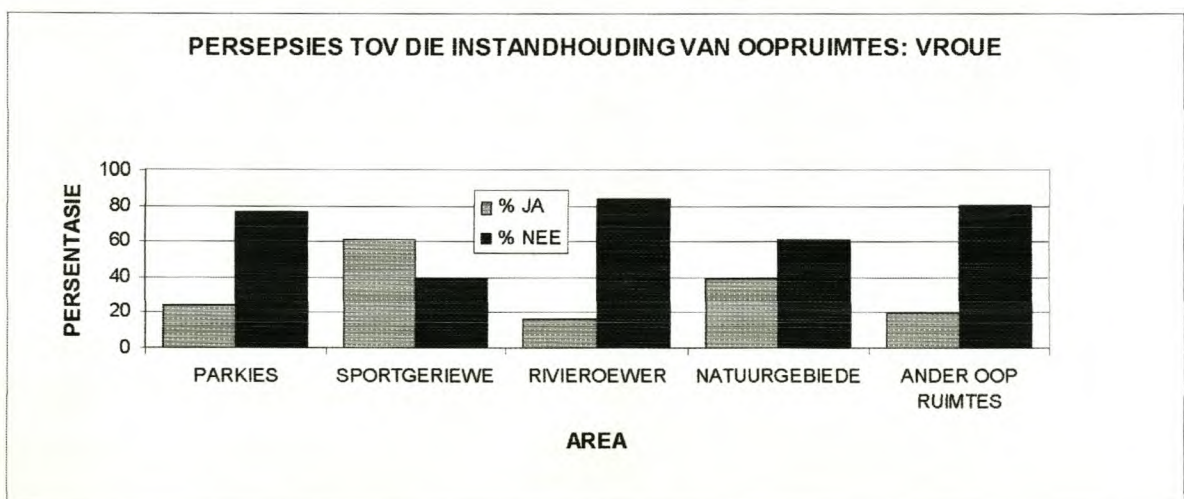

Figuur 8.14: Die voldoening van oopruimtes aan respondente se behoeftes: vroue

Dit is duidelik dat die instandhouding van oopruimtes vir die respondente 'n punt van groot ontevredenheid is. Dit is slegs sportgeriewe wat volgens beide geslagte goed instand gehou word, die ander areas word oorwegend nie goed instand gehou nie. Parkies, die rivieroewer en ander tipes oopruimtes word volgens die respondente met die grootste beduidenheid die swakste instand gehou. Die mate van ontevredenheid met die instandhouding van natuurgebiede is nie beduidend onder die mans nie, maar meer beduidend onder die vroue. Dit is dus duidelik dat beide geslagte ontevrede is met die instandhouding van oopruimtes.

Figuur 8.15: Die persepsies van oopruimte instandhouding: mans

Figuur 8.16: Die persepsies van oopruimte instandhouding: vroue

Onder die manlike respondente is 94% van mening dat die instandhouding van oopruimtes kan verbeter. Van die wat vermeld het die instandhouding kan verbeter, het 66% vermeld dit kan gedoen word deur die areas skoner te maak, apparaat aan te bring of reg te maak, veiligheid te verbeter of haweloses te verwyder.

Tabel 8.8: Die menings van respondente oor die moontlikheid van beter oopruimte instandhouding

MENINGS OOR DIE MOONTLIKE VERBETERING VAN INSTANDHOUDING			
M: JA	M: NEE	V: JA	V: NEE
44	3	46	5

Uit die 90% van die vroulike respondente wat vermeld het dat die instandhouding wel kan verbeter, het 83% genoem dat hulle skoner areas wil sien met minder rommel en meer vullisdromme. Daar is 28% van hierdie respondente wat ook graag fisiese verbeteringe aan hierdie areas sal wil sien.

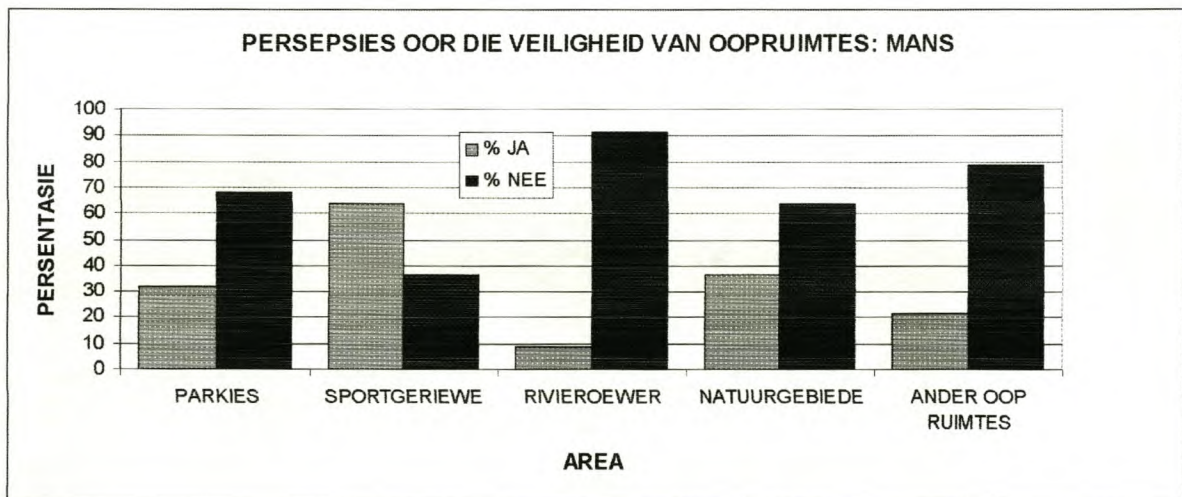
Tabel 8.9: Die tevredenheid van respondente oor die aktiwiteite op oopruimtes

TEVREDENHEID MET AKTIWITEITE			
M: JA	M: NEE	V: JA	V: NEE
20	27	24	27

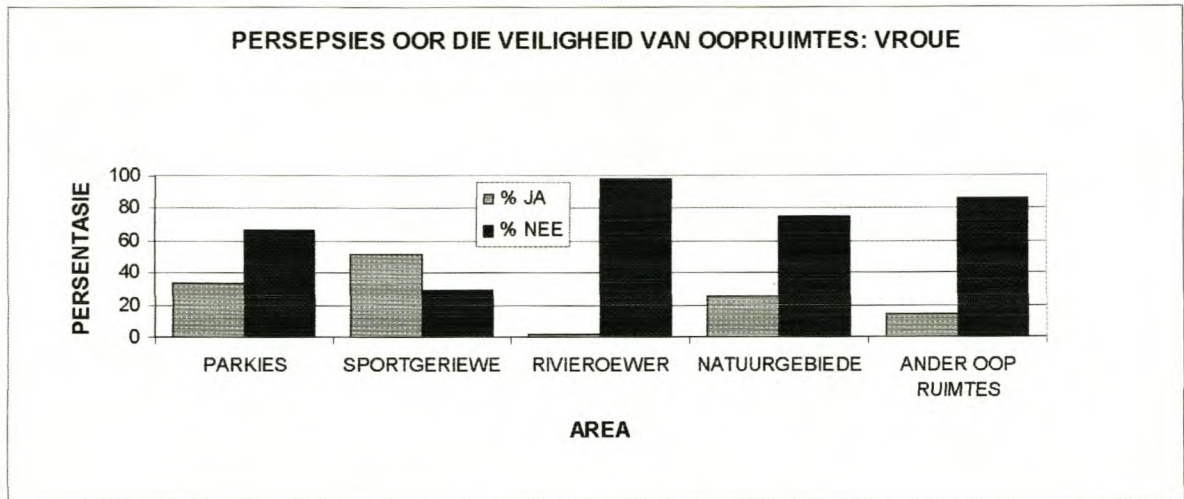
Daar is nie 'n groot mate van beduidenheid oor die tevredenheid met die aktiwiteite wat op die areas plaasvind nie, alhoewel die meeste respondente ontevrede is daarmee. Onder die mans is 65% ontevrede met die fisiese toestand van die areas, met ander woorde die instandhouding daarvan, 45% is ontevrede met die haweloses in die areas en 15% voel die areas is onveilig as gevolg van sekere aktiwiteite. Die

vroulike respondente het aangetoon dat 88% van die groep haweloses en vandalisme sien as problematies. 'n Verdere 24% het aangetoon dat hulle die areas as onveilig beskou as gevolg van die aktiwiteite wat daar plaasvind.

In antwoord op die respondente se persepsies van die areas se veiligheid het beide geslagte met beduidenheid aangetoon dat alle areas, behalwe sportgeriewe, as onveilig beskou word. Die rivieroewer word deur beide geslagte as die onveiligste area beskou. Wat wel van belang is, is die persepsies van die respondente oor die onveiligheid van parkies. Parkies is areas wat as veilig deur die publiek behoort beskou te word. Die persepsie van natuurgebiede as onveilig is in lyn met verwagtings.

Figuur 8.17: Respondente se persepsies oor die veiligheid van oopruimtes: mans

Figuur 8.18: Respondente se persepsies oor die veiligheid van oopruimtes: vroue

Die manlike respondente het aangetoon dat 23% van die groep onveilig voel as gevolg van haweloses, terwyl 33% vroue om dieselfde rede onveilig voel. Die manlike respondente het verder aangetoon dat 77% van hulle wat wel onveilig voel dit toeskryf aan misdaad en vandalisme, terwyl 70% van die vroulike groep onveilig voel as gevolg van misdaad.

Tabel 8.10: Persepsies oor die moontlikheid van verbeterde veiligheid op POR

PERSEPSIES OOR DIE MOONTLIKE VERBETERING VAN VEILIGHEID			
M: JA	M: NEE	V: JA	V: NEE
34	13	39	12

Beide geslagte respondente het aangetoon dat die veiligheid van oopruimtes wel verbeter kan word, te wete 72% van die mans en 77% van die vroulike respondente. By beide die geslagte is daar slegs 8% wat van mening is dat veiligheid verbeter kan word deur beter instandhouding. Onder die manlike respondente is daar 72% wat van mening is dat beter polisiëring veiligheid sal verbeter, terwyl 66% van die vroulike respondente van dieselfde mening is. Daar is 22% van alle respondente

wat aanvoer dat verbeterde toegang of toegangsbeheer veiligheid by oopruimtes sal verbeter.

Tabel 8.11: Bewustheid van respondente t.o.v. onwettige aktiwiteite of misdade

BEWUSTHEID VAN ONWETTIGE AKTIWITEITE OF MISDADE			
M: JA	M: NEE	V: JA	V: NEE
29	18	33	18

Die meerderheid respondente is bewus, 62% van die manlike en 65% van die vroulike respondente, van onwettige aktiwiteite of misdade op oopruimtes. Hierdie misdade of onwettige aktiwiteite wissel van dronkenskap op die oopruimtes, wat vermeld is deur 64% van die mans en 50% van die vroue, tot ander ernstiger misdade. Dwelmshandel en diefstal word vermeld deur 32% van die mans en 54% van die vroue. Verkragting word vermeld deur 29% van die vroue en daar is ook 3 gevalle van pogings tot menseroof. Hierdie is ernstige misdade en dit is kommerwekkend dat die syfers so hoog is vir 'n relatiewe klein steekproef. Die antwoorde op vraag 21 dui egter daarop dat die respondente se bewustheid van misdade of onwettige aktiwiteite nie noodwendig uit eerstehandse ondervinding is nie, omdat die getal wat vermeld het dat hulle daadwerklik deur misdaad geaffekteer is aansienlik minder is.

Tabel 8.12: Die hoeveelheid respondente wat al geaffekteer is deur onwettige aktiwiteite of misdade op oopruimtes

AFFEKTASIE DEUR ONWETTIGE AKTIWITEITE OF MISDADE			
M: JA	M: NEE	V: JA	V: NEE
9	38	11	40

Slegs 19% van die mans en 22% van die vroue is al deur misdaad op of vanuit oopruimtes geaffekteer. Onder die mans is daar 3 gevalle van diefstal en 2 gevalle van mense wat dwelms gebruik het (dagga). Die vroulike respondente maak egter vermelding van ernstiger misdade, 3 van verkragting en 2 van seksuele teistering.

Tabel 8.13: Houding van respondente t.o.v. die Paarl se oopruimtes

HOUDING TEN OPSIGTE VAN DIE PAARL SE OOPRUITES			
M: POSITIEF	M: NEGATIEF	V: POSITIEF	V: NEGATIEF
30	17	28	23

Dit is gevolglik nie verbasend nie dat die respondente se houding teenoor die Paarl se oopruimtes merendeels positief onder die manlike respondente 64% is, en minder so onder die vroulike respondente, slegs 55% van hulle is positief.

Tabel 8.14: Die persepsies van respondente t.o.v. moontlike bydrae van oopruimtes tot die dorpskarakter

MOONTLIKE BYDRAE VAN POR TOT DIE DORPSKARAKTER			
M: JA	M: NEE	V: JA	V: NEE
42	5	50	1

Die gevoel onder die respondente is egter oorweldigend ten gunste van die impak wat die oopruimtes op die karakter van die dorp kan maak. Hierdie gevoel word ondersteun deur 90% van die mans en 98% van die vroue. Oopruimtes en natuurgebiede maak 'n bydrae maak tot die lewenskwaliteit van die respondente. Dit is bevestig deur 79% van die manlike respondente en 84% van die vroulike respondente.

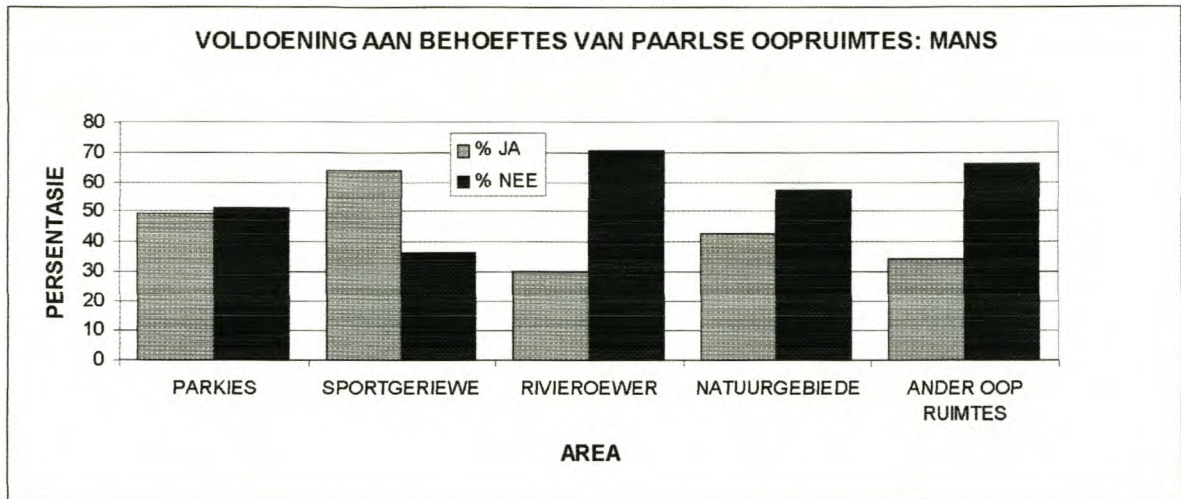
Tabel 8.15: Die persepsies van respondente t.o.v. die bydrae van oopruimtes tot hulle lewenskwaliteit

DIE BYDRAE VAN POR TOT LEWENSKWALITEIT			
M: JA	M: NEE	V: JA	V: NEE
37	10	43	8

Die moontlikheid dat oopruimtes en natuurgebiede 'n positiewe bydrae tot die lewenskwaliteit van die respondente kan maak, word gedeel deur 'n beduidende meerderheid respondente, dit is 89% van die mans en 94% van die vroue. Daar is dus onder die respondente 'n bewustheid van die nut van oopruimtes en natuurgebiede en selfs die begeerte om dit te gebruik, maar dit word nie as sodanig benut nie.

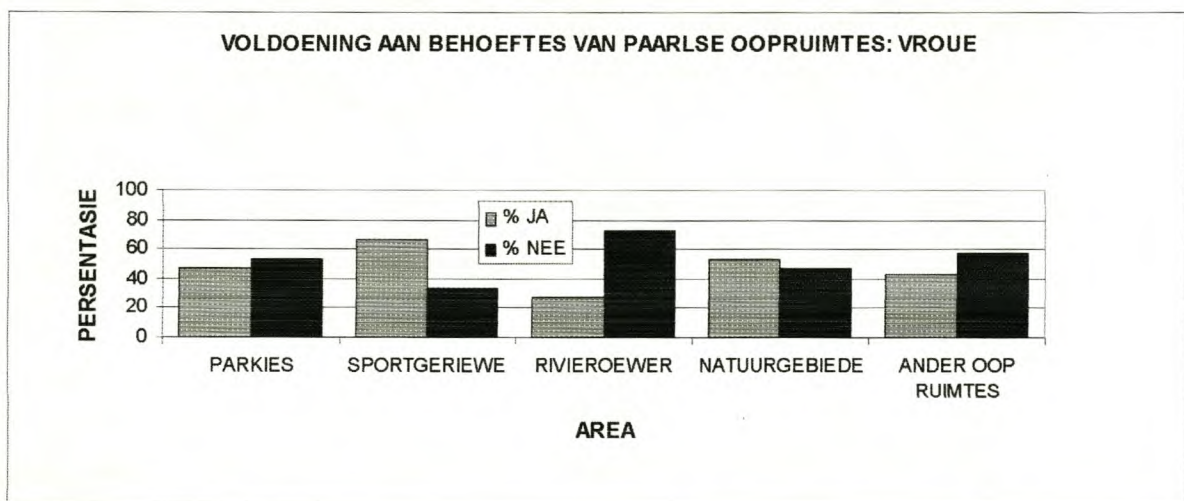
Tabel 8.16: Die persepsies van respondente t.o.v. moontlike bydrae van oopruimtes tot hulle lewenskwaliteit

MOONTLIKE BYDRAE VAN POR TOT LEWENSKWALITEIT			
M: JA	M: NEE	V: JA	V: NEE
42	5	48	3

Figuur 8.19: Die mate van voldoening van die Paarl se oopruimtes aan respondente se behoeftes: mans

Die oopruimtes van die Paarl, met die uitsondering van sportgeriewe, voldoen nie aan die behoeftes van die respondente nie. Weereens is dit die rivieroewer wat die grootste ontevredenheid by die respondente uitlok. Met die uitsondering van die sportgeriewe en die rivieroewer is die mate van behoeftevervulling van die ander areas in die geheel relatief onbeduidend.

Figuur 8.20: Die mate van voldoening van die Paarl se oopruimtes aan respondente se behoeftes: vroue

Die oopruimtes voldoen nie aan die behoeftes van die manlike respondente nie in die opsig dat 59% veiliger areas wil hê, 73% wil skoner areas sien en 32% wil ander fasiliteite tot hul beskikking hê. Onder die vroulike respondente verlang 77% veiliger areas, 40% wil skoner areas sien en 43% wil van ander fasiliteite gebruik maak.

Oopruimtes in die Paarl kan volgens 10% van die manlike respondente verbeter word deur die plantegroei op te knap en 30% stel voor die areas word in die geheel opgeknap. Toegangsbeheer word deur 20% van die respondente beskou as 'n verbeteringsvoorstel, terwyl 25% verhoogde polisiëring as oplossing voorstel. Beter instandhouding word deur 40% van die respondente voorgelê. Verhoogde polisiëring van en toegangsbeheer tot oopruimtes word voorgestaan deur 56% van die vroulike respondente. Daar is 48% van die vroulike respondente wat beter instandhouding, en 28% wat die oprig van ander fasiliteite voorstel as verbeteringsmeganismes.

8.6 Samevatting en gevolgtrekkings:

Die respondente het aangetoon dat hulle wel tyd het vir ontspanningsaktiwiteite of stokperdjies, maar dat die meeste nie oopruimtes gebruik nie en wel 'n rede daarvoor het. Die aantal gesinne en individue wat dit gebruik, is eweveel en die oopruimte areas word meestal in die somer en lente na 08:00 en voor 17:00 gebruik, met geen of min gebruik in die oggend voor 08:00 en minder gebruik na 17:00.

Die oopruimtes naaste aan die respondente is meestal onder 'n kilometer van hulle wonings geleë en dit is vrylik toeganklik. Die respondente wat wel oopruimtes gebruik, stap meestal of hulle gebruik 'n voertuig as modus van vervoer na die areas. Die respondente hou wel van die areas en hulle dink dit is nodig, maar die areas voldoen meestal nie aan hulle behoeftes nie.

Die respondente is meestal ontevrede met die instandhouding van die areas en hulle is van mening dat die instandhouding kan verbeter. Hulle is ontevrede met die aktiwiteite wat op die oopruimtes plaasvind, hulle voel die areas is onveilig en die veiligheid kan verbeter. Die respondente is wel bewus van misdade of onwettige aktiwiteite op die areas, maar die minderheid is al geaffekteer daardeur.

Die respondente is positief oor die Paarl se oopruimtes en daar is 'n waardering vir die moontlike bydrae van die areas tot die dorp se karakter en hulle lewenskwaliteit. Die areas voldoen egter nie aan hulle behoeftes nie en daar is voorstelle gemaak hoe hul behoeftes aangespreek kan word.

Die oopruimtes en natuurgebiede van die Paarl word onderbenut deur die respondente. Daar moet dus afgelei word dat ten spyte van die respondente se kennis van die oopruimtes en natuurgebiede in hulle omliggende omgewing en die van die dorp, en hulle beskikbare tyd vir ontspanningsaktiwiteite, die relatiewe nabyheid van die areas en die vrylike toegang daartoe, die onderbenutting toegeskryf moet word aan:

1. Oopruimtes en natuurgebiede in die dorp wat oor die algemeen nie aan die respondente se behoeftes voldoen nie.
2. Ontevredenheid met die instandhouding van hierdie areas.
3. Ontevredenheid met die aktiwiteite op hierdie areas.
4. Vrese as gevolg van 'n ontevredenheid met die areas se veiligheid.

HOOFSTUK 9

9.1 Voorstelle vir verbeterings:

Algemene voorstelle vir verbeterings aan die probleem van oopruimtes word in hierdie hoofstuk bespreek. Tensy anders vermeld, is alle voorstelle die van die skrywer.

9.1.1 Respondente se voorstelle:

Soos in hoofstuk 8 aangetoon is, het die respondente se voorstelle meestal te make met beter instandhouding van die areas. Voorstelle wissel van die opknapping van die plantegroei en die areas in die geheel, tot beter instandhouding. Beter instandhouding moet gesien word as die weeklikse skoonmaak van die areas, die fisiese instandhouding van enige fasiliteite en dus die fisiese toestand van die oopruimtes self. Toegangsbeheer en verhoogde polisiëring van hierdie areas word ook deur die respondente voorgestel. Daar is ook 'n aantal respondente wat aangetoon het dat hulle ander fasiliteite opgerig wil hê. So 'n stap sal in samewerking met die gemeenskap geneem moet word om te verseker dat die regte fasiliteite vir die regte gemeenskap opgerig word.

Die voorstelle van die respondente, en dus die gemeenskap in die geheel, word gemaak omdat daar 'n behoefte tot skoner en veiliger areas is en om te verseker dat hierdie behoefte aangespreek word.

9.1.2 Voorstelle van die Polisie:

'n Voorstel deur die Paarlse Polisie is aan die Munisipale Bestuurder gerig (Marais, 2002: 1). Die voorstel behels die oprig van 'n heining om die Arboretum toe te kamp. 'n Kontrolehek om toegangsbeheer toe te pas gaan gepaard met die voorstel.

Aangesien die Arboretum reeds oor slegs twee beplande ingange beskik en oor die algemeen nie baie toeganklik is nie, word hierdie voorstel nie as 'n lewensvatbare opsie beskou nie. Die afkamping van die Arboretum strook ook teen die beginsels van 'n geïntegreerde oopruimtesisteem.

Die gebied suid van die Markstraatbrug word toeganklik gemaak deur verlengde liniëre parkeerareas langs die Bergrivier Boulevard. Die beperking van toegang tot 'n liniëre parkarea word nie as 'n opsie met meriete beskou nie. Die toeganklikheid van 'n oopruimte soos 'n rivieroewer is die belangrikste faktor daarvan om onder andere die benutting daarvan te verseker (Visser, 1992: 58).

Die moontlikheid van maklike toegang tot oopruimtes is noodsaaklik vir stedelinge sodat die areas kan bydraes maak tot die verhoogde kwaliteit en stabiliteit van die omgewing. Dit is veral belangrik in areas met hoë digtheid wat gepaard gaan met laerinkomstegroepe omdat hierdie groepe van die plaaslike owerheid afhanklik is vir die voorsiening van oopruimtes vir hulle ontspanningsbehoefte (Visser, 1992: 59).

9.1.3 Algemene voorstelle vir die verbetering van oopruimtes:

a) Instandhouding:

Omdat verbeterde instandhouding deur die publiek hoog aangeslaan word, moet dit dien as 'n voorstel met baie meriete. Verbeterde instandhouding sal mense se behoeftes aanspreek en hulle gevolglik 'n sin van verantwoordelikheid vir die verbeterde areas gee. Daar moet aangeneem word dat meer mense as huidig die beter en skoner areas sal benut. Die verhoogde benutting van hierdie areas sal 'n kettingreaksie meebring in die sin dat meer mense na die areas gelok sal word.

Die verhoogde vlakke van instandhouding sal vir die plaaslike owerheid verhoogde koste meebring. Daar moet dus 'n balans gehandhaaf word tussen die insette in die oopruimtes en die aantal mense wat dit wel gebruik. Sodoende word verseker dat die insette nie 'n absolute verlies vir die plaaslike owerheid is nie. Die huidige insette verseker slegs minimale gebruik van oopruimtes omdat inwoners nie oopruimtes tot hulle beskikking het wat voldoen aan hulle behoeftes nie. Dit moet besou word as 'n verlies vir die plaaslike owerheid.

Insette vanuit die publiek mag behulpsaam wees vir die plaaslike owerheid om die vlakke van insette in hierdie areas te bepaal. As die plaaslike owerheid bewus is van die daadwerklike behoeftes ten opsigte van die oopruimtes in die gemeenskap kan dit bepaal hoe om die areas instand te hou en of groter insette geregverdig word.

b) Die betrokkenheid van die media:

Daar moet maniere gevind word om mense na parke, riviere en natuurgebiede te lok. Mense moet vertrouwd gemaak word met die aktiwiteite, fasiliteite en moontlikhede wat deur hierdie areas gebied word.

Na insette van die publiek deur middel van openbare vergaderings en behoeftebepalings kan ontwikkeling en nuwe fasiliteite aan die publiek bekend gemaak word in die media met byvoorbeeld advertensies in die plaaslike koerant. Enige positiewe aksies deur owerheidsinstansies kan so bekend gemaak word aan die publiek om belangstelling onder hulle te bewerkstellig.

c) Die betrokkenheid van die Paarl Honde – Eenheid:

'n Beduidende aantal respondente het vermeld dat hulle graag 'n hoër polisie teenwoordigheid in hierdie areas sou wou sien. Die Paarl Honde - Eenheid se kwartiere is in die Bergrivier Boulevard geleë nie ver van die Arboretum nie. Hierdie eenheid kan hulle patrollies van die rivieroewer in die gebied en die Arboretum vergroot en die tye daarvan afwissel om die roetine te verbreek. Sodoende sal die patrollies meer effektief wees omdat dit vir potensiële oortreders nie moontlik sal wees om enige polisie teenwoordigheid te voorspel nie. Die patrollies kan ook dien as oefening en opleiding vir hulle honde.

Daar word ook voorgestel dat klopjagte op probleem - areas soos die Stasie- en Bloekombos - area vermeerder word. Sodoende word verhoed dat hierdie areas deur kriminele elemente beheer word en daar is 'n gepaardgaande vermeerdering

van polisievertegenwoordiging in die omgewing wat die vertroue van die publiek sal vergroot omdat die polisie 'n meer sigbare element in die gemeenskap sal word.

d) Die betrokkenheid van die publiek:

Die polisiëring van oopruimtes is volgens Visser (1992: 64) 'n baie sensitiewe bestuursprobleem. Dit is 'n groot finansiële uitgawe en met die onlangse (2002) afskaffing van die Munisipale polisiemag in die Paarl is dit 'n opsie wat nie in die nabye toekoms oorweeg gaan word nie.

Daar bestaan egter die opsie om die gemeenskap te betrek by die instandhouding en polisiëring van die oopruimtes in die dorp. In Worcester is daar 'n suksesvolle projek geloods, bekend as "adopt a park" waar plaaslike besighede die instandhouding van oopruimtes in die dorp oorneem in ruil vir gratis advertensieregte op die betrokke erf of area. 'n Soortgelyke projek is onlangs in die Paarl geloods en dit is nog nie duidelik of die projek sukses behaal het nie.

So 'n projek is egter net lewensvatbaar in areas wat grens aan besige paaie omdat die nut daarvan vir besighede in die advertensie lê. Dit is egter ongelukkig dat hierdie areas, soos in Worcester, dikwels padreserwes is en nie deel uitmaak van 'n oopruimtesisteem nie. In die Paarl kan so 'n projek egter baie goed geïmplementeer word in die Stasie - area omdat daar groot getalle mense verby beweeg en 'n daadwerklike impak in die area se integrerende en estetiese funksie sal maak.

Die betrekking van die gemeenskap by die dorp en parkareas se polisiëring kan lei tot 'n samehorigheidsgevoel en 'n gevoel van besitreg onder die inwoners (Visser,

1992: 64). Inwoners se verantwoordelikheid en aanspreeklikheid vir die probleem-areas sal verhoog en die negatiewe eienskappe van die areas sal verlaag.

Adviserende groepe, werksgroepe, vrywillige waarnemingsgroepe en woonbuurtgroepe kan hierin 'n rol speel omdat daar volgens Visser (1992: 64) meer mense teenwoordig is in die parke wat die behoefte van duur polisiëring en veiligheidsmaatreëls verminder. Die aksies van hierdie groepe kan deur die plaaslike owerheid gekoördineer word.

e) Die aanbring van fasiliteite:

Die Markstraatbrug - area word gekenmerk deur verlengde tye van onderbenutting gedurende die winter en herfs en oorbenutting tydens naweke in die somermaande. Die benutting van hierdie area is problematies omdat daar geen openbare fasiliteite is nie, en omdat die rivier in hierdie omgewing baie onveilig is. Om te voldoen aan die publiek se behoeftes sal hierdie area ontwikkel moet word sodat die benutting daarvan veilig en gesond kan wees.

Soos genoem, het die respondente ook vermeld dat daar 'n behoefte is aan toerusting en apparaat in parkies, asook die aanbring van ander fasiliteite op die oopruimtes. Die fisiese instandhouding van bestaande apparaat in parkies is volgens sommige respondente swak. Die voorsiening van enige apparaat in parkies is problematies vir die plaaslike owerheid omdat hulle gevolglik verantwoordelik is vir die instandhouding daarvan. Toerusting of apparaat wat in 'n swak of onveilige toestand is, kan dus lei tot die plaaslike owerheid se aanspreeklikheid vir enige beserings of verlies wat deur 'n gebruiker opgedoen word.

Daar is dus vir die plaaslike owerheid potensiele groot uitgawes indien die nuwe toerusting voorsien word en instand gehou word, maar selfs groter uitgawes indien dit nie instand gehou word nie. Die insette van die gemeenskap kan in hierdie situasie weereens nuttig wees omdat dit die plaaslike owerheid kan help bepaal watter tipe toerusting vir 'n spesifieke area voorsien kan word na aanleiding van die gemeenskap se behoeftes. Dit kan ook verseker dat toerusting wat voorsien word, nie onderbenut word nie omdat voorsiening slegs hoof plaas te vind in areas waar die vraag na die spesifieke toerusting dit regverdig.

f) Ekonomiese teorieë:

Die ontwikkeling van oopruimte - areas om die gebruik daarvan te verhoog en te verbeter is opsigself nie voldoende of volhoubaar nie. Die probleem van werkloosheid en haweloses moet op ekonomiese gebied aangespreek word om die karakter en estetika van die dorp as geheel te verbeter.

Opvoedingsprogramme om die inwoners in te lig aangaande die natuur en die verskeidenheid habitat en ekosisteme (omgewingsopvoeding) sowel as programme oor die benutting van die natuurgebiede en oopruimtes moet aangebied word. Hierdie en soortgelyke programme het groot sukses in Kurutuba gehad (Muller, 2002). Die uitkomst van die opvoedingsprogramme sowel as programme om werk vir haweloses te skep deur rommelhersiikuleringsprogramme op te stel het verseker dat daar ekonomiese beleggings in die stad gevolg het. Die beleggings deur groot maatskappye is onder andere toegeskryf aan die kwaliteit van die fisiese omgewing en die geïntegreerde oopruimte sisteem in die stad. Die fisiese omgewing sou noodwendig nie die huidige standarde aangeneem het sonder die

omgewingsopvoedingsprogramme en die werkskeppings programme nie, omdat dit sentraal tot die skep van 'n verbeterde oopruimtesisteem is. Verbeteringe moet gepaard gaan met volhoubare ontwikkelings aangedryf deur opvoedingsprogramme en innoverende werkskeppingsgeleenthede.

g) Veiligheid:

'n Voorvereiste vir die gebruik van 'n park of rivier is die veiligheid daarvan. Die vereisde van veiligheid is noodsaaklik vir vroulike, minderjarige en bejaarde gebruikers van die areas (Visser, 1992: 63).

Die gevoel van veiligheid is belangrik in die gebruik van die areas en kan verhoog of manipuleer word deur die beplanner of ontwerper daarvan. Daar is sekere standaard praktyke wat aangewend kan word om die veiligheid van besoekers te vermeerder. Dit sluit in die rangskikking en groepering van plantegroei, die inkorporering van lang oop visueel sigbare areas, oop gras areas en water in die ontwerp van die oopruimte kan die gevoel van veiligheid van die mense wat die areas gebruik (Visser, 1992: 64).

Vrees vir misdaad en geweld, vandalisme, swak instandhouding van die fasiliteite en 'n gebrek aan beheer dra alles by tot verlaagde vlakke van park en rivier gebruik. Misdaad is problematies vir beide die gebruikers en die bestuur, veral in verlate areas langs die rivieroewer en verlate areas in parke omdat waarneming tot 'n minimum beperk word (Visser, 1992: 64). Die vermindering van fisiese onbeleefdheid sal tot gevolg hê dat die persepsies van die area se veiligheid vermeerder.

9.2.1 Die bekamping van misdaad en vandalisme:

Soos reeds genoem is een van die probleme wat gepaard gaan met die voorsiening van oopruimtes misdaad en vandalisme. Misdad en vandalisme dra by tot die onderbenutting van oopruimtes in die Paarl. Volgens Rootman (1991: 26) kan die misdaadsyfer in openbare oopruimte wat goed instandgehou word, waar toesighouding teenwoordig is, toegang vrylik verkrygbaar is en areas wat relatief goed gebruik word heelwat verminder word.

Vandalisme kan beperk word deur “teen-ontwerp” wat die gebruik van sekere tipes boumateriaal, spesiale uitlegte, beligting, toeganklikheid en tipes apparaat wat vinnig en goedkoop vervang kan word in die ontwerp van oopruimtes betrek. Hierdie faktore verminder die kanse op skade en die vandalisering van oopruimtes in die algemeen.

9.2.2 Inheemse plante:

Volgens Steyn en Hugo (1996: 7) het die werk van die stadsbeplanners en landskapargitekte van die 20 ste eeu in Engeland en die Verenigde State van Amerika gelei tot die kosmetiese vergroening van stede. Hierdie vergroende oopruimtes kan beskryf word as ekologiese groen woestyne. Areas van hierdie aard word so benoem vanweë die lae vlakke van plant- en dierdiversiteit en lae verteenwoordiging van inheemse spesies op die oopruimtes. Uitheemse plantspesies word aangeplant wat min ekologiese waarde inhou vir die oopruimte en verhoogde onderhouds- en instandhoudingskoste te weeg bring.

Die oorheersing van uitheemse plantspesies verkraal die eerste trofiese vlak wat die basis van die voedselpiramide uitmaak. Dit het tot gevolg dat daar minder verbruikers deur die voedselketting onderhou word wat die drakrag van die ekosistels verlaag. Inheemse plante in die stedelike oopruimtes verhoog die integrasie van die stedelike omgewing met die omringende natuurlike areas en word daar verhoed dat die getalle van sekere spesies minder word. So byvoorbeeld is daar 'n korrelasie tussen die hoeveelheid inheemse voëlspesies en die aantal plantspesies van 'n gebied.

Behalwe die bewaring van diversiteit en lewewegende prosesse hou inheemse plantegroei verdere voordele in. 'n Natuurlike oopruimtestelsel is goedkoper om te ontwikkel, die instandhoudingskoste is minder as die van 'n uitheemse park en die gebruik van chemiese stowwe en kunsmisstowwe verminder word wat laer besoedelingsvlakke tot gevolg het. Inheemse plantspesies is ook meer bestand teen droogtes wat besparings op besproeiingskoste inhou (Steyn en Hugo, 1996: 7).

HOOFSTUK 10

10.1 Samevatting:

Hierdie studie het 'n ondersoek gelewer na die probleme geassosieer met oopruimtes en natuurgebiede in die Paarl. Daar is ook 'n houdings- en behoeftebepaling van Paarliete ten opsigte van hulle oopruimtes gedoen en 'n vergelyking word gemaak met area spesifieke misdaadstatestieke om sodoende 'n aanname te maak oor die daadwerklike veiligheid van die areas. Die behoeftes van die gemeenskap is weergegee na aanleiding van die behoeftebepaling.

Na afloop van die onderhoud met Kaptein Marais en die verwerking van die statistieke van die Drakenstein Munisipaliteit en Kaapse Natuurbewaring, wat in hoofstuk 7 volledig bespreek is en met in agname van die belangrikste gevolgtrekkings uit hoofstuk 8, naamlik:

- A) Die onderbenutting van Paarlse oopruimtes en natuurgebiede ten spyte van die positiewe houding van die respondente,
- B) die onvoldoende aard van die oopruimtes en natuurgebiede ten opsigte van die behoeftes van die respondente,
- C) die ontevredenheid van die respondente as gevolg van die hulle persepsies oor die swak instandhouding van die areas en die aktiwiteit wat plaasvind op die areas,
- D) en die algemene persepsie van hierdie areas as onveilig deur die respondente,

kan die volgende gevolgtrekkings dus aangaande die Paarl se oopruimtes en natuurgebiede gemaak word:

- 1) Die Paarl se probleem oopruimtes is geleë hoofsaaklik binne die bestek van die Bergrivier se vloedvlakte, in die omgewing van die brûe in Lady Greystraat en Markstraat. Die area by die polisie bekend as “Agter Allen se bar” is ook ’n probleem - area. Hierdie areas kan bestempel word as probleem - areas omdat:
 - a) Gevalle van ernstige misdade wel daar voorkom,
 - b) die areas vuil en onnet is en as ’n seeroog in die dorp bestempel kan word,
 - c) dit die persepsies van onveilige oopruimtes veroorsaak,
 - d) die areas as ’n absolute verlies vir die plaaslike owerheid beskou kan word, omdat dit nie deur belastingbetalers vir die bestemde doel gebruik word nie,
 - e) dit verhoed dat daar ’n integrasie is met die ander omliggende oopruimtes wat ’n potensiële aaneenlopende oopruimtesisteen kan vorm,
 - f) en hierdie areas voldoen nie aan die respondente se behoeftes nie.

Die onderbenutting van hierdie areas op grond van die respondente se persepsies van die areas as onveilig kan dus geregverdig word.

- 2) Die natuurgebiede in die omgewing van die Paarl, naamlik die Limietberg - area en Paarlberg, uitsluitend die rivieroewer, is slegs as gevolg van hulle onderbenutting problematies weens die uitgawes wat hulle instandhouding beloop. Die probleme wat deur die bestuur ervaar word, is hoofsaaklik vandalisme, diefstal en brandstigting. Die frekwensie van hierdie oortredings is egter laag in verhouding tot die aantal besoekers wat die areas ontvang.

Die vermelding van ernstige misdade wat teen mense gemik is, kan as uitsonderlik beskou word. Daar was geen vermelding vir die Limietberg - area en Paarlberg nie. Die genoemde gevalle is in omliggende areas en dit het die respondente se houdings oor die veiligheid van die areas beïnvloed. Hierdie areas kan gevolglik beskou word as veilige areas as gevolg van die tipe oortredings wat daar plaasvind.

- a) Die natuurgebiede in die Paarl, uitsluitend die rivieroewer, is dus slegs problematies in die sin dat dit hoë koste vir die plaaslike owerheid relatief tot die lae gebruiksfrekwensie daarvan beteken en
- b) omdat die areas nie voldoen aan die respondente se behoeftes nie.

Die onderbenutting van hierdie areas op grond van die respondente se persepsies dat hierdie areas onveilig is, kan dus nie geregverdig word nie.

Openbare mening aangaande die veiligheid van die oopruimtes en natuurgebiede, na aanleiding van die steekproef, kan gesubstansieer word vir die areas genoem in 1 hierbo. Hierdie areas sluit egter nie die oopruimtes binne woonbuurte of parkies en die natuurgebiede, uitsluitend die rivieroewer, in nie. Volgens Van der Merwe (2002) en Marais (2002) ervaar die plaaslike owerheid en die Polisie nie hierdie areas as problematies nie, alhoewel die respondente dit as onveilig beskou.

Die oopruimtes en natuurgebiede kan dus in die geheel beskou word as veilig. Die implementering van die voorstelle vir die verbetering van die oopruimtes behoort dus na mate die publiek se persepsies aangaande die oopruimtes en natuurgebiede verander, te lei tot 'n hoër gebruiksfrekwensie van hierdie areas.

Bronnelys

- 1) Behrens, E. 1996. *Hang on to urban open space*. Muniviro, Vol 13 no. 1. Februarie 1996. p. 9.
- 2) Behrens, E. 1996. *You can't replace urban open space*. Muniviro, Vol 13 no. 2. Mei 1996. pp. 3-4.
- 3) Claassen, P.E. 1975. 'n Groengordelstelsel vir die Kaapse Metropolitaanse Gebied. Ongepubliseerde D.Phil verhandeling. Universiteit Stellenbosch.
- 4) Claassen, P.E. 2001. Ongepubliseerde klasnotas. Universiteit Stellenbosch.
- 5) CSIR. 2000. Guidelines for Human Settlement Planning and Design. CSIR. Pretoria.
- 6) De Manielle, M. 1990. Riglyne en stappe vir die ontwikkeling en opgradering van stedelike riviere vir ontspanningsdoeleindes. Ongepubliseerde M.S&S. werkstuk. Universiteit Stellenbosch.
- 7) Drakenstein Munisipaliteit. 2002. Ongepubliseerde maandverslae. Ingenieursdepartement. Paarl.
- 8) Drakenstein Munisipaliteit. 2002. Ongepubliseerde kaarte. Ingenieursdepartement. Paarl.
- 9) Egan, B. 1991. *Natuurlike oopruimte in stedelike gebiede: Riglyne*. Park and Recreation Management. Volume 49/No 2. April/Mei 1991. pp. 7-10.
- 10) Grobler, G.L., F.W.J. Koen. 1992. *The Planning of Open Spaces*. Munisipale Forum. April 1992. pp. 45-46.
- 11) Hanekom, C. 1979. Herontwikkeling van Paarl middedorp. Ongepubliseerde M.S&S. werkstuk. Universiteit Stellenbosch.

- 12) Joubert, W.A. 1952. Die Paarl: sy ontstaan en groei: 1657. Paarl Drukkers. Paarl.
- 13) Kaapse Natuurbewaring. 2002. Ongepubliseerde maandverslae. Paarl.
- 14) Marais, A.P. 2002. Onderhoud gevoer op 17/7/2002.
- 15) Middleton, T. 1988. *Town planning and open space*. Muniviro, Vol 5 no. 2. Mei 1988. pp. 4-5.
- 16) Mozingo, L. 1995. *Public Space in the Balance*. Landscape Architecture Vol. 85, No. 2. Februarie, 1995. pp. 43-47.
- 17) Muller, J.I. 2002. Ongepubliseerde klasnotas. Universiteit Stellenbosch.
- 18) Oberholser, A.G. 1987. Paarlvallei, 1687-1987. RGN. Pretoria.
- 19) Paarl Post, 21 Maart 2002.
- 20) Pienaar, W.P. 2001. Ongepubliseerde klasnotas. Universiteit Stellenbosch.
- 21) Roberts, D. 1996. *A new greener vision for the Durban metropolitan area with D'Moss*. Muniviro, Vol 13 no. 2. Mei 1996. pp. 5-6.
- 22) Rootman, A. 1991. 'n Onderzoek na die behoeftes aan en gebruike van woonbuurtparke asook na die standaarde ter voorsiening daarvan. Ongepubliseerde M.S&S. werkstuk. Universiteit Stellenbosch.
- 23) Steyn, H., L. Hugo. 1996. *Wat is die ekologiese status van stedelike oopruimtes?* Muniviro, Vol 13 no. 2. Mei 1996. pp. 7-10.
- 24) Van Aartsen, S.J., F.W.J. Koen. 1992. *Die meerdoelige benutting van oopruimtes*. Munisipale Forum. Junie 1992. pp. 16-19, 26.
- 25) Van der Merwe, A. 2002. Drakenstein Munisipaliteit. Onderhoude gevoer gedurende Julie 2002.
- 26) Van Rooyen, M. 2001. Bevolkingsanalise van die Paarl distrik. Ongepubliseerde werkstuk. M.S&S. Universiteit Stellenbosch.

- 27) Van Rooyen, R.C. 1984. 'n Onderzoek na die ligging, behoeftes en gebruike van oopruimte en na die houdings van inwoners met betrekking daartoe in die Paarl. Ongepubliseerde M.S&S. werkstuk. Universiteit Stellenbosch.
- 28) Visser, D. De V. B. 1992. Die houding van Stellenbossers tot oopruimtes: met verwysing na parke en riviere. Ongepubliseerde M.S&S. werkstuk. Universiteit Stellenbosch.
- 29) Welch, C.T. 1992. Burglary in single family detached dwelling areas in Stellenbosch. Ongepubliseerde verhandeling. Universiteit Stellenbosch.

Addendums

Addendum A

UNIVERSITEIT VAN STELLENBOSCH

SKOOL VIR OPENBARE BESTUUR EN BEPLANNING

VERTROULIK

MENINGS OOR OOPRUIMTES EN NATUURGEBIEDE IN DIE PAARL

GESLAG:

M	V
---	---

OUDERDOM:

--	--

1. Het u enige tyd vir ontspanningsaktiwiteite of stokperdjies?

JA	NEE
----	-----

2. Is u bewus van die Paarl se parkies, rivieroewer, oopruimtes, natuurgebiede of sportgeriewe?

PARKIES	JA	NEE
SPORTGERIEWE	JA	NEE
RIVIEROEWER	JA	NEE
NATUURGEBIEDE	JA	NEE
ANDER OOPRUIMTES	JA	NEE

2.1 Noem asseblief voorbeelde van die bogenoemde areas

3. Maak u gebruik van hierdie areas?

PARKIES	JA	NEE
SPORTGERIEWE	JA	NEE
RIVIEROEWER	JA	NEE
NATUURGEBIEDE	JA	NEE
ANDER OOPRUIMTES	JA	NEE

4. Gebruik u hierdie areas, of gebruik u nie hierdie areas nie, om 'n rede?

5. Wie gebruik almal hierdie areas?

MAN	VROU	KINDERS	ANDER
-----	------	---------	-------

6. Watter tye gebruik u hierdie areas?

VOOR 08:00	08:00-17:00	NA 17:00
------------	-------------	----------

7. Watter seisoen gebruik u hierdie areas die meeste?

SOMER	HERFS	WINTER	LENTE
-------	-------	--------	-------

8. Hoe ver is dit na u naaste oopruimte, en is die area vrylik toeganklik?

9. Hoe kom u daar?

STAP	DRAF	FIETS	MOTOR	ANDER
------	------	-------	-------	-------

10. Hou u van hierdie areas?

PARKIES	JA	NEE
SPORTGERIEWE	JA	NEE
RIVIEROEWER	JA	NEE
NATUURGEBIEDE	JA	NEE
ANDER OOPRUIMTES	JA	NEE

11. Voel u hierdie areas is nodig?

PARKIES	JA	NEE
SPORTGERIEWE	JA	NEE
RIVIEROEWER	JA	NEE
NATUURGEBIEDE	JA	NEE
ANDER OOPRUIMTES	JA	NEE

12. Voldoen hierdie areas aan u behoeftes?

PARKIES	JA	NEE
SPORTGERIEWE	JA	NEE
RIVIEROEWER	JA	NEE
NATUURGEBIEDE	JA	NEE
ANDER OOPRUIMTES	JA	NEE

13. Word hierdie areas volgens u goed in stand gehou?

PARKIES	JA	NEE
SPORTGERIEWE	JA	NEE
RIVIEROEWER	JA	NEE
NATUURGEBIEDE	JA	NEE
ANDER OOPRUIMTES	JA	NEE

14. Kan die instandhouding van hierdie areas verbeter, en hoe?

15. Is u tevrede met die aktiwiteite wat op hierdie areas plaasvind?

JA	NEE
----	-----

16. Kan u enige probleme verduidelik?

17. Voel u hierdie areas is veilig?

PARKIES	JA	NEE
SPORTGERIEWE	JA	NEE
RIVIEROEWER	JA	NEE
NATUURGEBIEDE	JA	NEE
ANDER OOPRUIMTES	JA	NEE

18. Motiveer asseblief u antwoord hierbo

19. Kan die veiligheid in hierdie areas verbeter word, en hoe?

JA	NEE
----	-----

20. Is u bewus van enige onwettige aktiwiteite of misdade op hierdie areas?

JA	NEE
----	-----

21. Is u al geaffekteer deur enige misdade of wettige/onwettige aktiwiteite op of vanuit hierdie areas?

JA	NEE
----	-----

22. Hoe voel u oor die dorp se oopruimtes?

POSITIEF	NEGATIEF
----------	----------

23. Kan die oopruimtes en natuurgebiede 'n bydrae lewer tot die dorp se karakter?

JA	NEE
----	-----

24. Maak oopruimtes en natuurgebiede 'n bydrae tot u lewenskwaliteit?

JA	NEE
----	-----

25. Kan oopruimtes en natuurgebiede 'n bydrae maak tot u lewenskwaliteit?

JA	NEE
----	-----

26. Voldoen die dorp se oopruimtes en natuurgebiede aan u behoeftes?

PARKIES	JA	NEE
SPORTGERIEWE	JA	NEE
RIVIEROEWER	JA	NEE
NATUURGEBIEDE	JA	NEE
ANDER OOPRUIMTES	JA	NEE

27. Indien u nee in 26 geantwoord het, verstrek asseblief u behoeftes tot, of die tekortkominge van daardie areas

28. Het u enige voorstelle vir verbeterings van hierdie of enige ander areas?

Areas North of Lady Grey Street

Addendum B 1:

Addendum B 2:

Areas North of Lady Grey Street

 Problem Open Spaces
 Paarl Cadastral

W E
S
1:7500

Bloekombos Area

Stellenbosch University <http://scholar.sun.ac.za>

Addendum C 1:

1:5000

Stellenbosch University <http://scholar.sun.ac.za>

Addendum C 2:

Problem Open Spaces

☐ Paarl Cadastral

1:5000

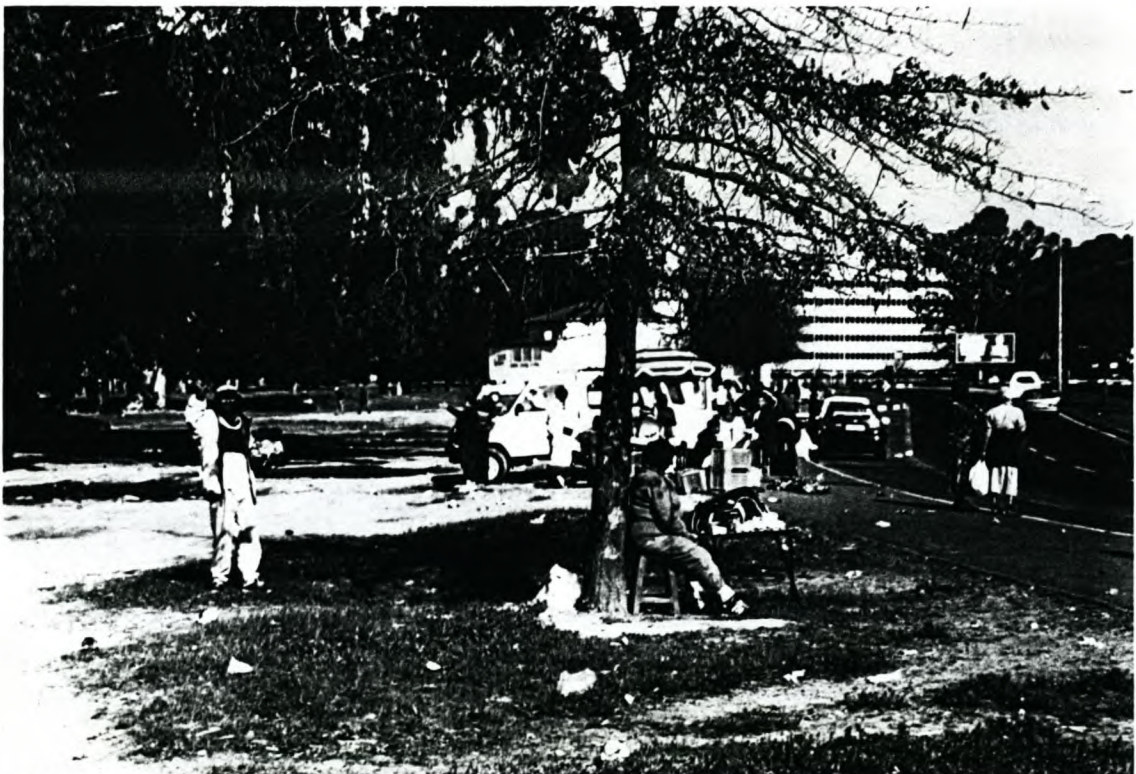
C 3.1: Die Bloekombos area: Bergrivier met Lady Greystraatbrug in die agtergrond, hawelose by skuing in die voorgrond.

C 3.2: Die Bloekombos area: Bergrivier met Markstraatbrug in die agtergrond, hawelose skuing in die voorgrond. Let op die swak instandhouding.

C 3.3: Die Bloekombos area: Bergrivier met Bergrivier Boulevard in die agtergrond, haweloses, skuilings in die voorgrond. Let op die swak instandhouding.

C 3.4: Die Bloekombos area: Bergrivier Boulevard en munisipale kantore in die agtergrond regs, haweloses en straatverkopers in die voorgrond. Let op die swak instandhouding.

C 3.5: Die Bloekombos area: Die Bergrivier se oostelike oewer in die agtergrond, haweloses in die voorgrond. Let op die swak instandhouding.

C 3.6: Die Bloekombos area: Die Bergrivier Boulevard in die voorgrond links, haweloses, busse en Lady Greystraatbrug in die agtergrond. Let op die swak instandhouding.

East South of Market Street & Arboretum

Addendum D 1:

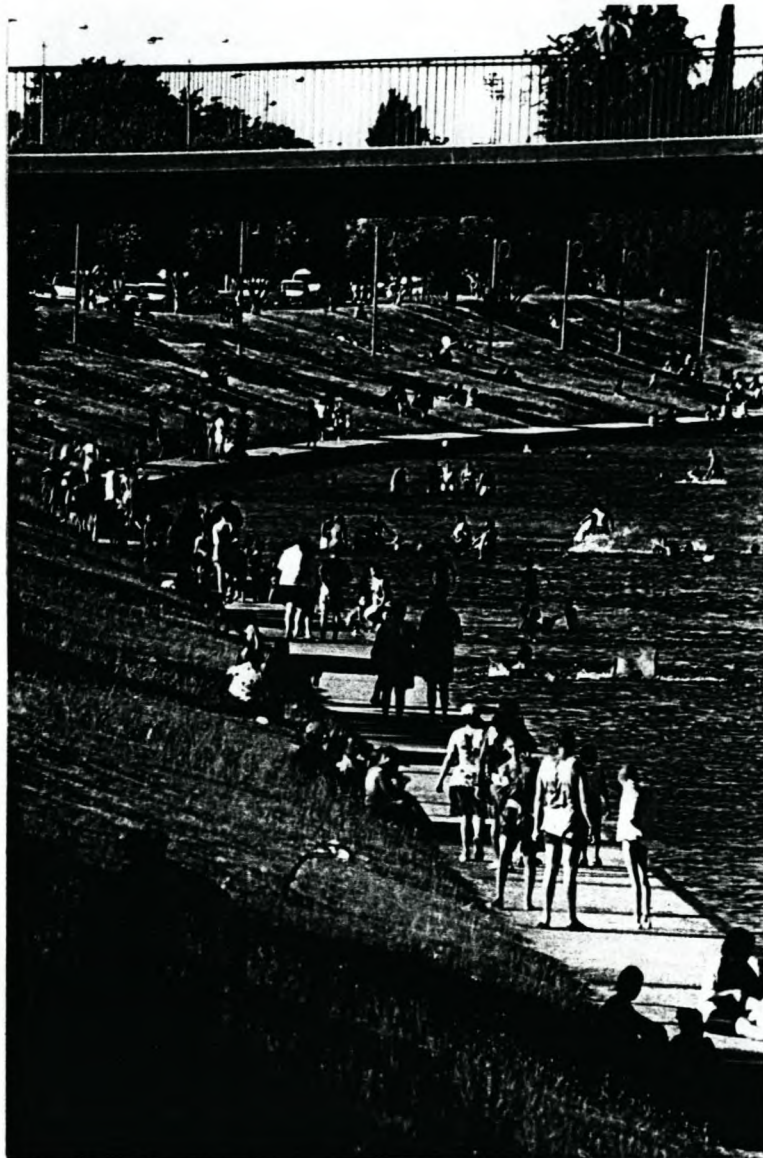
D 3.1: Die Markstraat brug area: Die Markstraat brug is in die agtergrond met die Bergrivier in die voorgrond. Onduidelik is die haweloses wat onder die brug skuiling vind.

D 3.2: Die rivieroewer suid van die Markstraat brug. Die brug is in die agtergrond (noord) met die Bergrivier en die voetganger roete in die voorgrond.

D 3.3: Die rivieroewer suid van die Markstraat brug. Die Bergrivier en die voetganger roete is in die voorgrond. In die agtergrond (suid) links is die Arboretum.

D 3.4: Die rivieroewer in die Arboretum area: Die Bergrivier is in die voorgrond regs, die Bergrivier Boulevard in die agtergrond links bo, en die voetganger brug wat toegang bied tot die Arboretum aan die boonste deel van die foto. Let op die groot aantal mense wat op hierdie warm somersdag die area benut het. Die Arboretum is buite beeld aan die regter kant, dit is die oostelike oewer.

Station Area

Stellenbosch University <http://scholar.sun.ac.za>

Addendum E 1:

Stellenbosch University <http://scholar.sun.ac.za>

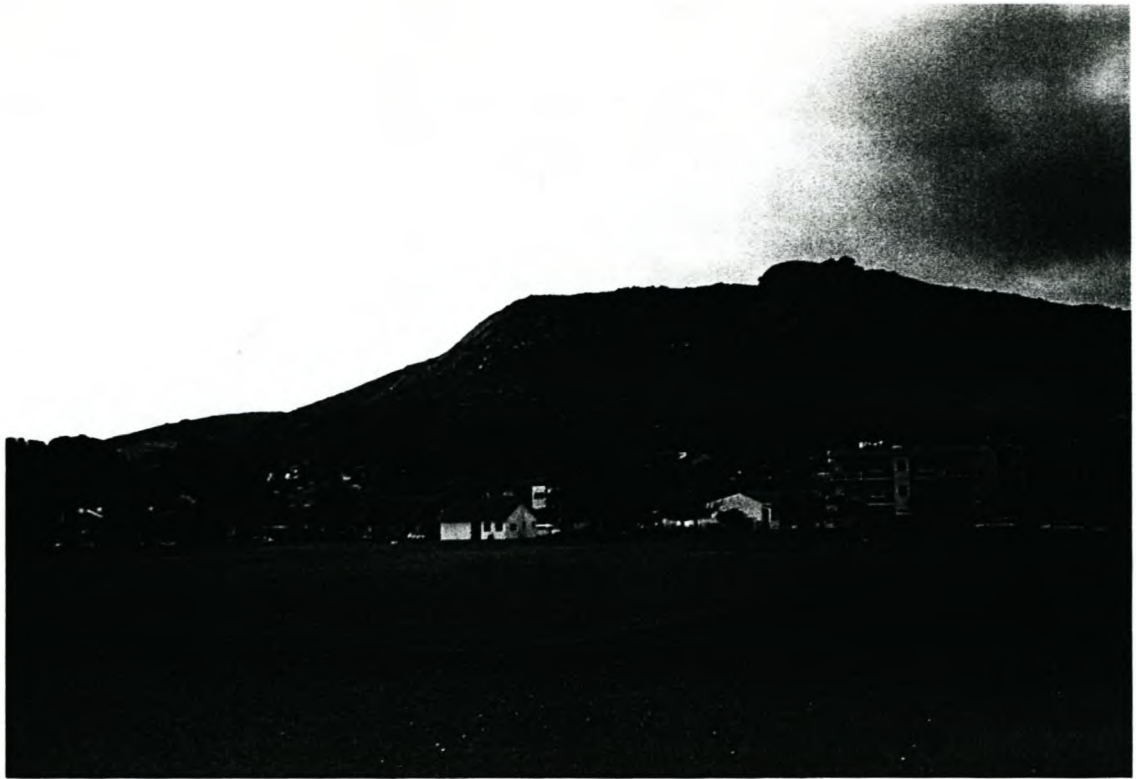
2

1:1250

Paarl Berg Area

F 3.1: Die Paarlberg area: Paarlberg soos gesien van uit die dorp. Let op die Jan Phillips bergpad wat in die agtergrond sigbaar is.

F 3.2: Die Paarlberg area: Die ontspanningsgeriewe bo-op Paarlberg. Let op die braaigeriewe in die agtergrond. Die Jan Phillips bergpad verleen toegang tot hierdie area.

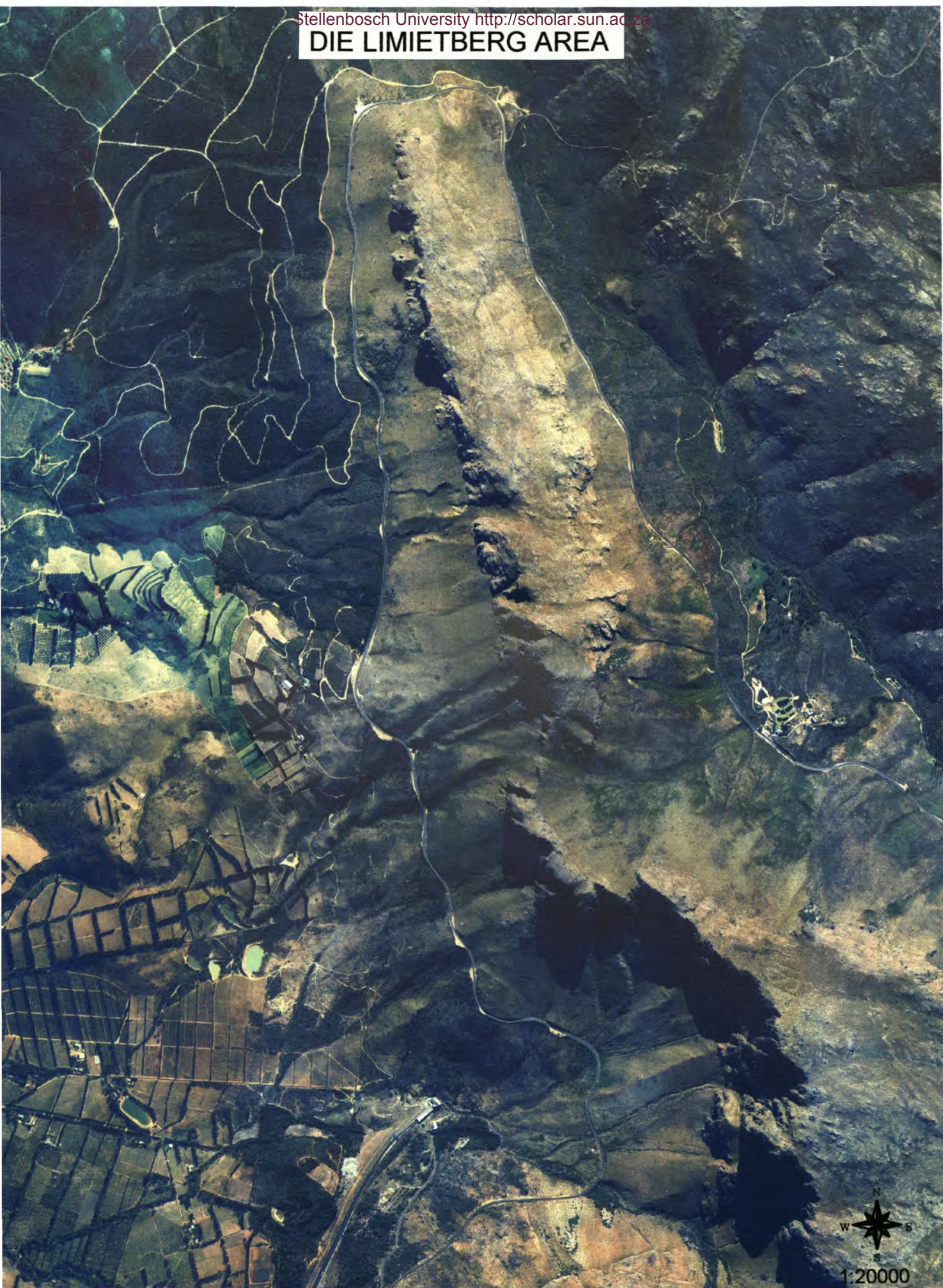

F 3.3: Die Paarlberg area: Paarlberg soos gesien van die parkeer area afgebeeld in F 3.2. Let op die natuurskoon van die area.

F 3.4: Die Paarlberg area: Een van die damme bo-op Paarlberg. Let op die natuurskoon van die area.

DIE LIMIETBERG AREA

VASGEVANG?

Jonkershoek (Stellenbosch) • Hottentots Holland (Grabouw)
Limietberg (Paarl) • Kogelberg (Kleinmond)

Net 1½ uur se ry van Kaapstad en jy kan die beton oerwoud ver-
agterlaar en jou gees in die wye, wonderskone natuur vrylaat.

Waag dit buite jou gemaksones mer 'n verkwikkende dagstap waar
jy die visuele genot van ons natuurreservate kan indrink. Streel jou
sintuie en gee jou oor aan asemrowende natuurskoon, 'n kaleidoskoop
van blomme en dierelewé, verfrissende rotspoele, bruisende
watervalle en suiwer, vars berglug in oorvloed.

Vir roetebesprekings skakel 021 945 4570 of 021 426 0723.

Toegangsgeld: Volwassenes: R18. Kinders en skoliere: R9.

KAAPSE NATUURBEWARING
www.capenature.org.za

salv vir die siel

SUID-AFRIKAANSE POLISIEDIENS

SOUTH AFRICAN POLICE SERVICE

AMAPOLISA OMZANTSI AFRICA

Posbus/Post Office Box 240

Verw	:	4/14/2/1
REF		
NAVRAE		KAPT. MARAIS
ENQ	:	
TELNR		
TEL N°	:	8074198 807 4347
FAKS		
FAX	:	8074117
E-POS/MAIL	:	PAARL-SAPS

KANTOOR VAN DIE STASIEKOMMISSARIS
 OFFICE OF THE STATION COMMISSIONER
 SUID-AFRIKAANSE POLISIEDIENS
 SOUTH AFRICAN POLICE SERVICE
 POSBUS 240
 P O BOX 240
 PAARL
 7620
 2002-05-06

Die Bestuurder
 Drakenstein Munisipaliteit
 Posbus 1
 PAARL
 7620

KLAGTE: ONOOGLIKE EN ONHIGIËNIESE TOESTANDE IN PAARL MUNISIPALE AREA

1. Die volgende plekke is geïdentifiseer tydens Polisie optredes.
 - 1.1 Oop stuk grond langs Bergrivier by Bloekkombome asook op wal aan die agterkant van die Moskee.
 - 1.2 Geel karavaan langs Lady Grey Paint and Gas in Lady Greystraat, veral gebied langs die Picardie (Ou Star Bottel Stoor) Drankwinkel.
 - 1.3 Die oop stuk land oorkant Huguenoot Stasie, langs die Huguenoot Verby pad. Die lande links en regs van die Klein Drakensteinweg.
 - 1.4 Die karavane wat tans op die perseel van die Texas Chicken Bar staan asook die karavaan wat langs Lady Grey Paint and Gas staan.
 - 1.5 Onder al die brûe van die Bergrivier veral op die R303, reg oorkant Boschenmeer Landgoed.
 - 1.6 Op die rivieroewer aan die onderkant van Hospitaalstraat, aan die onderkant van die Begraafplaas.
 - 1.7 Aboretum: Daar word probleme veral met studente ondervind t.o.v. onsedelikheid, rommelstrooi, maak van vuur, verkragtings, menslike ontlasting, dronkenskap, ens. 'n Voorstel wat ons hiermee maak is dat die omgewing byvoorbeeld afgekamp word met byvoorbeeld 'n heining. Daar kan 'n kontrole hek ingerig word om sodoende toegangsbeheer toe te pas. Die omgewing word tans 'n misdaadparadys aangesien daar gereeld rowe, verkragtings, diefstal uit motorvoertuie, ens. plaasvind.

2. Ons ontvang daaglikse klagtes vanaf die publiek en word die toestand nou onuithoubaar. Die S.A.P.D. voer gereeld optredes uit en word daar gereeld beslag gelê op groot aantal Drank asook dwelms.
3. Ons besef dat hierdie 'n groot sosiale probleem is en is bereid om in samewerking met die Munisipaliteit aksies te loods om 'n oplossing vir hierdie probleem te vind.

U samewerking word hoog op prys gestel.

.....KAPT.
**N/STASIEKOMMISSARIS: PAARL
(A.P. MARAIS)**